

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

VITA
IOANNIS VINCENTII
PINELLI,
PATRICII GENVENSIS.

*In qua studiosis bonarum artium, proponitur
typus viri probi & eruditi.*

AVCTORE PAVLO GVALDO,
PATRICIO VICETINO.

AVGVSTÆ VINDELICORVM
ad insigne pinus.

Cum priuilegio Cæs. perpetuo.

ILLVSTRISSIMO
ET REVERENDISS.

D. DOMINICO PINELLO,
S.R.E. CARD. EPISC. OSTIENSI,
Sacri Collegij Decano,

PAVLVS GVALDVVS VICETI-
NVS SALVTEM.

Ximum illum Philosophum, Ma-
gistrum, vt Cicero ait, intelligen-
di & dicendi, cuius nomen æter-
nis præclarum monumentis, ne-
mo non admiratur, gloriatum ferunt aliquando,
quod Socrate viuento vixisset. ast ego nõ præcla-
re minus mecum censeo actum, cui contigerit
primum eo sæculò nasci, quo non tantum de fa-
cie noscere, sed & colere obseruareq; licuerit per
annos non paucos IOH. VINCENTIVM PINELLVM,
doctum & probum supra omnia pæne nostro-
rum temporum exempla; tum vero deinceps vi-
tam eiusdem moresq;, elegantissimos commen-
dare posteritati. in quo quidem munere, vt vt rei
magnitudinì mihiq; adeo ipsi non fecerim satis,
(quis enim eius viri merita explicet pro dignita-
te?) confidam tamen obuenturum inde mihi
laudis & existimationis non parum, quod lubens

contulerim vires omnes meas in Viri cl. res, si non vniuersas, at quas licuit mihi, sermone celebrandas. Illud vero quam eximium? extare te nunc ex eadem gente DOMINICE CARD. Ill.^{mc} QUI VT IOH. VINCENTIVM, non vi magis affinitatis quam charitatis, perpetuo amaueris, ita videaris hilaris excepturus scriptionem hanc meam, quæ gentilis tui laudes prædicare sit aggressa.

Et sane cui hæc alij inscripsissem, quam tibi? in quo absolutum actionis exemplar, vt in IOH. VINCENTIO contemplationis propositum habemus. Ille per faciles semitas, & amœna Philosophiæ vireta, tu per salebras & sentes Iurisprudentiæ; ille in Musarum congressu, tu in Iudiciario & forensi puluere; abditus ille in domestica bibliotheca, tu in conuentibus, in Legationibus, in amplissimorum Patrum pæne quotidiano cœtu; in Academia ille Patauina, tu Romæ in oculis orbis terrarum, variis adeo itineribus eo peruenistis, vt IOH. VINCENTIVM intra limites vmbra-tilis illius vitæ suspexerint omnes, te vero ciuilibus muneribus exercitum, fides, prudentia, integritas in sanctiss. Cardinalium collegium cooptarint, in quo collegas omnes, & vniuersos Christianæ Reip. Episcopos, à Summo Pontifice primus, anteis dignitate, fastigio illi proximus, à quo non abfuturum te diu boni omnes augurantur. Munus igitur hoc tibi tot nominibus debi-

debitum, apud te esse patere Vir Illmo non indignum prorsus quod extet meæ in nominis & gentilitij splendoris tui gloriam obseruantia testimonium, complectendum tibi si non auctoritate, at eius memoria, cuius laudes prædicare consilium fuit. Illius ego enarrandis rebus gestis, vt nõ quam illum decebat operam præstiterim, at quam ego potui impendi sane. Et quid homini potest dari maius (inquit iunior Plinius) quam gloria, laus, & æternitas? At non erunt æterna quæ scripsi! non erunt fortasse; scripsi tamen (vt respondeam eiusdemmet Cæcilij verbis) tamquam essent futura. Tu hæc DOMINICÆ CARD. Amplissime, accipe vt dantur, non sine iucunda magni gentilis tui memoria, delectationi proculdubio futura.

Vale.

MARCO VELSERO

II. VIRO AVGVSTANO,

PAVLVS GVALDVVS VICE-
TINVS SALVTEM.

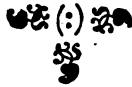

Viserio amant MARCE VELSERE, eo allicientis naturæ propensione ducuntur, vt rei quam amant bona omnia, perpetuitatem a deo ipsam, in hoc vicissitudinum humanarum æstu contingere flagrantissimè cupiant. qui sane affectus, quo magis intimus, eò semper solertior fuit in perquirendis rationibus, per quas tendere ad propositum hunc finem liceret. Hinc antiquioris æui decora, historicæ narrationes, tabulæ, signa ærea marmoreaq; , posterioris calceographicum inuentum, quæ omnia eò spectant, vt non solum habitus corporum delineare, sed & animorum exprimere ornamenta possimus. qui sane affectus amoris benevolentiaq; impulit etiam me ipsum, non modò vt IOH. VINCENTII PINELLI imaginem describendam curauerim, sed &, cum per annos prope xxx, à die quo primum studiosè magnum virum obseruare cœpi, ad eum quo supremo in sinu meo animam egit, dilexerim supra quam sermone explicari queat, coegerim etiam intra non magni voluminis an-

gustias, è latissimo rerum campo, præcipua quædam ipsius vitæ capita, tum vt mihi etiam nunc exemplar referrent, ad quod formare me possem, tum vero etiam vt mœrorem leuant, quem mihi incusserat amplissimi viri quam feceram iactura. Propositum hoc meum cum plerique communium amicorum vt sit explorassent, perurgere cœperunt, vt ne publicæ litteratorum rei lucubrationes meas inuiderem, studiosis scilicet omnibus gratas futuras, apud quos PINELLI memoria, & grata & sancta iam diu esset. Me vero hæ preces, vt non permulcebant, gnarum videlicet tenuitatis meæ, ita in eam sententiam traxerunt, vt fœtum hunc meum dispiciendum traderem, examinandumque tibi V. Cl.^{mo} PINELLI amico, bonarum artium patrono, qui prudentia, eruditione, & animi candore in consilium aduocatis, tum demum pronuncies an è re PINELLI, an è litterarum, an è mea sit, vt in lucem hominum prodire sinam qualescunque hæc subseciuarum horarum reliquias. hoc tibi arbitrium vt deferam, faciunt multa; præstantissimorú quo teneris studiorum amor, impollutæ quam nobiscum profiteris religionis patrociniû, & princeps in Pinelliana amicitia locus, qui te potissimum alliciet, vt more maiorum his animum aduertat, quæ pro tuo nutu velabent sese, vel dabunt in conspectum.

Mihi

Mihi enim, cui non alius quam I O H. VINCEN-
TII gloriae ob^{lect}servatur finis, si tibi cum me affe-
cutum non videatur, sufficiet voluisse saltem,
continebiturque scriptio hæc mea intra dome-
sticos parietes, contestatio utique gentilibus
meis non iniucunda, fuisse mihi cum æta-
tis nostræ maximo viro non vulgares
præstantissimæ amicitia
rationes. Vale.

ANTONII QVÆ RENGI.

*Perpetuâ rapidis annis obfiste iuuentâ
Musarum pia cura liber,
Quaque diem promit, qua mergitur aqnore Titan,
Fer magni super astra decus*
PINELLI; non rara alta sapientia mentis,
Non morum sine labe nitor,
Inuida Lethææ metuant obliuia noctis.
Promeritus quoque tollat honos
Insignem calo **PAVLVM**, quem dulcis amicâ
In tantum laus egit opus.
Gloria Germanæ gentis te **VELSERVS** heros,
Ante alios per docta virum
Agmina dimittat celebrans: illo auspice tutam
Ad Gades ad Bactra viam
Carpe volans, famaq; diu te crede vocanti.
Ingressum quocumque feres
Te læta excipient vrbes, sed lumina Tusci
Præsertim tibi clara maris
Magnanimi plaudent Ligures, ciuemq; verendum
Posteritas imitata colet.

ALOYSII VALMARANÆ
VICETINI E SOCIETA-
TE IESV.

EPINELLE, reum mortis genuere parentes,

Et vita ingressus ianua mortis erat :

Lactea Lethais miscebat pocula poclis

Paruuli, eratq; viri tempus edentis edax :

Longa breui moriens traxisti funera vitâ,

Longior at longo funere vita subit :

Nam GVALDVS calamo, quod non potuere parentes

Stirpe, virum in memori viuere mente dedit.

Qua tibi vita fuit, non est : tibi vita perennis,

PINELLI inscriptus Vita, libellus erit.

BERNARDINI STE-
PHONII SOCIETA-
TE IESV.

Paca PINVS, & vetusta, nobilis
Gnidi Paphiq, sylua, sibilantibus
Comis sonora: sic susurrus ingruat
Tepentis aut Fauonij, vel arduis
Serenus Auster implicata brachiis
Voludet vsque ludibunda murmura:
Beata sis perennitas aqua tibi
Amica, semper obloquente sibilo
Coma volumen humidum secus citans,
Amœnitate fertili riget nemus:
Vt hinc & inde Pinea grauis nuce,
Comas onusque sustinere vix queas:
Vige salubre Cypridis nemus domus:
Vige perenne gaudium Liguria:
Quod & benignus educat Gnidi lepor:
Quod & leporis aura Paulus educat,
Superstitatque, sospitatque fœtibus
Tuis, suisque: Paulus vnus omnium,
Quot & fuere, quotque sunt, eruntque post,
Amœnitatis instar integellula,
Amoris, & decoris, & tui sequax,
Tenaxque veritatis, & boni tenax.
Vige: vigebit aureus simul decor:
Vige: vigebit elegans simul fides:
Datura frigus hospitale posteris,
Domus virentis vsque quaque textilis
Repeva fronde: siue littoralibus
Maritimisque florem leporibus
Cubile perbenigna garrientibus,
Vs ante, semper apparare gesties:

*Alumna seu Cytheris euocaueris
Ligusticaeque Romulaeque Gratias,
Iocis remixta Lydiis & Atticis.*

*Tuos ad hosce cespites frequens ego
Mensque Paulus, ingeni grauis lepor,
Tuos ab usque Regia Cypro satius,
Ab ultimaq, Pinea origine
In hoc cacumen editos, in id decus,
Redordiemur inuicem: modis ego:
Vt ut libebit ille: siue libera,
Seu iore lege siue mauolet
Rotundiora verba dulce voluer:
Vtroq, mirus artifex, tui memor.
Vigebis usque: spondet id Gnidi Charis.
Et hic vigebis in sodalis hortulis,
Loquente semper irrigata riuulo:
Vt alba poscit, alba reddit ut fides.
Et has, arata litteris fidelibus,
Sodalitatis indices notas geres.
Meâ ne stirpe latiore creuerim,
Tuâ ne PAVLLI culte diligentia
Amica Pinus, ambigo. Sed hoc liquet,
Quod interire posset, id dedit genus,
Quod insimere nescit, hoc AMOR dedit.*

FAMIANI STRATAE E SOCIETATE IESV.

*Morem audieram patrem doloris;
Nec dum credideram. utriusq; mores
Longe dissimiles, sefellerant me.
Sed iam percipio miser, quororque*

Verò verius esse quod negabam.

Nec solus queror, hoc idem queruntur

Mecum, doctè PINELLE, qui te amarunt,

Nam quis, doctè PINELLE, non te amat?

P AVLVS ante alios pereleganti

Ne totus pereas vetans libello.

Partum in pectore sentiunt dolorem,

Infantem sine lachrimis dolorem

Qui nasci nequit. Et Catoniano

Mi supercilio quis exprobat

Lachrimas oculis perenne fusas!

Quid ergo? ex oculis Amor creatus

In pectus cadit, hic creat dolorem,

Qui vestigia per paterna, ad ipsos

Se refert oculos, & inde adauctus

Lachrimis, velut amnis imbre, prima

Incunabula pectoris reuisit.

Hinc dolere, & amare se sequuntur.

Qui dolor modo natus occidente est

Te PINELLE, in Amore delitebat.

Proque vno dolor occidente, mentes

Multorum numerosus occupauit.

Sic quæ sidera per diem latebant,

Apparent moriente Sole, & vni

Plurima face funus exequuntur.

IOSEPHI CASTA- LIONIS I. C.

*Ditus antiqua Ligurum de stirpe parentum,
Parthenope imperij claro quos auxit honore,
Venerat exemplar morū PINELLVS in urbem,
Quam posuit pulsus Phrygiis Antenor ab oris,
Iugenij vt cultus caperet iuuenilibus annis.
Ac licet in libris illic exegerit æuam
Abditus, & Regum vitaris tecta superba,
Pollicitis magnis, precibusque vocatus in aulam:
Haud latuit, vixitue vllō tamen ille beatus
Rege minus. Testis Germania, testis Hiberus,
Cumque Italo testis celeberrima Gallia tractu.
Nam quo non adiit PINELLI gloria? Quisue
Conspicua titulo doctrina floruit vsquam,
Cui cum PINELLO fuerint commercia nulla?
Democriti incultos quis iam mirabitur agros?
At tibi susceptos nemo non PAVLE labores
Laudibus in calum tollit. Tu postera facta
Quod stupeant, serique imitentur rite nepotes,
Digeris in libros, & mores exprimis eius,
Sollicitis qui opibus Regum secūra potentum
Priuata nouit praeponere commoda vitæ.
Tu pius officium merito persoluis amico,
Cumque tuo longum producis nomen in æuam
Illius, officiantq; caues obliuia neutri.
Hinc quoq; permultum sumit VICETIA lucis,
Et tanto natale solum se iactat alumno.
Felix qui caro capiti, patria que tibi que
Struxisti doctis monumenta perennia chartis.*

LAURENTII PIGNORII.

*Quos sollicitas doctarum forma Sororum,
Dulci alit aut sapientia cura,
Quos inuat emerita splendescere frondis honore,
Decerpta ex Helicone beato:*

*Si lubet ò longum cœlesti accumbere mensa,
Atque animum perfundere sacro
Nectare, non alios quam PAVLI euoluite chartas,
Quis pius inclita nomina amici
Imprimit æternum mansuris. ille perenni
Eloquio bonus, aurea visa
Concludit præcepta, virumque informat amantem
Musarum, & laudabilis oci,
Qua valeat certam Sophia contingere metam,
Et Fama decurrere campo.
Non legat hæc cui stat foribus confixa superbis
Mens, effreni perditæ luxu:
Non qui inhiat gemmis, perituroque incubat auro,
Qui patriam, miserisque penates
Seruitio premit infando. Num dicere laudes
GVALDE tuas ego carmine tentem?
Anne idem, mare cum feruet, deprendere nôrim
Quot veniant ad littora fluctus?*

EMENDANDA.

Corrections foliorum)(&)((quare in fine.

Pag 1. v. 13. lege, *despectui*. p. 2. v. 25. *creantur*. p. 6. v. 3. *constituit*. v. 13. *fratrum*. p. 7. v. 3. *CCC. Mil.* v. 12. *Multo*. p. 8. v. 23. *retinentissimum*.
 Huc vsque tantum sunt verba Fohietæ, quæ sequuntur auctoris. p. 9. v. 1. *ob*.
 v. 4. *sapientia* v. 25. *functus* p. 10. v. 18. *primus*. p. 11. v. 18. *Verum*. p. 12. v. 16.
incepti. v. 24. *Vernacula*. p. 13. v. 11. *omnia*. p. 14. v. 17. *aurea*. p. 23. v. 12. *omnia*
hac. p. 27. v. 23. *dabas*. p. 29. v. 4. *Maximium*. p. 31. v. 2. *huic vni*. p. 32. v. 9. *eat*
monetas. v. 16. *suarum*. v. 25. *affluentur*. p. 35. v. 30. *raptari*. p. 36. v. 10. *no-*
stro extare. p. 38. v. 14. *expertus hac*. v. 26. *ex ceteris*. p. 40. v. 15. *Plinianum*. v.
 16. *tam*. p. 43. v. 13. *qua suis*. v. 17. *nullumq;* p. 44. v. 2. *animi*. v. 3. *Modestes illa*.
 p. 46. v. 3. *sed*. p. 50. 18. *descripseras*. p. 52. v. 20. *Chios*. p. 54. v. 21. *Et in aliis*.
 v. vlt. *magnum frequenter*. p. 57. v. 7. *accedit*. p. 58. v. 14. *liberalissimè*. v. 16.
quicum. p. 60. v. 17. *patiatur*. p. 61. v. 15. *restasset*. p. 68. v. 3. *Et Et poterat*. p.
 69. v. 20. *plausum*. p. 70. v. 6. *inuisendos*. p. 71. v. 7. *peragare*. p. 72. v. 7. *dele*,
ad. p. 73. v. 16. *elegantissims*. v. 18. pro littera N. substitue, *Carolus de Leba-*
ron Consitem, Episcopum Valentinum. p. 77. v. 10. *ita ad*. v. 21. *sic certè*. v. 24.
Namq; &c. sunt auctoris verba. p. 80. v. 14. *permoueret*. p. 81. v. 9. *affinium* &
amicorum. Domus p. 82. v. 23. *cuius cum in*. p. 83. v. 6. *tragædorum Erynnium*.
 p. 87. v. 13. *amplissimis licet Patris Præfectiq;* *appellationibus inuitatus. San-*
ctissimis viris. p. 88. v. 1. *molesteq;* v. 9. *conspectum*. v. 24. *spectatum*. p. 89. v. 20.
charitates. p. 90. v. 5. *Vitate*. v. 17. *Voluentes*. p. 93. v. 2. *pronexeras*. p. 94. v. 23.
aius. p. 101. v. 2. *Christi*. p. 103. v. 2. *reuerentia*. p. 105. v. 23. *commendarim*. p.
 110. v. 4. *siferet obsignaretq;* *Ex*. p. 114. v. 5. *genere*. p. 117. v. 12. **HIERONYMVS:**
 p. 118. v. 23. *Vidimus*. p. 123. v. 13. *haustam*. In indice, *Amalthei Patavinis, de-*
lic, Patavinis. Hieronymus Cardanus. lege, Cardinalis. Horatius Cornacchi-
nus. lege, Cornacchinus. Præterea hos in indice numeros corrige. Aug. Va-
lerius 17. Aulicorum, &c. 60. Beneuolentia, &c. 51. Casar Benedictus. 18. E-
lecmofyna, &c. 94. Guidus V baldus. 18. Guidus Pancirolus. 38. Hieron. Mer-
aurialis. 59. Hippol. Aldobrandinus. 17. Pacis & concordia, &c. 46. Ptolemaus.
Oluetus. 61.

V I T A
 IOANNIS VINCEN-
 TII PINELLI,
 PATRICII GENVENSIS.

*H*ominum qui in scientiarum mitiorum-
 ue litterarum studia incumberent, reperti
 sunt omni aeo adeò pauci, quibus solidus
 unicusque earum fructus propositus ex
 animo esset, ut si quis eiusmodi sorte for-
 tuna compertus aliquando sit, admiraculum vergeret, ra-
 raque ut dicitur in terris avis, spectaculo magis esset
 quam imitationi. His enim qui litteris operam vnquam
 nauarunt, is ut plurimum obuersatus est finis, ut aut
 rem quærerent, nummaria quadam nundinatione profe-
 ctum distraçturi, aut inanes honores ut consequerentur,
 proposita sibi scenica quadam & insolenti ostentatione,
 is omnibus deliciis despectu penitus habitis, quas littera-
 rum suauitas, optimorum auctorum tractatio, doctorum
 hominum repetita consuetudo, eruditorum & sui aman-
 tium animis instillare consueuerunt. At nouista quos ex-
 pressit Christianus Rhetor; Magno, ait, & excellenti inge-
 nio viri, cum se doctrinæ penitus dedissent, quidquid laboris pote-
 rat impendi, cõtempis omnibus & publicis & priuatis acçtionibus,
 ad inquirendæ veritatis studium contulerunt, existimantes multo
 esse præclarius humanarum diuinarumque rerum inuestigare ac

Lactan. in præ-
 fat. lib. 1. de
 fals. relig. o.

A scire

Scire rationem, quàm aut struendis opibus, aut cumulandis honoribus inhzere. *Luculenter ut solet. Doctrina enim ipsa*

— pretium sibi, solaque late

Claudianus
Panegy. in
consul. Manl.
Theo. in prin.

Fortunæ secura nitet, nec fascibus vllis
Erigitur, plausuue petit clarescere vulgi,
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Diuitiis animosa suis, immotaque cunctis
Casibus, ex alta mortalia despicit arce.

Hæc omnia, atate nostra intimè nota, & vite institutio comprobata suere, vni ferme IOH. VINCENTIO PINELLO Cl. viro, cuius nunc vitam in publicæ rei commodum, & in veteris amicitie testimonium exordimur. Eiusce rei specimen, ab ipso, ineunte etiam adolescentia exhibitum, testem habet PAVLVM MANVTIVM, qui anno MDLXVI. per epistolam OCTAVIO SANMARCO gratulatur, quod se Patavium studiorum gratia contulerit, & amicitiam cum PINELLO iniuerit, in hæc verba; nam de IOH. VINCENTII PINELLI consuetudine nihil dico, non enim dubito, quin ipse iam perspexeris, quæ sint in illo iuvene virtutes, quæ probitas, quæ humanitas: vt omni dignissimus honore sit, qui tamen ab omni honorum cupiditate, sola virtute contentus, longissimè distat. hæc ille. quæ sanè laus, vt vt ad animi compositionem, & ad institutionem educantium referatur, manat etiam à maiorum præstantia, & nobilitate, fortes enim ^{erit} ~~quantur~~ fortibus, vt in confesso est. Cuius domestici ornamenti compendium hic attingemus, non quia monstrari egeat, sed quod ea demum germana laus est nobilitatis, quæ inter maiorum imagines aditum sibi comparat

Epist. 16. lib. 7.

parat ad immortalitatem. *Gentis PINELLÆ unius è duo de triginta Reipub. GENVENSIS nobilioribus & antiquioribus, meminit V. BERTVS FOLIETA, his verbis:* Lib de Clavis Ligurib.
 GENS PINELLA nobilis & peructusa, multos egregios atque insignes viros, patriæ que perutiles tulit. *At encomium hoc, ieiunum fortasse visum, extorsit acris iudicij viro laudationem illam, qua vix ullam apud eundem reperias ampliorum. ea sic se habet:* Gens enim PINELLA apprime nobilis, turbulentissimis ciuitatis nostræ temporibus, procul ab omni fastu & ambitione, ab omnibusque ciuilibus contentionibus remota, cum nullo loco operam & industriam suam Reipub. subtraxerit, nullumque illius procurandæ aut munus vnquam intermiserit, aut laborem subterfugerit, non tamen aut ex malis publicis crescere vnquam studuit, aut per publicam priuatamue cuiusquã iniuriam in altiore potentia aut dignitatis locum ascendere contendit. FOLIETÆ præclarum testimonium de familia PINELLÆ splendore & vetustate, comprobabit minimè nouitius scriptor ELEVTherivs MIRABELLIVS, cuius de Gothorum Regibus sermonem habentis hæc sunt; Ex familia PINELLA ortus est ILDOVALDVVS sextus Rex Gothorum. Exscripsit hæc EANVSIVS CAMPANVS, auctor nondum editus, cui Gen- Lib. 1. cap. 10.
 tes Italicas illustriores, earumque origines recensere cura fuit. Eius mihi copia facta est ab amicissimo viro PAVLO TAEGIO, cuius animi candorem, & multiplicem rerum usum, liberalemque doctrinam, PINELLVS noster magni semper fecit. Sunt autem qui neruose asserunt (rumore ne domestico, an certis argumentis nixi, non satis scio) PINELLOS Cypro oriundos, manasse à Regia Lusitanorum domo. Mihi neque in horum, neque in Eleutherij ver-

ba iuranti, compertum quidem est, gentem hanc insignibus praeclaram ornamentis, inter Italicas clariores recenseri iure merito posse. Ideoque ego domestica PINELLORVM ornamenta consulto praetereo, Senatores videlicet, Militiae Praefectos, Reipub. Duces, & alios complures, optimè de posteritate meritos viros, quorum, domi forisque, ad laudem, & gloriam extant gestarum egregiè rerum praecleara monumenta. Summorum item Pontificum, & Regum aliquot perhonorifica decreta, INNOCENTII scilicet VIII. cuius avia PINELLORVM Gentilis fuit, ALEXANDRI VI. FERDINANDI patris, & ALPHONSI filij, Arragoniorum regum, quorum mihi omnium diplomata videre contigit, lubens omitto, rem actam minime acturus. illud sane satis superque fuisse, DOMINICI PINELLI Cardinalis amplissimi nunquam intermorituras laudes, institutæ narrationi leuiter aspersisse: at iis, optimo quidem fato, scriptorem alium tanto oneri parem obtigisse gratulandum. Supra gentilitia ut diximus decora, IOH. VINCENTIVS noster, natalibus Neapolim patriam sortitus est, Urbem Italicarum serè omnium nobilissimam & elegantissimam, quam loci amœnitas, & urbana nobilitatis splendor eò prouexerunt, ut Hispanis, qui nunc eius potiuntur, vernaculae vocis, qua Italicè Neapolim appellamus, illud Hispanicum etymon unice probeatur, quo urbs Neapoli ornatior in eorum ditione extare usquam pernegatur. Et sane Hesperidum Alcimoique horti, præ Neapolitano agro ignobiles inamœniq̃ fuerunt.

Napoli.
 Nayplus.

runt: nec aliunde videtur maximus poetarum laudanda Italia, multiplex illud, & nobile argumentum arripuisse. Eximia enim sunt illa, tractusq; huius terrarum peculiaris,

Sed gravidæ fruges, & Bacchi Massicus humor
 Implevere: tenent oleæque armenta que læta.
 Hic ver assiduum, atque alienis mensibus Aestas,
 Bis gravidæ pecudes, bis pomis utilis arbos.

Virg. Georgic.
 lib. 2.

Et profectò apud nõ iniquos rerum aestimatores, quid mollius eo cælo? quid uberius eo solo? quid hospitalius illo mari? Splendidissimam igitur patriam nactus PINELLVS, nascitur anno MDXXXV. patre COSMO, animi maximi viro. Huic Ennianum illud animo voluenti, Multos rem suam bene gessisse patria procul, Genua placuit Neapolim proficisci, magnam ibi copiosamque mercaturam facturo. Et vero Genuensium privatae publicæque cum Hispaniarum Regno contractæ rationes, Neapolim eos frequenter aduocant, cuius regni non contemnenda hodie portio Genuensibus cæsit. Negotiationem autem liberalem illam & minimè sordidam, cuius vrbiùm liberarum & probari, & ornamento esse, extra controversiam est. Ex quo capite COSMVS apprimè laudandus, quem Bartholomæus Maranta probæ vitæ, sanctæque religionis vnicum exemplar appellat. In quam sententiã Folietæ; COSMI enim eximia animi moderatio, & nostræ ætati conspecta, & posteritati memorabilis imprimis est. nam nemo in quaerendis opibus castius est versatus, famamq; & mentem ab omni sordium & auaritiæ labe integriorem purioremque seruauit; & iis opibus partis, quæ ad cultum honorificè tuendum sufficerent, modo cupidi-

Cic. Epist. 7. ad
 Treb. lib. 6.
 fam.

piditati salubriterposito, omnique quæstus genere, ac sollicitudine valere iusta, præclarum exemplar posteris ad imitandum in se constituit. præterea, nulla in re priuatæ ac ciuilibus vitæ modum excessit, præterquam in ædificiorum magnificentia, sumptibusque in filiorum cultum, in bellis, in aulis Regum, in gymnasiis magnificentè tuendum largè suppeditâdis: quæ in laude perpetuæ & contestatæ gentilitiæ commendationi proximus fuit. Nupsit COSMO CLEMENTIA RAVASCHERIA e Lauania Comitum nobilissimo stemmate, Bariensis; vti appellant, Prioris filia. Suscepit is ex ea filios sex: mares quaternos, fœminas binas CORNELIAM & LVCRETIAM: illa IOH. SIMONI CARACCIOLLO, hæc ANTONIO GVEVARAE collocatur: Capuæ ille, hic Nidi primarias equestris ordinis curias (vulgo Seggi) domestica dignitate attingebat. Spectat autem ad quinque patriciorum hæc curias, seu conuentus manus, Neapoli urbanae annonæ, & ciuilibus Iuris procuratio, quibus è stato, & legitimo familiarum numero quinque viri ex urbana nobilitate præficiuntur. Eò procures itare, tum Reipub. tum animi gratia consueuerunt, ex quo fit, vt magnam etiam apud externos consecuta sint hæc publici Consilij Sedes sermonis hominum celebritatē. Ei filiorum qui primus natus est, GALEATIO nomē fuit. IOH. VINCENTIVS secundo loco, CAROLVS, qui admodum adolescens perit, tertio, IVLIVS quarto editi sunt. IOH. VINCENTIO contigit vt geminus nasceretur; eodem enim partu, & vt ferunt octimestri, infrequenti admodum, & dubiæ videlicet vt medicis placet, vitalitatis, cum CORNELIA sorore prodit in lucem. Et sanè æquum erat admira-

Pterat lib. 3 de
 placit. philo-
 soph. c. 18.

randa vita primordia illi obtingere, cuius ingenium, & vita rationem posterum nunquam satis admirabuntur. At COSMVS pater cum ad ¹¹⁰ CCC. aureorum summam rem domesticam & familiarem, felici euentu rede-gisset, IOH. VINCENTIO tum Patauij degente, obiit iam octuagenarius. Is filium qui reliquos aetate anteiret, ceterosque deinceps e familia maximos natu, amplissima Primigeniorum iura testamento sibi habere iussit. Dum viueret, oppidum Neapoli proximum comparauit, Iulianum nomine, loci deliciis insigne, & incolarum frequentia: ibi ipse Praetorium elegantissimum, per amœnos hortos, laxa uiuaria septa, regio prope more excitauerat. Paulo antequam vita excederet, mercaturæ nuncium (quod etiam FOLIETA testatur) lubenti animo remiserat, atque à maiori natu filio minoribus certam pecunie partem testamento legauerat, quam GALEATIVS religiose persoluit semper, IOH. VINCENTIO praesertim, & quidem magna cum accessione, quod fratris enixos ad virtutem conatus vir ornatis-simus vnice amaret: ideoque inter hos fratres ad vltimum usque vite spiritum gratia non rara, mutuique amoris specimē periucundum animaduersa: & quod mirere, adeo fratrum omnium horum pectoribus IOH. VINCENTII virtus insederat, ut si quando dissidiorum exordia uxoribus filiisue seu affinibus (ut fit) incidissent, tunc eum per litteras non consulere, eiusque rescriptis non obsequii religioni haberent. GALEATIVS adolescens ad

belli-

bellicam gloriam aspiravit, nauauitque strenuam operam
 PHILIPPO II. Hispaniarum Regi in bellis, Senensi, Tru-
 entinoque, & ad Echinadas nobili illo nauali certamine,
 quo Turcarum oris debilitata afflictaque, nostris maris
 imperium veluti precario concesserunt. Itaque GALEA-
 TII spectata industria PHILIPPVM allexit, vt Turonen-
 sem Ditionem, qua ille in Lucania sui iuris fecerat, Mar-
 chionatus titulo ornaret, cui beneficio in ius quidpiam ad-
 iectum volens, eundem Acheruntinum Ducem declara-
 uit, cum Acheruntiam vetustissimam Apulie ciuitatem,
 cuius Horatius meminit, qua hodie Acerenza, sibi ac-
 quisuisset. Viri huius encomium ex FOLIETA desump-
 tum ex scripsimus, quia narrationi nostrae animaduer-
 timus non minimo ornamento futurum. GALEATIVM in
 paterno sinu, paternaque cura & diligentia educatum, omnesque
 artes non modò libero homine, sed summæ fortunæ amplitudine
 dignas edoctum, non magis paternæ per amplæ opes, quàm suæ
 ipsius virtutes ac merita extulerunt, quippe qui omnia vitæ munera
 cumul. è implerit, omnesq; officij gradus erga propinquos, & di-
 tioni subiunctos, atq; ad eò omnes homines, persanctè, & dil'genter
 seruat: nam propinquos & amicos liberalitate & hospitalitate,
 subiunctos vero æquitate, iustitia, charitate coluit, veritatis in om-
 ni vita retinensissimus. Duxit vxorem, LIVIAM nomine, è vetu-
 stissima familia Squarciafica, à qua dotis nomine accepit, in Iapy-
 giæ Galatæ Marchionatum, Galatena, Cupertino, Velia, & Li-
 brano, elegantibus oppidis insignem. Delectatus est is polytropia
 quadam, & variâ peregrinarum rerum experientia, quam ipse sibi,
 non peruolūtandis libris, vt IOH. VINCENTIVS, sed profectio-
 nibus pepererat, & gentium externarum moribus indagandis. Et
 profecto biuium h. cad ciuilem prudentiam ducit regis & com-
 pendiaris itineribus. Libri enim, vt sensit Demetrius Phalereus,
 nos de plerisque admonent, quæ ne amici quidem audent attinge-

re: turpia honestaque omnium ætatum exempla ob oculos ponunt, quæ à vitio auocent, quæ ad virtutem impellant. Peregrinatione verò, nisi quispiam secum ipse peregrinetur, tanta rerum vis, tanta vndique colligitur sapientiæ copia, vt quisquis illa afficitur, ceteris excellere videatur. Itaque nobilis ille orbis terrarum peragator, domo Tyanæus, conducere adolescentibus aiebat, voluntarium sibi ipse exilium indicere; hoc tamen, vt nihil aliud, profecturis (quæ fuit GALEATII PINELLI sententia) vt res admirari desinerent, seposita, quod nemo non præclarum ducat, eorundem ignoratione. Ita mihi ille, cum ipsum officij gratia Neapoli aliquando conuenissem. Decessit is de vitæ statione anno MDXCVIII. exacta planè ætate, omnium pene hominum ordinibus Neapoli eius mortem dolentibus. cuius vitam summo cum splendore traductam probarant, cuius virtutem, cuius prudentiam non semel experti erant. Vnicum filium reliquit COSMVM aui cognominem, qui partem iam gentis existimationi, præstantiori aliquo decore consultum in posterum volens, magni Cancellarij munus è septenis Regni Neapolitani, post Proregem, insignioribus, grandi pecunia, LXX. aureorum millibus coëmit, successitque CAESARE DAVALO, magni illius Vastij Marchionis filio. Procures Neapolitani per molestiam tulerunt, honorem eum sibi ereptum, & in peregrinum hominem collatum: egeruntque cum PHILIPPO REGE, vt emptionem irritam faceret, quod aduenis hæc capessere non liceret. At COSMVS, & exemplo ANDRÆ AVRIÆ affinis sui, qui æquè olim magno munere fuerat Neapoli functus, & gentilitiis meritis, apud Regem obtinuit. *At in semitam redeuntes, lectorem monitum volumus, secuisse nos narrationem hanc vitæ PINELLIANÆ in præcipuas sectiones duas. Continebit altera, quantopere IOH. VINCENTIVS eruditionem eruditosque amarit, quo conatu in scientias incubuerit, quo delectu nobilium ingeniorum monumenta conquisierit, qua demum via peruenerit ad fastigium immortalitatis. Complectetur altera, tum mores eiusdem, animique ornamenta, tum vitæ, cultus, nobiliumque in-*

Philostratus
lib. 2

B *stitu-*

stitutorum rationes, quibus ipse quoad vixit laudatissi-
 mè usus est. Perspicuum hinc erit & constabit, primum,
 ingentem eam esse voluptatem, qua perfunditur serius,
 qualis ipse omnino fuit, litterarum amator: deinde cuilibet
 qui velit ipsum imitari, latissimum patere (curis &
 ambitu procul) existimationis & gloriæ campum, in quo
 summa cum animi tum corporis tranquillitate, Philolo-
 gia & Musis comitantibus, versari possit. Verè enim ille;
 Vnam esse ex omni laudum genere, Ingenij gloriam, qua sine vlla
 cuiusquam querela, perfrui ad extremum usque homines soleant.
 Quibus accedet in corollarij non minimi vicem, mentis
 molestias, & animi aegritudines leuari semper, abigi ple-
 rumque, suauissimis illecebris studiorum, quæ & ipsas eru-
 ditorum animi remissiones condire adeò solent, ut qua-
 cunque sine illis aliquando obtigerint, insuaues prorsus a-
 nimi palato videantur. Optime igitur indolis puerum
 IOH. VINCENTIVM pater eruditus viris, nobili Philoso-
 pho IOHANNI PAVLO VERNALIONI in primis, tradi-
 dit instruendum, qui eum breui græcè latineque doctum,
 ad eum profectum euexerunt, ut litterarum humaniorum
 periodo Neapoli absoluta, Iuri civili, Philosophiæ, & Ma-
 thematicis non perfunctoriè fuerit initiatus. Vidit hæc
 Bar. Maranta. predicauitque Bartholomæus Maranta insignis Medi-
 cus, qui Methodum suam simplicium medicamentorum
 euulgaturus, inscripsit eam anno M D L V I I I. IOH. VIN-
 CENTIO, tres tunc & viginti annos nato. Appellat au-
 tem in epistola ea quam editioni præfixit, doctissimum, me-
 dic-

ueræque materiæ peritissimum: *hæc addens*; huc accedit, quod bonam partem eorum quæ in meo libro continentur, in tuis hortulis obseruauimus, in quibus quam plurimas plantas ex variis regionisq; regionibus, magno illas quidem impendio aduectas, perpulchrè alis, de quibus sæpe etiam inter nos commentati sumus, innumeras admirabilesque naturæ varietates magna cum admiratione pensitantes. *Illæ uero eiusdem MARANTÆ quàm præclara!* Hanc Plantam, non contemnendis coniecturis, Dioscoridis Pistacium credit esse IOH. VINCENTIVS PINELLVS, uir (ut ceteras animi dotes propè innumeras taceam) materiæ medicamentorum ut quiuis alius peritissimus. *Neque hoc tantum adolescens callebat, sed & alia plurima, si eadem Marantæ credimus, ita scribenti;* Nam etsi in grauioribus studiis à teneris usque annis versatus, in primisque in Iurisprudentia, atque in re tam Philosophica quam Mathematica, in quibus ita excellis, ut nulli eorum qui sese in iis iactant concedas; Medicam tamen materiam ita perfectè calles, ut omne studium in hac vna scientia consumpsisse videaris. Hoc uero eò magis mirum est, quod non minus in Græcarum litterarum, Latinæque eloquentiæ, & poëticarum rerum studiis præstas. *Ut ex his in magnam admirationem tra-*
ducamur, qui fieri potuerit, ut omnia hæc in adolescentem conuenirent, præter suauissimos & sanctissimos mores, de quibus ita MARANTA; adde & optimos integrosq; mores, quibus omnib. te, nobilissimamq; familiam tuam, ita exornas, ut pater tuus COSMVS, probæ uitæ, sanctæque religionis vnicum exemplar, hoc vno in primis se felicem prædicet, ac iucundam se agere senectutem testetur; nihilque non sibi de te magnum, quod prudentem virum sperare deceat, promittat. *At quia musices cognitio sapientibus uiris non minima Philosophiæ portio semper uisa est, eò quod humanas affectiones egregiè curet, animosque ab officio deflectentes in semitam reuocet, ideo etiam*

Lib. 1. cap. 7.

huic operam suam impensam voluit, præeunte domestico tunc & familiari præceptore Philippo de Monte, quem vidit nostra ætas Phonscum Casarei Chori. Animi recte constituti indicia hæc sunt, quæ usque adeò Philosophorum quidam olim comprobarunt, ut se matutinos ad lyram componerent, somni torporem & somniorum deliria ablegaturi. Animaduertentem autem hic noster, domi, inter amplexus parentum, & familiarium obsequia, in vrbe deliciarum plena, militaribus & equestribus, quàm Musarum studiis aptiore, non peruenturum sese ad eam gloriæ metam, quam sibi destinarat, ideò Gymnasij Patavini fama permotus, quod ceterorū in terra Italia Policletam normam appellari, captusque nomine, & amore

Jacob. Rufin.
Patav.

— Urbis tam nobilis ævo,
Quàm studiis, & Dardanio positore verendæ.

professionem incipit meditari, repugnante tamen patre, iam senio confecto, qui spes suas omnes in hoc uno adolescente collocarat, cui iamdiu reddituum amplissimorum procurationem senex optimus mandarat, nullis unquam ab eo exactis rei familiaris rationibus, ut olim narrare IOH. VINCENTIVS consueuerat. Perstabat uti diximus in sententia pater, ægreque charissimum filium à se diuelli patiebatur, cuius rei testem damus SCIPIONEM AMMI-
RATVM, qui in dialogum vernacula lingua conscriptum, Marantam Medicum narrantem induxit, IOH. VINCENTII patrem professionem hanc summopere asperna-

Dialog. Symb.
heroic.

tum,

sum, quod eum Neapoli etiam putaret proficere in litteris posse. Subdit idem, filij voluntati tandem obtemperasse indulgentissimum patrem; & sese tunc, nobilissimi adolescentis precibus, hoc propositum, crescentis luna simbolo expressisse, adiecta epigrapha, REDIBO PLENIOR. IOH. VINCENTII virtuti (cuius se olim prædicat coniectorem) id symbolum datum. Narrat ibidem Maranta, intuenti sibi gloriam, qua hic adolescens maxime excellebat, emblema huiusmodi excidisse; arcum videlicet ita intentum, ut cornua propè coire videantur, imposita sagitta, cuius ferri acies in cælum tendat, & omen inscriptum; SIC ITUR AD ASTRÆA. Hæc, quæ ille pluribus, hic ea mente recensui, ut ex illis, patris in IOH. VINCENTIVM amor, ut quæ Neapoli discessuro impedimento fuerint, ut quæ fama celebritate notus fuerit, adolescens annos natus quinque vel sex supra viginti, deprehendatur. AMMIRATI dialogus prodit anno MDLXII. quo, si, luna plena instar, absoluerat vniuersum orbem disciplinarum, asserente Ammirato vaticinatum se, & multo ante prospexisse præclaros IOH. VINCENTII ad gloriam, & immortalitatem conatus, quò peruenisse dicemus eum, qui spatio XL. annorum iisdem vestigiis insistens, eadem studia, nunquam remissa, vehementi illa animi contentione, fuerit amplexatus?

— Vno se pectore cuncta vetustas

Condidit, & maior collectis viribus exit.

Huc pertinet aliud emblema, quod ipse sibi Patavij degens concinnarat; terrarum orbis, quem serpens ambiret hori-

Claudianus,
Panegy. in
consula Manl.
Theodor. in
princ.

Matth. c. 10.

zontis in morē, & huic superstans radiato capite albens columba, adscriptis sacrosancti Euangelij verbis, ΓΙΝΕΣΘΕ ΦΡΟΝΙΜΟΙ ΩΣ ΟΙ ΟΦΕΙΣ ΚΑΙ ΑΚΕΡΑΙΟΙ ΩΣ ΑΙ ΠΕΡΙ ΣΤΕΡΑΙ, docturus, prudentiam sibi non vafriciem placere. Oderat ille versutos, fallaces, & veteratores, qui subdolis ingeniis virtutis nomen obtenderent, in formi persona virtutum parentem prudentiam debonestantes: aliud agere aliud simulare improbum ducebat, cui nefas fuit semper, non ita se gerere, uti inter bonos viros bene agere oportet. Prudentia autem sine simplicitate caliditas est, simplicitas sine prudentia stultitia. Symbolum hoc, in auctarij vicem, imagini IOH. VINCENTII, quam amici ΜΗΜΟΣΤΝΟΝ, in as affabre incidi curavit, adiunxit MARCVS VELSERS II. VIR Augustanus, humaniorum litterarū, & Catholice religionis laude clarissimus. Gestabat ille quandoque aureum annulum signatorium, in cuius pala itidem aureus hic idem columbe orbis & serpentis character extabat, nullis tamen adscriptis litteris, nisi qua circuli pars interior digitū amplexatur, vbi hæc è Pindaro incisa: ΜΑΚΤΝΩΝ ΤΕΛΟΣ ΟΥΔΕΝ.

Pind. ode iv.

Vtebatur hoc ille, quoties se rei alicuius commoneseri opus esset, excitans sese Pindarica gnome, ut innueret, momentum præcipuum conficiendi negotij, in arripienda occasione consistere. Venit ergo Patavium PINELLVS vergente iam anno MDLVIII. indicante id Maranta, qui sub initium Iulij mensis eiusdem anni, ita ad Gabrielem Fallo-

In princ. Method simpl. Medic. ment.

pium

pium Medicum primum scribit; De PINELLO, est enim iuuenis, præter antiquam generis nobilitatem, & Græcis, & Latinis litteris impensè eruditus, & cum liberalium artium ferè omnium cognitionem profiteatur, tum in hac ipsa de simplicibus medicamentis scientia plurimum excellit, in primisque in expendendis doctissimorum virorum sententiis acri pollet iudicio, quod & tute ipse fatebere, cum illum intus & in cute (vt dicitur) noueris: paucis enim post mensibus Patauium studiorum causa se recipiet. Hoc postremum caput confirmat epistola Hieronymi Seripandi Archiepiscopi Salernitani, & maximi Cardinalis, qua ille anno MDLIX. Patauium ad IOH. VINCENTIVM Italicè ita scribit, inter cetera; gaudere se sibi, quod ex laudatione sua in funere CAROLI V. optimi Imperatoris, arripuerit occasionem amicitie cum PAVLO MANVTIO contrahendæ. Hinc duo præterea eliciuntur: alterum; iam tum à magnis viris PINELLI habitam rationem, alterum, hoc anno eam cum MANVTIO consuetudinem & amicitiam iunctam, ut hic nunquam Patauium veniret, quin ad PINELLVM hospes familiaris diuerteret.

Lib. 4. epist.
selectior viro-
rum illustriū.

*Placebat patri, ut in Gymnasio Patauino Iuris prudentie operam daret, spectanti nimirum opes & estimationem, quas I. C. nostro & patrum æuo longe maximas habuere. Aula Romanae amplissima munera animo reuoluebat COSMVS, quibus filij studia pridem destinarat, ideoque cogitabat (ut ALPHONSVM SOTVM Dominicanum instituti Sacre Theologie in Gymnasio Patauino Professore narrantem memini) Apostolicæ Camere, ut
vocant,*

*vocant, Clericatum ipsi comparare, quæ sententia iam diu
 federat & GALEATIO fratri, Duci Acheruntino. Neque
 Lib. 4. epist. 5. patri aliquandiu non obtemperavit IOH. VINCENTIVS,
 ut ex Paulo Manutio discimus, cuius hæc verba; Magna
 fuit, atque etiam nunc inter homines est de genere vitæ controuer-
 sia, cum alios ita doctrinarum cognitio delectet, ut ab agendis re-
 bus abhorreant: alij non sibi tantum, verum etiam amicis, & pa-
 triæ, planeque omnibus hominibus homines esse natos existi-
 ment, ex quo sequitur, ut scientiarum studiis vsum rerum antepo-
 nant; hoc discrimen, in quo valde pro sensu partium dubia veritas
 fluctuat, tu quidem, quod ad te attinet, optime PINELLE, opti-
 misque & eruditis viris merito charissime, egregia quadam, vulgo
 non satis cognita, ratione sustulisti; simul enim vtrumque studium
 complexus es, tum earum disciplinarum, quibus exulta mens v-
 berrimos in omni fortuna ferre fructus solet, tum Iuris ciuilib, quod
 alienos adusus maximè porrigitur: ardua res & operosa, quod
 exemplorum declarat inopia; sed ingenio tuo nihil difficile.
 Hæc ille ad PINELLVM, vti paret, adolescentem; cum per-
 gat scribere: in Philosophia quidem, cum operam studiosè des
 M. Antonio Genuæ, cui veterum doctrinarum arcana patent, quo
 nemo peritior Aristotelis interpretis, nemo vir melior vsquam viu-
 it. Et inferius: Hauries enim ex eodem fonte, non ea solùm quæ
 vel olim in Lycæo, vel etiam in Academia disputabantur; sed id
 quod longe præstantius est, Christianam pietatem, à qua manat v-
 na, & in qua item vna Philosophia perficitur. Obiit autem Ge-
 nuæ Anno M D L X I V.*

*Jam verò, cum Philosophiæ Philologiæq; suauissimis
 fontibus labra admouisset, Iurisconsultos cum operosis illis
 suis voluminib. res suas sibi habere iussit, eo animi ardore,
 ut cum ipsi pater pecuniam curasset, qua Iuris interpre-
 tum libros coëmeret, in Græcos ille codices, Eustathium
 præ-*

*præsertim, nobilem, illum Homeri explicatorem impende-
 rit. Scio ego non deesse, qui hæc studia effusius rideant,
 perinde ac inania quedam, & fluxa, quæ neque nobis or-
 namento, neque aliis vsui sint: dedecere hæc Principes vi-
 ros, & verè nobiles, ad quos publica rei administratio per-
 tinet, quorum operam familiarium, & cognatorum com-
 modis inservire par est. His Picus, Italia nostra Phœnix, In lib. epist.
 unicæ responsione faciet satis. Scripsit is olim ad Andream
 Corneum, studia hæc non ad ostentationem, sed ad cultum ani-
 mi dirigi, in quo vno consistere legitimam felicitatem: cùm ipsius
 Philosophiæ studio nec ad vitæ constantiam, nec ad delectationem
 animorum ullum maius, aut melius à Deo munus homini datum
 sit. Et nemo certe negabit, quin PINELLVS rectè fecerit,
 & sapiënter, genio, quo se ad has artes raptari intelligebat,
 indulgendo. Carnificina ingeniorum nulla maior, quam
 promiscuè, & sine ullo delectu impellere hominem in ea
 studia, quæ ipse fastidiat, & auersetur. Hinc torpent ani-
 mi iuuenum pestilenti hoc sidere afflati; hinc bonarum ar-
 tium, & bonæ mentis verius, contemptus, & odium;
 hinc rerum tumor, & sententiarum vanissimus strepitus, Petronius ia
 ait. Neque aliunde fædi plerumque exitus, quos tum de-
 mum vitare liceret, si patres sapientis naturæ monita non
 aspserentur. Prodit in hanc sententiam grauisissimus
 auctor Plutarchus, Apollinem Delphicum Romana elo- In Cicrone
 quentia parenti, quæ ratione ad immortalitatis fastigium
 peruenire posset consulenti respondiisse, hoc illum affecutu-
 rum, si ad propensionem, præscriptumque naturæ, non ad*

sententiam aliorum vitam institueret. At is, fama & gloria prae posterè sitiens, vulgi rumusculis percitus, & domesticorum commodis consultum volēs, ultro se perditurum iuit, non secus atque ille,

Demosthenes,
Iuuenalis
Sat. 5.

Quem pater ardentis massæ fuligine lippus,
A carbone & forcipibus, gladiosque parante
Incude, & luteo Vulcano ad Rhetora misit.

Illud sane obseruandum (ut in orbitam redeamus) sinistro genio, & inuita Minerva aliquid agere dicerēne temerarium esse, ne quid dicam maius.

Patauij PINELLVS cum Dominico, gentili atque affine suo coniunctissimè vixit, quem non multo post vidit, & lubens, clarissimum Cardinalem; amicosque tum primum habuit excoluitq; officiis sane omnibus, Guidum Vbaldum è Marchionibus montis, Casarem Benedictum postea Pisaurensem Episcopum, AVGVSTINVM VALEBIVM, doctrinae etiam tum sanctitatisque meritis ad Veronensem Episcopatum, & ad Cardinalis honorem proluidentem; Iohannem præter hos, & HYPOLITVM Aldobrandinos, quorum alterum vidimus Cardinalem, Summum Pontificem alterum. Vixit Patauij annos 111. supra XL. per quos nemo fuit apud Italos vel externos qui ingenij laude clareret, qui non PINELLVM officiosè obseruarit, & quamuis consilium mihi sit ab eorum indice contextendo abstinere, ne lectores tædio afficiantur, eos tamen parcè admodum recensēbo, quos narrationis series, siue rerum gestarum fides, ad finem properanti obtulerunt. Id v-

num, exquisitum sane & singulare, haud silentio praeter-
eundum, anno videlicet MDXCIIIX. CLEMENTE VIII.
Ferrariam Roma profecto, ut eam urbem ex morte AL-
PHONSI II. Atestini caducam reciperet, Cardinalium &
insignium virorum plerosque omnes, qui ut Venetias se
conferrent Patavium attigerant, ad PINELLVM honoris
gratia diuertisse. CAESAREM Baronium Card. in pri-
mis, amplissimi ordinis decus, quem aui nostri lumen nos
Romae nuper morte interstinctum cum bonis adeo omnibus
doluius. Baronio aderat ROBERTVS Bellarminus,
doctorum votis, & propriis meritis diu olim designatus
Cardinalis, qui & ipse congressus est cum PINELLO, ge-
stiente praegaudio, quod tunc temporis domi sibi inusere
contigisset, quos non nemo in disitis undecunque regio-
nibus maxima cum admiratione veneraretur. Memi-
visque ego Card. Borromaeum iuniorem, probum illum non
minus quam eruditum, & alios complures litteratos viros,
audisse me Romae dicentes, sibi non alia de causa Patavi-
nam urbem videre in votis fuisse, quam ut PINELLVM
fama notum, de facie agnoscerent. Percupiuit hoc I. Lipsius,
qui id scripto etiam testatum voluit; spero enim (ita ille)
quia penè decretum mihi, sub annum instantem saecularem in Ita-
lia me sistere; & absit ut ea exeam, nisi te videam & amplectar.
quid exeam? imò cum inibo, hoc fiet opinor: & inter prima &
calida desideria mea est, ut hoc reddam effectum. Viue, viuam: nisi
casus aut vis impedit, videbo. Et verò tantam eruditorum
consensionem quis admiretur? nemo opinor, nisi qui igno-
rabit, PINELLI domum Patavij animorum Prytanæum,

Epist. cent. p.
ad Italos &
Hispanos.

Bibliothecam ingeniorum, Musæum doctrina fuisse & eruditionis. Vixit IOH. VINCENTIVS Patavij domicilium collocarat, cum acerrimo studio ductus nobilium quotquot erant rerum dignoscendarum, quo ipse ad extremum usque vita spiritum honestissimè flagrauit, Tridentum proficisci decreuit, ut ibi sapientissimos, & religiosissimos orbis Christiani viros de maximis Catholicae religionis dogmatibus consultantes, & agnosceret, & audiret. Socium sibi peregrinationis asciuit I. O. H. FRANCISCUM MVSATVM Patricium Patavinum, Philosophum cognomento, litterarum omnium apprimè scientem, qui morum elegantia, & vita innocentia PINELLVM sibi adeo devinxit, ut nihil supra. Contigit autem MVSATO, IOH. VINCENTIO superstiti esse, ut nimirum defuncti vicibus in re litteraria tuenda & exornanda, ut facit, persurgeretur. Linguas hic noster non tantum Græcam, & Latinam callebat, sed & exoticas quoque, Hebraeam, Gallicam, Hispanicam, quarum & auctores perpendere, & speciem formamque amare, & inveni iamdiu nouerat. Vernaculum sermonem ita pridem excoluerat, ut nitorem in eo suspiceres & elegantiam, non elaboratam concinnitatem. & sanè prodit animum frequenter oratio; nec aptius vitro facies, quam sermonis mores exprimuntur.

Hor. ad Pis.
ccs.

Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuvat aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit:
Post effert animi motus interprete lingua.

Neque

Neque vero poenituit Patavium secessisse. Hic enim
 usque in scientiarum cognitione profecit, donec omnibus
 admirationi esset. Audiui ego eum domi saepe saepius maxi-
 mis de rebus in eruditorum corona differentem, animad-
 uertique, mirari omnes quotquot aderant rerum selectis-
 Etarum copiam cum orationis splendore certantem. Pro-
 prium Graecorum fuit, ex tempore dicere ad proposita om-
 nia. Extemporalis huius eloquentiae auctor laudatur nobi-
 lis Sophistes Gorgias Leontinus, à quo arripuerunt Graeci, à
 quibus Romani. Abstulit autem secum bonarum artium
 interitus exercitationem hanc, quae linguam acueret, ex-
 cogitandique celeritatem compararet. Excitauit verò
 PINELLVS magno cum fructu, ut qui orationem mente,
 & sententiarum gravitate honestaret. Hinc HIBRONY-
 MVS MERCVRIALIS, magnus ille sine controuersia Iatro-
 nices, cui medica ars ornatum debet selectum illum & pe-
 culiarem, quo pristinam dignitatem nunc demum abunde
 testatur, in admirationem actus aliquando cum PINEL-
 LVVS domi audisset, egrediens (aderant ibi forte commu-
 nium amicorum plerique) ecquem aut vidistis viro huic
 multiplici doctrina conferendum? comprobauerunt qui au-
 dierant, nec iniuria profecto. Haec enim quae diximus ita
 eminebant in ipso, ut in his regnare propè omnibus vide-
 retur. Ostentatio tamen ab eius dictis factisque procul abe-
 rat, nihil de se magnificum, praclarum uel sentientis, quo
 fiebat, ut egregium duceret senescere se, ut ille olim, semper

addiscentem. Si quando verò, ut inter loquendum fit, animaduvertebat, asseruari à se libros, scripta, aliàque quæpiam recondita ac singularia, quæ amicis visa hæcenus non essent, ea promerè, atque adeo commodare vltè nec pètentibus auebat. Quo studio incitatus, in vsum omnium, difficile dictu est quantis laboribus vir natus ad litterariæ reipub. commoda fuerit perfunctus. Vera hæc, & citra assentationem dicta. Is enim quæ volebat valde volebat; Lydium ingeniorum lapidem dixisses, amicorum omnia non secus ac sua ad amissim explorantem. Reposcebat ille ab amicis eandem sedulitatem; quam tamen præstare contigit admodum paucis, quos ille (ut par erat) aureos homines appellabat. Et profectò plerosque eximia illa diligentia, ne dicam morositas deterrebat, non aestimantes quanti intersit temerè ne, an consultò quidpiam agas: Instruxerat ille præclaram hanc suam discendi cupiditatem ope multorum, qui eadem voluptate afficerentur. Hos non in Italiæ, Europaque orbibus modo sed & in oppidis, vicisque selegerat, quorum industria continenter vteretur, ad quos epistolas schedulasue oportanè misisset. Illud sane in PINELLO mirandum, quàm ratione ipsi per imbecillam valetudinem liceret tot rerum meminisse, tot negotiis sufficere. Et verò hanc ille sibi præter ceteras methodum præscripserat, ut perlectis amicorum litteris, earum capita compendiarie via in codicem referret. Hunc sibi proponebat responsurus, sepositis epistolis, in quarum mox

tergo

tergo adnotabat nomen eius qui scripsisset, annum, diem, locum, & negotiorum indiculum. Harum fasciculos singulis hebdomadis in cistulas transferebat. Ad litteras cum demum responderat, selectas in manipulos cogi, annorum, mensium, septimanarum, dierum habitae ratione digeri, & in unum secludi imperabat. Consueverat in super tabulas sibi quasdam conficere, in quas referret ea omnia quae ipse ab amicis, quae ipsi ab eo vicissim postularēt; descriptisq; sumis negotiorum, petentiumq; nominibus, vno intuitu discernebat quid actum esset, quid agendum restaret: re cōfecta, nomina inducebat, postquā rescripta cum codice contulisset: & omnia manu plurimum sua conscribebat, (duobus quibus egrotavit annis exceptis) ne scilicet vlla in re officio deesset, neue cuiquam minus diligens videretur.

Et quamuis firma satis non sit amicitia, si qua, velut tibicines, vtrō citroque concursantium litterarum sibi vicissitudines postulat, quae nurantem infirmiusculamque furcillent, frustrari tamē desideria amicorum inurbanum sanè est.

Ioan. Picus in
epist. ad And.
Cornicum.

Negotiorum refertam epistolam scriptitanti, mos erat praecipua capita subditalinea indicare, vt eo confestim excurreret legentis oculus. Ego profectò neminem noui, tum in scribendo, tum in respondendo, PINELLO diligentiozem; cū enim annis Romae secularem integrum exegerim, neminem omnino tabellarium, cui non ad me litteras daret, sibi vnquam elabi passus est, quantumuis eger, & medicis conclamatus decumberet. Id omnem superat admirationem, quod cūm

per

per annum è lecto surgere non licuisset, febrienti sine intermissione, vexato stranguria intimisque doloribus, lithiasin vesica, & renibus laboranti, ad extremum tandem quà tabe, qua nimis vigiliis redacto, quòd inquam hæc & non minora patienti, libri tamen, scriptiones, plantæ, semina, fossilia, nummi veteres, & alia huiusmodi, nunquam ex animo exciderint. Dolori (quod mirum) ita imperabat, ut vnis medicis proderet, non ostentaret, mecum sanè interdum, & cum amicorum nonnullis strictim, & aliud agens, de morbi gravitate conquestus, illico digrediebatur, hilarem se, & communem præbens ad miraculum vsque. Hinc, ni fallor, patet quanti intersit præclaris actionibus consueuisse. Amplectitur enim eas animus, neque se ab iis vllò patitur incommodo diuelli. Obstrepant licet, obtundantque, hinc animi agridudines, inde corporis morbi, is qui semel, serioque litterarum suauitati animum adiecerit, attendet vni sibi non minus, quàm fiducines & circulatores in magna hominum celebritate. Actum sanè de bonis artibus esset, nisi ipse id amatoribus suis præstarent, quod de plebe sordidis & illiberalibus non paucis lucrì cupiditas. In eam curam, dum vixit, ardentè incubuit, ut libros editos, manuscriptosque, linguarum doctrinarumque omnium in vnum cogeret, cui operi destinaret scriptores librarios plerosque, quorum ipse vnus operas ferè omnes mercede conduxerat. Bibliotheca eiusdem, quæ inter omnes penè Italicas, ac ferè dixerim Europæas,

vna

una eminebat. Quinquaginta annorum opus fuit, magni ex eo saltem aestimandum, quod accuratissimus vir in illud annum contulerit curas suas omnes & cogitationes. Effinixerat eum ad hoc munus natura, quam ipse solertia & ingenij acumine eo usque prouexerat, ut non magis frequentes olim Apollinis tripodas consulentes, quam Bibliothecas instructuri PINELLVM inuiserent, à quo veluti à cortina Musarum, aurea huiusmodi rerum præcepta domum referrent. Librorum numerum mihi incompertum, ex eo inuestigare quis poterit, quod Neapolim post eius obitum capse librariæ plus minus centenæ tricenæ delatæ sunt. Et sanè librorum quos probitas, aut probitatis plerumque comes raritas commendaret, paucos admodum in eius Bibliotheca desiderasses. Jurisconsultorum commentarios non passim, sed parce admodum, & cum delectu admittebat, veluti Alciatum, Budæum, Cuiacium, Duarennum, Goueanum, Augustinum, & ceteros qui ius civile in pristinam dignitatem restituerunt: alios ab his longum valere iusserat. Hanc illi fortasse mentem PAVLVS MA-

NVELVS iniecerat; Non enim te arbitror studiorum tuorum elegantiam inaptissimis, planeque barbaris quorundam scriptis inquinare velle, quæ cum immensa sint, pleraque tamen inania, laboris & molestiæ plurimum, vtilitatis & oblectamenti minimum habent. Hec ille. Nundinarum Francofurtensium, Venetorumque bibliopolarum librarios quotquot erant indices sedulo perlustrabat, & ab amicis qua Italicis qua transalpinis omnia diligenter in bibliothecæ ornamen-

D tum

tum percunſtabatur. Si quid Romæ, Florentiæ, Pariſiis, Antuerpiæ, Auguſtæ Vindellicorum, Venetiis, & alibi, PINELLIANA bibliotheca dignum prodiret, non deerant, qui vixdum edita volumina, & quaterniones aliquando è prelo recentes PINELLO miſſitarent. Vidimus etiam doctorum hominum pleroſque, egregios dico & nominis magni, ad ſuam dignitatem pertinere arbitratos, Muſæum PINELLI exornari commentario quoſpiam è ſuis. Viſiſſes ibi ſphæras cœleſtes, terrarum globos, organa Mathematica, tabulas geographicas, hydrographicasque, antiquorum ædificiorum typos, ichnographias, orthographias; foſſilium rariorum prædiuitem metallothecam; loculos præterea forulosque, in quibus plurima eorum, quæ ars, naturæ ad oſtentionem elaborarunt, condebantur. Veterum numiſmatum copiam non affectavit: ſelectioribus tamen nonnullis unice delectatus, queis antiquariis figeret crucem, ſtudioſus quaſiturus, ſi quid in ipsis reconditi eruditiuæ lateret. Uno ille Neronis nummo inuſo hæcenus & valde ſingulari, ingenia prouocauit complurium eruditorum, obtinuitque ut ſymbolum perobſcurum, amici conſcriptione, quatenus licuit, illuſtraretur.

Laurentius
Pignorius.

Recentiorum libros empturus, diſquirebat an habenda eſſet fides titulis, qui ſpecioſis plerunque verbis, ineptiſſimis voluminibus lenocinantur. Ideoque bibliopolarum conſenſu inueſtigationi huic impendebat horas aliquot,
malæ

malæ emptionis fastidiis obuiam iturus, quæ exprobare iu-
 giter stultitiam domino solet. Librorum qui olim pro-
 dierant iteratas editiones cum primis eõjerebat, & si quid
 additum seu demptum intellexerat, in eorundem margi-
 nes referebat, magna cum sui tum aliorum fructu. Accidit
 enim sæpenumero, ut optima notæ libris frequentes edi-
 tiones suauitatem adimant, & probitatem. Bibliotheca
 hanc suam conspici, aut contrectari haud patiebatur,
 quod, ut ipse dicebat, variarum rerum congeriem infor-
 mem contineret: cum tamen omnia aptè disposita essent,
 & suis quæque regionibus collocata. Artium porro, quas
 ingenuas appellamus, unaquæque suas hic, easque perpe-
 tuas stationes habebat. Grammaticen dico, Rhetoricen,
 Dialecticen, & ceteras; quarum agmen claudebant gra-
 uiores illæ, quibus mores formare cura est, & rerum hu-
 manarum diuinarumque arcana contemplari. Harum
 omnium scriptores in varias dialectorum tractationum-
 que classes distributos, antiquos à recentioribus etatum se-
 ries distinguebat. Armata litteris quadratis, loculi
 numeralibus notis insigniti, elementario indici responde-
 bant, in quo libros descriptos omnes habebat. Perqui-
 ramus cum PINELLO si lubet Plinij codicem; syllabus
 ipsum dabit in elemento P. cui scrinium adscriptum T.
 cum loculo III. & ad hanc rationem omnia. Libros ma-
 nuscriptos tum chartaceos, tum in membranis, seorsum ab
 impressis in bibliotheca Umbilico, ut ita dixerim, collo-

carat. Includerat verò capsis, extructis ad eam altitudinem, ut in summis, tanquam in mensa abacòue, locari orbés cœlestes & terrestres, & alia huiusmodi statui commode possent.

Commentarios demum, libellos, epistolas, historiolas, & alia huius ordinis, quæ ipse plurima anxie coegerat, insigni collocatione aptis & accommodatis locis composuerat. Cui rationi rerum disponendarum, uti studiosis non iniucunde, paulisper immorari operæ pretium duxi. In fasciculos ille singulos coniciebat commentarios aliquot, quorum scriptioni narrationis alicuius, bellicorum verbi gratia apparatus, rerum hortensium, similiumque, scopus propositus esset. Hos fasciculos in libri morem, non tamen compacti, charta emporetica operiebat, cui inscripti unus pluresve characteres elementarij, prout manipulorũ numerus exigebat. Scriptiunculas quot quot erant, chartæ puræ folia disparabant, cum adscripta numeri cuiuspiã barbarica nota. Hec omnia uno aut altero exemplo illustrabuntur. Inerant congerici, A, nobilium Mathematicorum scripta, inter quæ commentarius CAROLI TERTII de Circini usu, notatus 18. In codice F, quem rebus Hispanicis destinarat, numeralis nota 31. Escuriaci descriptionem, aliæ quæpiam Caroli V. Tinetanam expeditionem indicabant. Ad manum erant hæc omnia ope codicis, quem in elementarias sectiones dissipatum indicem vocamus. In hoc sub littera, A, censebantur ea,

quæ

qua ad Mathematicas disciplinas, nota numerali praeunte. Exempli gratia,

1. Commentarius Galilæi Galilæij, Florentini Mathematices Patauini Prof. pro Copernico aduersus Iacobum Marronium.
2. Iosephi Moletij de emendatione anni.

In quem ordinem redegerat ea omnia, qua primo illo elemento complexus erat. Subsequebatur littera B, qua sub isdem numeris alia continebantur, apta nihilominus inter se & conuenientia. Neque verò ad calcem codicis huius deerat libellus alter, in quo, elementaria ratione, summa quadam capita descripta essent omnium quotquot erant Manipulorum, hac methodo. Nota, V, res omnes Venetas indicabat, coniectas in fasciculum G G. Demus ergo, collubitum fuisse illi commētarium perlegere de æstu Veneti maris, quod Hadriaticum vocant, ad alterum ille indicem hunc actutum confugiebat, à quo ad priorem illum amandabatur, elementa G G inspecturus. Hic ille rerum Venetarum breuiario perlecto comperiebat, latere commentarium de æstu maris sub numerali nota 28. congeriei illius cuius character duplex G.

Non adeò faciles aditus (ut diximus) præbebat ipse ad hanc suam bibliothecam inspiciendam. Iis verò, qui illaudata periergia ducti, nullius pretij homines, illam videre affectassent, omnino interclusam volebat: sufficere dictitans commonstrari illis imagines illustrium virorum, quarum decurias aliquot in domesticis conclauibus asser-

uabat. Hoc idem VRBANI DVCI propositum olim audiui. Inuisenti enim mihi aliquando Pisauensem eius bibliothecam, refertam optimorum librorum, admiranti que quod esset ornamentorum, tabularum videlicet, signorumque inanis, bibliotheca Præfectus respondit, dedit opera id factum, ut ne illuc conuolarent, quire litteraria non afficiuntur; multos enim bibliothecas inspicere, ut oculos, non ut animum oblectent. Illud sane in PINELLO apprime laudatum, quod libros libenter commodabat, doctis præsertim, & iis quos breui restitutos opinabatur, quorum si qui opinionem fefellerent, librosue inquinassent, aut corrupissent, his iterum petentibus duriusculum se præbebat, velut & illis à quibus ipse vel quidpiam impetrare non potuisset, vel quos rudes, & imperitos arbitraretur; Enniana sententiæ memor: Benefacta male locata, male facta esse. Cum verò commodare aliquid nollet, utebatur communibus quibusdam non inurbanae inficiationis locis, quorum ille princeps, librum qui peteretur iamdiu cum aliis Romæ esse. Annis enim ferme viginti antequam decederet, affinium flagitationes elusus, amandauit Romam captas librorum duodeuiginti, quas illic quoad vixit manere voluit, ut affines negotium sibi facessere desisterent, illuc aliquando ut ipsi rebantur migraturo. Statim atque librum commodauerat, describebat in schedula præter diem, nomina tum auctoris, tum illius qui accipiebat. Quæ omnia adiuncto conspicio aliquo ligneo, vel char-

Cic. lib. 2. de off.

chartaceo segmento inibi reponebantur, ubi statio librerat, ut mittamus, relata hæc in codicem huic rei designatum. Didicerat hæc ille ab Attica Musa Xenophonte, cuius verba Latine reddidit nobis maximus Oratorum Cicero in hanc sententiam: Hæc postquam omnia secreuimus, Apud Columella lib. 12. de re rustica. c. 2. & 3.

tum suo quæque loco disposuimus, deinde quibus quotidie seruulæ utuntur, quæ ad lanificia, quæ ad cibaria coquenda & conficienda pertinent, hæc ipsa ei qui vel solet tradidimus, & ubi ea poneret demonstrauiamus, & ut salua essent præcepimus. *Addit autem;* Hæc annumerata ipsi excrispimus, eumque admonuimus ut quodcunque opus esset sciret unde daret, & meminisset, atque annotaret quid & quando & cui dedit, & cum recepisset ut quidque suo loco reponeret. *Et sanè quis non videat plurima ordine destituta pessumire? vetus est prouerbum, paupertatem certissimam esse, cum alicuius indigeas, uti eo non posse, quia ignoretur ubi proiectum iaceat quod desideratur.* Pergit porro grauissimus Philosophus sententiam suam obuis & de media hominum vita arreptis exemplis comprobare, in choro canentium, exercituum, militum, armamentorumque in naui, quæ omnia rite disposita & usui sunt, & voluptati. Hæc omnia aptus & conueniens rerum ordo præstat, & alia non minora, veluti expediri citra laborem omnia, omnia celerrimè confici, seruosque rudes quantumuis & ineptos imperatis esse omnino pares. Vidiego apud PINELLVM nostrum, decennem puerum Hieronymum nomine, qui refertissima (ut diximus) Bibliotheca seriem ita mente & memoria complexus erat, ut omnia Domino, nutibus penè poscenti, protinus exhiberet.

Inui-

Invidit mors conatibus pueri, qui IOH. VINCENTIO triste sui desiderium reliquit. At quia ad ordinem, quo vir clarissimus est egregie usus; nostra delapsa est oratio, quid vetat proderet nos minuto; at sane cōcinno exemplo, quanto is odio perturbationem prosequeretur? Pecuniam si quando vel dare vel exigere necesse erat, antequam numeraret, disponere per series, nummorum & metallorum classes cōsueverat primum; argentum videlicet ab auro, maiorem à minori pecunia disparare, cōponere deinceps eas, monetas, que idē penderent, postremo adnumerare. At vero vt narrationibus huiusmodi in futurum abstinemus, illud faciet ab eodem fonte haustum, Pinelliano videlicet, à quo nihil impurum, turbidum nihil nos unquam manare animadvertimus. Aestimabat ille ex rei veritate temporis iacturam, quam is faciat necesse est, qui nullam sibi proposuit actionum suarum rationem. Sunt in hac vita plerique male feriati, quos non pudeat bonas horas nihil agendo, male collocare; eos non ineptè similes is dixeris, qui pecunias, qui patrimonia prodigunt. Vt enim ab his frustra effusarum pecuniarum rationem extorqueas, cum multas liqueat impensas esse: ita illos vitæ lapsus, temporis fuga nequaquam admonent perire sibi non cogitantibus rem adeo pretiosam, & contra humanum votum, aditum immortalitatis obserari. Rem sanè dignam Democriti risu. Sunt qui nummi unius iactura non parum affligentur, diei vel horæ, atque adeò anni non item: cùm tamen hæc abeant

abeant in præceptis haud vnquam remeatura. At quia non sunt hæc publici gustus, ad PINELLVM reuertamur. J̄s d̄ me cum audisset, MARCVM CORNELIVM EPISC. PATAV. clarissimum lumen ordinis sui, frequentibus aduentum, & salutantium officiis distineri; monuit, ut ipsi ANTONII PERENOTE CARD. Granuelani factum ob oculos proponerem. J̄s dum pro Rege Neapoli esset, matutinarum horarum statas quasdam, & certas, quibus se conveniri volebat constituerat. Iusserat etiam, ut adituri vespere præcedenti nomina profiterentur, è quorum ipse agmine XII. aut XV. seligebat, quos admitteret. Curabat autem ne in manibus exordiis tempus sibi & reliquis profuturum dilaberetur. Quo factum, ut cum aliquando admissus nescio quis iactare cœpisset, se Archiatrum esse, conductum publico ære, & alia quædam ad dignitatem, ut ipse opinabatur suam, non exigui momenti, exceperit Cardinalis, per me esto ut lubet, reiicienda hæc in aliud tempus, nunc ad rem de qua agimus aggrediamur. Ita ille garrulos, & molestos in publica commoda peccantes, coercere solitus. Curabat sibi PINELLVS librorum editorum inuentu difficilium quotquot comparari poterant exemplaria, tum ut haberet quod substitueret his, quæ casu vel furto pereunt, tum ut prospiceret, si quando iis egerent, commodis amicorum. Quod de libris diximus, de commentariis calamo exaratis dictum puta. Autographa enim perire sibi nolebat, exempla lubens commodare, at-

E que

que adeò largiri consueverat. Desidiam & torporem ingeniorum n̄ maximè in se habebatur, quo fiebat ut amicorum eruditos impelleret semper, ad noui quidpiam vel pangendum vel meditandum. Si quid vero animaduernerat dignum quod hominum manibus tereretur, in amicorum pluteis latere, tum demum omnes machinas admouere, ut ne studiosis diu inuideretur, libris, opera, & presenti pecunia iuuare. Huic PINELLI rei litterariæ promouendæ studio, non pauca doctorum virorum monumenta accepto ferenda. Testis de semetipso CAROLVS SIGONIVS,

Prefat. de iure
Prœuinc.

Me veto ut hæc facerem (IOH. VINCENTIVM alloquitur) cum res ipsa per se cognitione dignissima, tum tua in primis auctoritas impulit, quæ in omni re semper apud me plurimum valuit. & infra. Quoddam mea sponte propter summum meum erga te studium, tuamque constantem erga me voluntatem eram facturum, ut aliquo te scriptorum meorum genere appellando, veterem meam necessitudinem notam posteris facerem, id mihi multo iustiore ratione in hoc libro retinendum esse duxi, ut quod te potissimum hortatore opus ad exitum perduxissem, id etiam in manus hominum in tuo multo ornatissimo nomine darem.

Lib. de vino
& aqua.

Hieronymus etiã Mercurialis hæc olim prefatus: Complures aguntur anni ex quo Patavij, atque etiã in ædibus tuis, ad quas veluti ditissimam quandam disciplinarum omnium officinam, & cunctorum litteratorum celebrem conuentum, quotidie concurrunt, de vini abusu semel differentes, in eam incidimus disputationem, vtrum ad nutrienda corpora hominum adeo conduceret, quemadmodum à veteribus esse putatum passim existimatur, cumque recepissem, interdum me ea de re publicè esse in prælectionibus meis seridè locuturum, ad perficiendum non modò es adhortatus, verùm etiam sæpenumero ita acriter inflammasti, ut cui nunquam denegare quicquam iam dudum statueram, in negotio admodum vtili & iucundo potissimum esse patendum iudicauerim;

3

Et in fine ipsius epistolæ, inquit: collatis simul pluribus scriptorum exemplaribus, publicari mandavi, tibi que primario similis huius laboris & auctori, & patrono, dedicare volui, ut cum ab hoc dogmate minimè profus coram me auersus sis visus, & non mordicus veri, saltem non infructuosum penitus fuisse conatum ostendere possis. Emisit cōscribentibus hæc nobis librum cui titulus:

INDAGATIO VERÆ ET PERFECTÆ DEFINITIONIS

LOGICÆ, HORATIVS CORNACCHINVS, *vir pietate*

& doctrina insignis, in quo studium hoc sibi compertum

PINELLI nostri extare voluit, honorificis hæc verbis: Præfat.

Non defuerūt etiam, qui acerrimis stimulis me ad inceptum prosequendum incitarunt. Præ ceteris, dum viueret IOH. VINCENTIVS PINELLVS, immortalis memoriæ vir, atque in omni optimarum artium genere versatissimus, præcipuè verò in rerum abditarum causis, naturæ que arcanis perscrutandis, studiosissimus & curiosissimus, cuius optima, & suauissima consuetudine utinam mihi diutius frui licuisset. Sed hanc mihi felicitatem mors invidit, quæ eum rapuit, cum miram hominis eruditionem, morum que suauitatem degustare vix cœpisssem. Ad hunc quasi ad oraculum confluebant omnes litterarum studiosi, non Italiæ modo, verum etiam totius ferè orbis terrarum: cuius rei testis est ingens epistolarum vis, quæ undique ad ipsum quotidie mittebantur. Cum hoc itaque præclarissimo viro, hæc meas cogitationes cum quandoque communicasssem, vererique me dixisssem, ne noua promulgando sermonem alicui de me daré, ille me valde hortatus est, ne ab incepto deterrerer, quod diceret, noui aliquid proponere, si tamen id neque temerè neque sine ratione proferatur, haudquaquam verendum esse.

Et quoniam studiorum similitudo amorem parit, litteratos explicari non potest quantum amauerit. Non ille se incondito affectuum impetu raptari patiebatur nouerat quid & quatenus amandum. Vetus dictum haud de ipso dictum: Amans quid cupiat scit: quid sapiat non videt.

ANTONIVM QUÆRENGVM CAN. PATAVINVM dilexit.

unicè, allectus suauitate morum, animi candore, diuinarum humanarumque rerum, & nobilium linguarum notitia penitior. Vidit hæc probè RANVTIVS PARMÆ DVX, non paternis tantum laudibus insignis, à quo est euocatus QVÆRENGVS, ad historiam cōscribendam, quæ res ab ALEXANDRO eius patre clarissimo Imperatore in Gallia & Belgio fortiter gestas, pro dignitate complecteretur. Eius ego specimen historiae, ac veluti vniuersæ narrationis typum, visum & laudatum magnis viris, perlegi summa cum voluptate, gratulatusque sum sæculo nostro, extare quod & in hoc genere conferre cum optimis antiquorum possimus. Cum Querengo eximie amauit Claudium Puteanum Nob. Gallum, cuius non fictæ laudes, & amplissima munera recensentur à Iacobo Augusto Thua-
no, è quo hæc descripsimus: artissimam in Italia amicitiam coluit cum IOH. VINCENTIO PINELLO Patric. Genuensi, omni litterarum genere ac rerum cognitione viro excultissimo & Philologorum fautore eximio, quam crebris officiis, postquam domum rediit, semper renouans, ad mortem vsq; seruaui. Oderat PINELLVS eos qui in hoc vniuersitatis theatrum, quem mundum vocamus, spectatum introducti, oculis tenus, tanquam hospites minimè curiosi, eo munere fungerentur. Allicet nos ad sui spectaculum natura variis admirandisq; imaginibus, quas qui despiciat, idem se brutorum plerisque inferiorem fateatur necesse est. Haud ita hic noster. Quicquid enim natura aut arte admirandum, quicquid bello pacæue insigne in Europa dum is viueret vsq; contigit,

id

Ex libro cix.
historiarum.

id penitus scrutari pulchrum ducebat. Multiplices amicorum narrationes, delineationes varias, eo studio congeribat, ut nihil supra. Exemplum sit in multiplici iride, & tergemino sole anni MDCL. VII. Id. Februarij: Patavij, Venetiis, Roma, & alibi, phasma illud sibi describi, & commentariis explicari curavit, ab amicis quorum periergiam aliàs probauerat. Aetas nostra librorum tum veterum tum recentiorum oppidò ferax, paucos vidit in eo genere litterarum quas humaniores vocamus, quibus non inscriptum alicubi esset PINELLI nomen: & sanè decebat honorificè appellari eum, in cuius bibliotheca viri docti maxima studiorum suorum praesidia collocata intelligebant. Nimum hic & fastidiosum sit, recensere PANCIROLOS, SCHOTTOS, PERSIOS, SALVIATOS, & alios non paucos, quibus placuit eam PINELLO mercedem rependere, quam Milesius Thales sibi persolui optavit. V-

Apulcius in
Florid. lib. 4

nus certè SIGONII testimonium quin adscriberem mihi ipsi imperare non potui, adeò luculentū est & singulare.

Omittam, *inquit*, illud, quod vere mihi videor posse dicere, eum esse te, quem ego cū propter veterem erga me animi propensionem vnicè diligam, tum propter variam praestantium multarum artium cognitionem, & incredibile ac constans virtutis ac scientiae studium, omnibus istius ætatis ac dignitatis hominib. antepo- nam. Itaque cū in te omnia eluceant quæ præclara videri hominibus atque eximia solent, Genus patriæ claritas, Pinellæ familiæ decus, Cosmi patris optimi ac magnifici viri splendor, fortunarum amplitudo; tu hæc omnia perpetuo vno virtutis, ac doctrinæ, quo flores studio ita obscurasti, ut qui te laudant, hoc in maximis tuis ornamentis ponant, quod his omnibus quæ vulgo homines suspiciunt posthabitis, solam laudem ex beneficentia, comitate, multa-

Sigon. in præf.
lib. 1. de antiq.
iur. prouinc.

FERRANTIS IMPERATI, & aliorum hortos, musca, messalothecas instruere ornareque satagebat; labores pecuniasque optimè impensas arbitratus, quæ in amicorum commodum, & publicam cederent utilitatem.

BORROMÆVS Iun. Card. cùm insigniorum virorum autographa schedia disciperet, dignoscendis marginalibus librorum annotationibus calamo exaratis vsui futura, vni PINELLO negotium detulit, qui diu grauissimeque ægrotans, breui tot nobilium scriptorum manus congescit, tot & Cardinali multa transmiserit, & sibi non pauca in bibliothecæ ornamentum reseruarit; Cuius rei gratia hæc ad PINELLVM IOSEPHVS SCALIGER; Duo autographa patris tibi mitto, fragmentum Epidorpidum, & indicis cuiusdam, quem locupletissimum in Galenum confecerat, vt vna opera perspiceres, quæ fuerit eius *idioxetia*, tam in mundo quam in litura. Libros idemmet à PINELLO sibi comparari exoptans ita

scribit; Nos magna in penuria librorum sumus, qui immanibus sumptibus bibliothecam nobis paramus. Neque verò nostra caritas afficit quam raritas, quæ hic accendit pretium eorum librorum, quos alibi copia viles facit. Itaque sæpe cogimur inuiti ad opem amicorum confugere, quod fecit vt & tuam implorarem. Itaque quamquam sentio quàm inciuilem rem faciam, qui tuas meliores curas morer, vt te meis rebus adiutorem parem: tamen, nisi graue est oro te, vt tua opera Iudæi curent mihi illos libros, quorum nomina in schedio seposui. Ego frustra illos libros in Germania, Anglia, & Italia conquisiui. *Et infra.* Non satis est semel perfricuisse frontem, nisi rursus orem te, vt si qui nummi prisorum Principum Scaligerorum reperiri possint, quales apud patrem vidi, eorum aliquot, aut vnus saltem copia mihi fiat, quod mihi non solum maiorum meorum, sed etiam tuo nomine charissimum

scribitur erit.

FRANC.

FRANC. MARIA VRBINI DVX, quem veterum Regum studia emulantem admiratur atas nostra, PINELLVM consulere haud grauabatur. Idemque cum actarum in orbe nostro quotidie gerarum, quae Imperiorum olim instrumenta qui rerum potiebantur in arcanis habebant, colligenda sibi decreuisset, ad vnum IOH. VINCENTIVM confugit, qui eius votis egregie respondit. Is horum actorum per annorum seriem compositorum, non modicam ut ita dixerim struem adseruabat, in quam non ea tantum quae ipse singulis hebdomadis accipiebat, sed & quae amici, descripta coniecerat; ut auctiora minimis etiam rebus, seu alia interdum à suis, animaduertent. Minuta haec, & alicui forsitan leuiora, at cordatis viris secus. SPERO SPERONIVS, Patavinae urbis decus & PINELLO per familiaris, Plinijnum illud commendabat plerunque; Nullum esse librum tam malum, ut non aliqua parte proficiat. Qui enim hac rerum gestarum cognitione delectantur, non oculos tantum auresque inani lectione passunt, sed & animos exemplis instruunt, pretiosum sibi thesaurum ciuilibus prudentia comparantes. Contemplatur animus, è praeteritis euentibus doctior factus, ea quae in conspectu sunt, & mala si qua impendent, minus fractus, bona, si qua aduentant, minus insolens opperitur.

Si quando ipsi aliqua de re dubitare contigerat, omnes quos penes eius rei arbitrium esset, consulebat, quorum responsa componere, & examinare solebat. Si quod denuo

non

Plin. ian. lib. 3.
epist. ad Marc.

non liqueret, monebat modeste & cum fructu. Vnus Ne-
ronis nummus de quo dictum supra, fuit in causa, ut ego
Roma non semel PINELLI nomine FVLVIVM VRSINVM
conuenirem, cui vni, & non immerito, detulit atas nostra
primas in antiquitatis reliquiis censendis & disquiren-
dis. Admonuit ille me, ut ad PINELLVM, quem is ma-
gni faciebat, scriberem, non vni datum ut omnia sciret,
relinquendas & posteris aliquas ingeniorum exercitatio-
nes, laudatum illud NE QVID NIMIS, in litteris etiam
sibi locum vendicare, in quibus perquirendi modum qui
sibi non constituit, is se plerunque inaniter discruciet ne-
cesse est. At non his se limitibus contineri volebat hic
noster, qui plurima, abiecta aliis & desperata, hac ratio-
ne protulerat in lucem.

Accidit quandoque, perraro tamen, ut amicorum
quispiam exposceret ab ipso librum commentariumue,
quos ipse non nosset, quo veluti classico excitatus, perqui-
rere, scriptitare, omnia miscere consuevit, eo studio, ut &
ipsum non lateret si quid eiusmodi extaret, & pleraque
eius generis praeclara alioqui à tenebris & situ vindicaret.
Ad eius arbitrium diremptas vidimus omnes fere de hu-
manioribus litteris controuersias, quae inter nostri aui do-
ctos viros in gymnasio Patauino, exortae: in quibus ta-
men aequum se adeo & officij non immemorem praebuit, ut
Biante maior, amicos amiciores habuerit semper. At
verò ut bibliothecam suam, quam in oculis ferebat, quo-

tidie locupletaret, hanc sibi inter alias rationem proposue-
 rat, ut à litteratorum, qui diem nuper obissent, heredibus,
 librorum indices compararet, ex quibus ea omnia perdiscer-
 ret, quæ sibi in bibliothecam essent transferenda. Quod
 tamen rarò admodum accidit, cum haud æquè dominis, ac
 ipsi nota essent, quæ in cuiusque bibliotheca latebant. In
 his vero perquirendis quàm fuerit accuratus, declaratum
 volumus unico exemplo. Vir clarissimus Venetiis idem-
 que doctissimus annis præteritis vita functus est, PINEL-
 LO charus, ut plerique omnes Venetorum, quos doctrinæ
 illicio, & nobilium studiorum amore sibi deuinxerat. Libros
 aliquot magni nominis manuscriptos, ille diu in deliciis ha-
 buerat, quos IOH. VINCENTIVS diuenditos redemit, &
 cum eiusdem bibliothecæ reliquias bibliopola nescio quis,
 schedas videlicet, atque alia eius generis cõemisset in gra-
 tiam falsamentariorum, re comperta, illico hic noster nobi-
 les illustrium virorum epistolas perire non est passus. E-
 missarios ille habebat, quorum industria ex orci faucibus
 sepe sepius eripuit insignium virorum liberales labores, in
 quam curâ qua sedulitate incumberet, ex eo patebit, quod
 mox narraturi sumus. Cribrorum, cymbalorum, & ci-
 thararum artifices, quod non modicam vim membrana-
 rum in artificium suum absumerent, singulis saltem men-
 sibus conueniri à suis volebat, & id optimo ut plurimum
 euentu. Amicos PINELLVS sibi conciliatos similitudine
 studiorum, tanquam exemplar aliquod intueretur sui,
 singu-

singulari benevolentia prosequeretur, eos præsertim quibus cura esset rerum admirandarum, quæ ab arte vel natura proficiscerentur, accurata disquisitio: EDMUNDVM BRVTIVM in his nobilem Anglum, disciplinarum Mathematicarum, rerumque militaris, & herbaria apprimè scientem, cuius ille commentationes non semel suspexit, cuius se quandoq; imparem curiositati est ingenue professus. Huius quam diximus disquisitionis ille in PINELLO character; quòd cum is aliquando nescio quò proficisceretur, animaduertit non incolarum mores tantum regionibus distingui; sed & herbas, arbuta que alia in aliis locis nasci, substituique à natura in denascentium locum quotidie recentiora, quæ suis tamen limitibus contineantur, ac si externi soli horrescerent peregrinitatem. His qui animus aduertit, confectum plerunque itinerum molestis, ne ille in sinu Musarum conquiescens omnia rimabitur, abdita licet semota que, nullum sibi temporis articulum sine fructu disfluere patietur.

Hominum quò quisque inclinaret atque propenderet illico peruidere solitus, non è Metoposcopi alicuius traditionibus, sed præstantium tot virorum consuetudine congressibusque eruditus. Vnica illi allocutio penetratua eius cum quo loquebatur in conspectum dabat; versabat enim sermonibus variis, seria iocosis temperabat; Protea dixisses multiformem illum, nec præfagientem minus atque diuinum. His verò quos intime nosset, insignia co-

gnomina certas rerum notas plerumque procludebat, quibus animæ propensiones, corporis formas, aliæque id genus indicaret. Modestos & verecundos suspiciebat; à garrulis & gloriosis, ut à pestiferis & nocentibus refugiebat. Bardos, & inelegantes formidabat, odio insito penitus à natura, quod in horridos etiam incomptosque præposterè inurbanèue aliquid agentes erumpebat. Tu illum elegantiarum patrem meritò appellasses, ita omnia cum modo & ad præscriptum rationis sibi gerenda constituerat.

Communibus & urbanis mirum in modum delectabatur, sanniones à congressibus suis abigebat, turpe hominum genus, cui in gratiam alieni risus, insania perpetuò conuenit in manum. Eruditos quantumuis, maledicos tamen & intemperantes, oderat odio Vatimiano, quorum pridem consuetudini renunciarat, qui rem honestissimam fœditate morum debonestarent. Hos si quando necesse habuit, inuitus tamen admisit, egitque data opera ut animaduertenter illorum sibi congressum, colloquiumque haud probari; malle se cū illitteratis at bene moratis multum esse, quàm cum illis tantillum. Et sanè qui litteris & probitate animum excoluerit, is supra fastigium mortalitatis elatus, Dei opt. max. gentilis videri solet; at vero si quis mihi potestatem optionemque fecerit, ut eligam utras velim, litteras an probitatem, ineptus profecto sum nisi posthabeam illas huic. Quid enim distat literatus vitæ informis à genis malis? dixerunt illos Græci Demo-

nas, appellatione à scientia ducta, improbos licet artifices omnium scelerum libidinumque. Alexandri Oliua Cardinalis dictum extat, præclarum illud sanè & memoria dignum, Probum ægrius euadere quempiam, quàm doctum: At illud huic longè præstare, cum ex integris moribus vberes magis, quàm ex bonis litteris fructus percipiatur. Doctrinam ergo & mores qui coagmentauerit, glutino pietatis religionisue, omnium ille sibi amorem conciliet necesse est. Hac fuerunt in causa ut PINELLVS nobilissimam Societatem quam IESV appellamus, diligeret charamque haberet, in qua ille amicos habuit; ANTONIVM POSSEVINVM, AVGVSTINVM IVSTINIANVM, IVLIVM NEGRONVM, PAVLVM COMITOLVM, LAYRENTIVM TERTIVM, FRATRES GALIARDOS, BARISONOS, BISCIOLOS, FRANC. FORTECIAM, ALEXANDRVM GRANELLVM, RICHARDVM ESIVM, aliosque non paucos, qui morum sanctitatem cum doctrinarum cognitione sociarant. His officia omnia præstare, de his honorificè multa prædicare iamdiu assueuerat; huius societatis non Patres tantum sacerdotesque, sed & fratres quos vocant maximè admirabatur, ut quibus modus decorumque in omni vita sit in promptu. Ex hac PINELLI cum his Patribus consuetudine, suspicati sunt nonnulli fore, ut ipsis bibliothecam suam testamento legaret. Quod utinam factum, & memoria profecto sua, & publicæ utilitati optime consulisset.

Hier. Garimb.
in vita eiusd.
Card.

Domi IOH. VINCENTIUS quotidie conueniebatur
 ab omnibus quotquot Patauij litterarum ingenuarum or-
 namento nobiles erant, neque ab his solum, sed & ab ad-
 uenis, qui eò uentitare gloriosum sibi ducebant. Hic do-
 cere & doceri pulchrum, quò nemo a symbolas ueniebat
 unquam, nemo sine recondito aliquo munere litterario,
 quibus ille ut erat instructissimus ad docendum, parem
 gratiam retulit semper. Transalpinis hominibus, qui
 bonas artes non tralatitiè amarent, cura erat cum pri-
 mum Patauium uenerant, hunc nostrum de facie nosce-
 re, ab eoque in albo, ut vocant, amicorum tesseram
 philothestiam sibi comparare. Has ille elegantie &
 amoris plenas concinnare solitus, in gratiam studioso-
 rum, quos etiam munusculis plerumque prosequabatur.
 Religioni in congressibus habebat digredi, quantumuis
 necessario, tantisper ab iis qui eum conuenerant, nisi
 prius libros aliàue illis è bibliotheca prompsisset, quibus
 moræ tedium leuaret. At quàm officiosus fuerit ex eo-
 possis arguere, quod cum ipsi cum plerisque, qui in Pata-
 uino Gymnasio profiterentur, amicitia intercederet, ipso-
 rumque aliqui (ut fit) alter alterum non omnino a-
 marent; haud tamen unquam is officij lineas transi-
 luerit. Quo factum, ut & ipsi PINELLO certatim
 bene uellent, & is pacem inter ipsos non semel conciliaret.
 Pacis uero, concordiaque adeò fuit studiosus, ut illi val-
 de soleret in ore esse, dissuere qui possit, si incidat minus re-

Et

Et facere: comitate, ut innueret, facilitateque nihil non expugnari. Et sanè de PINELLO id predicare possumus, quod de Solone Plutarchus, nullis eum se in ciuitatis dissidio immiscuisse factionibus, non magis huic, quam illi fauisse, sed conatus omnes suos parasse in ciuium concordiam. Quos inuitus vel occupatior admittebat, in vestibulo domus excipiebat, stare vel deambulare solitus. Hominem enim præclara cogitantem, nihil æquè torquet ac temporis iactura, quam tum maximè percipit, cum otiosis ineptis aures suas dedere cogitur. Iure & festiue Horatius, quem nescio quis de genere hoc miserandum in modum obtuderat:

Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,
 Nec laterum dolor, aut ruffis, nec tarda podagra;
 Garrulus hunc quando consumet cunq̄ue; loquaces,
 Si sapiat, vitet simul atque adoleuerit ætas.

Moris ipsius fuit, omnes qui eum venerant salutatum, ad infimos usque scalarum gradus comitari, domesticos ut libet atque familiares. Irascebatur quippe ineptis quibusdam, qui nescio cuius existimationis magis, quam amicorum rationem habentes, sanctissimum amicitie nomen inani verborum gesticulationumque obseruatione turpissimè polluant. Ne vero fructus illos quos ex amicorum congressu perceperat, ulla sibi abriperet obliuio, cum illi abuissent, secedebat is in cubiculum interius, ubi que præclara in colloquendo animaduertenterat, in commentarium orazu sua referebat. Imò & cum amici adessent, nun-

quas

De instit. Trajan. Imper.

Lib. I. Satyr. 4.

quam non illi ad manus fuit calamaria theca, ut summa rerum quæ placuissent capita, ne exciderent annotaret. In hos commentarios si quis fortè studioforum inciderit, is tum denique leonem ex unguibus, ut dicitur, æstimabit. Testatus sanè mihi est Antonius Persius, selecta doctrina non minus quàm PINELLI antiqua familiaritate illustris, consueuisse IOH. VINCENTIVM adnotare ad omnes quotquot nancisceretur alicuius pretij auctores, uberiorès & poltiores notas, quas acerrimo studio ab aliis non conquirebat modò, sed & excogitabat ipse doctè & eleganter. Aristotelis libellum commonstrans amico, eiusdem contubernalis Paulus Aicardus, & quidem ad eum modum compactum, ut pagelle pure in usum scriptionis essent interiectæ, subdidit; en quæ IOH. VINCENTIVS elaborat Aristotelis interpretamenta. Fuerunt sanè qui crederent, habere præ manibus historicum quidpiam, quod viderent anxie propemodum perquirentem quidquid ubique terrarum contingeret dictis factisvè memorabile, Nomothesiã præterea explorantem, & Topographiam regnorum insigniorum, urbium, oppidorumque. At quid Aristotelicum interpretaretur, quidvè operis ille seposuisset sibi, in quod unum præclaras studiorum suorum opes cõferret, nos adhuc ignoramus, ut ut simus anxie percunctati. Quocirca in eam sententiam deuenimus, ut arbitremur cum IULIANO MEDICE, LEONIS XI. magni Pontificis charissimo agnato, iuvene quidem ornatissimo, quem PINEL-

IUS ipse unice amavit doctam, probumque expertus, dis-
 plicuisse quidquid vel olim adolefcenti, vel iam seni exer-
 citationis gratia excidisset, affueto nihil probare, quod
 non esset numeris omnibus absolutum; cum quotidie ma-
 gno reipublicæ litterariæ detrimento, nec minimo cum fa-
 stidio, videret scripturientes eos, & ineptè passim volu-
 mina procudentes, qui litteras vix à lumine salutassent.
 Tantis curis implicitus, non abiecerat hic noster, ut pleri-
 que faciunt, familiarium curam, in quibus probandis mi-
 hi semper diligens, nonnullis plerumque difficilis visus est.
 Et sanè formas speciesque verius rerum, quam res ipsæ
 intueri dixisses: adeo nihil non eximium perfectumque, spe-
 ctare didicerat. In his, ut probitatem mittamus, nihil
 æquè diligebat ac vigilantiam & attentionem, quas ut
 acueret, nutu quandoque si quid fieri vellet, significare so-
 litus. At si qua minus exaudissent, repetebat, subiratus
 tamen, & stomachanti similis; quæ omnia eò tendebant,
 ut illis socordiam excuteret. Quidquid imperasset ad vn-
 guem factum volebat, ferebatque permolestè, si quid ipsè
 aliquando non ex præscripto acitassent. Nihil non com-
 ponebat, ipse & quidem meditatus, ad normam rationis:
 hanc abuci, compendij vel sapientiæ obtentu, pati haud
 poterat. Quo factò familiarium fastum, nimiosque spiritus
 obtundebat, quorum est spe fortunatioris euentus, consi-
 luque, ut ipsi arbitrantur præstantia, ab imperatis disce-
 dere, cum detrimento ac pernicie eorum, quæ ipsorum fidei

committuntur. Seruis enim, ut ille aiebat, *utilius est parere quam consilium afferre*. Cauebat autem hac in re, ut in ceteris, à perturbatione confusioneque, tum ut familiares sibi quisque attenderent, tum ut clamoribus & iurgis abstineret: quod ita executus est. Locos plerisque insigniores in templo D. Antonij, quod in eius vicinia situm, memoria commendarat, in quibus quotidiana omnia, tum dicta, tum facta ordine collocabat. Quo subsidio munitus, ad vesperam in summa scheda notabat litteram I, præcipuam nominis sui, quæ agmen duceret eorū quæ in crastinum peragere constituerat. Hæc demum linea concludebat, sub qua per classes familiarium nomina, littera ut diximus capitali adnotabat, cum indiculo eorum quorum curam cuiilibet demandasset. Quæ tamen sibi referuarat, ut emissitios famulorum oculos celaret, Græcè scribebat. Exinde die crastina primo diluculo seruis in cubiculum accitis, curabat ut ipsi in scheda exscriberent, quæ singulis obtigerant, ea prope serie, quæ & ipse descripserat. Si qui scribere nescissent (quod tamen raro admodum contingebat) scribebat ipse non inuitus. Quibus peractis, curabat unusquisque sua, quorum ipse dominus exitum in secessu bibliothecæ præstolabatur. Qua methodo citra confusionem, & omnes quod sibi quotidie faciendum noscebant, & familiares, rudes licet, imperiti que, ingeniosi exercitati que breui euadebant. Torpentes ille tardos que, Lentulorum gentiles appellabat, & narrabat sub-
inde

inde, FERDINANDVM Regem; Catholicum cognomento, earatione familiarium nouitiorum ingenia explorasse, et oēs iuberet officij negociiue gratia cōuenire: Et ad magnatum plerosq; amandaret, à quib. cum demū redissent, quæ dicta quæ facta sciscitabatur, atq; eadem opera quis aptus ad eiusmodi munia obeūda, quis secus, obseruabat. Seruorum peccata, quæ modò alicuius essent momenti, memoria mandabat hic noster usque adeò, ut nunquam ex illius animo discederent. Meminerat eorum multis post annis, interpellabat quæ sepe sepius, ut eorum reprimeret confidentiam, meminissent ne quid peccassent, quid præpostere egissent superioribus annis eodemmet die? Horum familiam satis frequētem aluit, Et quod mirere, altum domi silentium inter tot capita, quorum plerunque est non modò eadem non sentire, sed perpetuò disidere. Hos ille fidos licet, minimeque loquaces, ita instituerat, ut aduenientibus amicis decederent statim, ne videlicet aut illi obliuiscerentur conditionis suæ, aut hi se adhibitis arbitris exceptos suspicarentur. Fisdem tamen ope vel consilio, indigentibus egrotantibusue defuit nunquam, imo summa beneuolentia illis opibus, bis adhibita medicorum opera, ut conualescerent sedulo curabat, quo factum, ut quod raro contingit, metueretur idem Et amaretur à suis. Horum agmen secum trahentem nemo unquam uidit, vix vno cum processerat contentum, eoque frequenter amandato, cum copia comitis esset, qui cum deābulare Et colloqui lice-

ret. At quia ut diximus, docere vel doceri eximie auebat, recepit lubenti animo in contubernium doctos aliquot viros, quibuscum differere de re litteraria continenter & per otium posset. Nec sane minimum hoc ingeniorum incitamentum; cum intra domesticos parietes morituros alimus, qui forment studia nostra, qui animum excitent reuerentia sui, quos neque subrusticus pudor, neque inanis assentatio à dicenda sententia deterreat.

Horum primus (quod ego sciam) MICHAEL SOPHIANVS, à quo Gracè peritissimo eiusdè lingue hausit intimas notiões: cui deinde succedere nō magno interuallo, THEODORVS RENDIVS, CONSTANTINVS PATRICIVS, NICASIVS ELLEBODIVS BELGA, qui Latinè nobis Nemesium de natura hominis expressit, quem apud PINELLVM Lib. 8. epist. 15. degentem anno MDLXVIII. magni, ut par erat, fecit PAVLVS MANVTIVS, callidus elegantium ingeniorum aestimator. Præter hos domi habuit BENEDICTVM OCTAVIANVM, res Philosophicas Theologicasque doctum, IOANNEM CORESIVM, & LEONARDVM SGVTTAM, domo Chiūm, optimarū artiū studiis impensè eruditos, MARIANGELI ACCVRSII filiū FRANCISCVM ni fallor, insignem moribus & doctrina. At egregium hoc studium doctorum hominum iuuandorum, mala valetudo intercipere aggressa, obtinuit, ut præter binos I. Lipsij alumnos, neminem amplius domi habuerit. Horum alteri THOMÆ SEGETO nomen, alteri ERYCIO PVTEANO, cui erudi-

eruditio modestiaque adeo suffragata, ut primum artis Oratoriae interpretem Mediolani, & Chronographum Regium, deinde successum in praeceptoris locum, in Louanien- si Schola declararint. His graue praeclarumque testimo- nium impartitus I. LIPSIUS.

Cér. 3. epist. ad
Italos & Hi-
spanos.

Quicumque haec legetis,

Testor apud vos ex animo, ERYCIUM PVTEANVM bene honé- steque natum, educatum, institutum: Ingenio ad optimas artes fa- cili, & tenaci, in vtrauis lingua Græca, & Latina peritum, versu & prosa bonum, vita moribusque modestum, & plura etiam reperi- enda in eo si quis pernouerit, quàm hic dicam. Habet Mathesim, Philosophiam, Musicam quoque, & planè dignissimus est cui bene velit, siue bene faciat, quisquis doctrinam, eleganciam aut virtutem amat. Commendo vobis talibus hunc iuuenem, à mea quoque institutione & manu profectum: ac spero, vel confido, potius, gra- tiam me debiturum quidem, si quis mea causa bene fecerit, sed & habituros mihi, si qui propius, aut familiarius sibi iungent. Rô- go, fides mihi sit sincerè scribenti; rogo gratia aliqua & subli- dium in mea scriptione. Louanij anno MDCXCVII.

I. LIPSIUS Professor, & Historiographus
& Regius ipse scripsit.

De Segeto vero hac ille.

Ead. cent.

Qui haec legetis,

Testor apud vos seriè, hac mea manu, THOMAM SEGETVM, gente & domo Scorum, notum mihi à pluribus annis fuisse. Imo ab ipsa prima eius adolescentia, meum vel discipulum, vel audito- rem. Eo omnitempore, probis se probasse, ac mihi inprimis, ob acre, & excellens ingenium, ardorem studiumque discendi: atque ita profecisse, ut in meliori omni litteratura, paucos sibi æquales habeat, in aequali æuo. Adde & moribus modestum ingenuum- que esse, & dignum quem tales omnes æstiment, atque ament. Pe-

to igitur atque absens rogo, uti hunc in occasione adiutum veltis, fauere animis, consiliis, factis: bene locaturi beneficium quodcumque in eum conferetis. Stirpes istæ fouendæ & attollendæ sunt, in commune reipublicæ bonum, cui boni omnes studemus. Louanij.

I. L.

Epist. 64.

Idem LIPSIVS eidem alibi gratulatur, quod fuerit receptus in IOH. VINCENTII domum. Gaudeo in Italiam incolumen venisse, gaudeo in domum magni PINELLI admissum, quem virum, tuo & gloria iam veterem, Italia vel inter veteres suos præferat & iactet. *Idemmet PINELLO gratias agens, quod SEGETVM apud se voluerit esse in vnius testimonij sui gratiam, ita præfatur:* Si quis in Italia hodie veteri & merita fama est, eum ego te censeo VINCENTI PINELLE, & idè iam à pluribus annis tacito quodam affectu & colo & amo. *Eiusdem*

Epist. 76.

quam præclara illa, & luculenta? Malo fato & raro factum est, ut vna epistola bis missa, nec semel peruenerit. Haud magna alioqui iactura, nisi quod testimonium cultus mei, & affectus retardauit, non tamen oppresserit, vel nunc ecce reuelandum. Nam ego tuum nomen ab adolescentia prima & noui, & amaui, & veneratus adè sum: ut debui eius, qui virtutem, & doctrinam eximie coleret, & in se haberet, in aliis excitaret. Sunt istæ breues, sed veteræ tuæ laudes, quas in his annis, & maturiore tuo, quia per noui, magis etiam amo. Si aliqua similis affectus tui scintilla in me; triumpho, non solum gaudeo, & esse cum aliorum litterarum, tum tuarum loquuntur, ante duos menses plus minus ad me amanter scriptarum. Ergo amare amatum me possum dicere, & ut semper possim, te per genium tuum, virtuti & honori sic amicum, rogo. Louanij Kal. Decemb. MDCIXCIX.

Epist. 78.

Mibi verò animaduersum quod est, haud videtur prætereundum, LIPSIVM quoties PINELLI inciderit mentio, magnum fore vocare, ut proximè vidimus ad Segetum;

Cent. 2. epist.
24.

getum; & ad Cluſin: Illuſtri viro VINCENTIO PINELLO cum ſcribes, quaſo te ſalutem ei à me dicitò, ignoto de facie, non de fama, amo virum magnū apud omnes magnos. *In eadē cent. ad MERCURIALEM:* Abiſſe te honeſtiſſima vocatione Bononiā audimus. Ni id eſſet, valde rogarem in viri magni VINCENTII PINELLI amiciam me inſinuare, quem ego iure aſtimo inter Italoꝝ primos. *Quem vero eorum PINELLI contubernalium quos ſupra recenſuimus, deſignet PAVLVS MANVTIVS, haud ſanē noui.* Is hęc ad IOH. VINCENTIVM in calce epiſtole; Vale, & familiarem tuum, cuius doctrinam, & ingenium in Lucretiana interpretatione mirum in modum probo, ſaluta meis verbis. *Non paucos, præter hos, quorum fecimus mentionem, domesticos habuit litteratos viros, inter quos vnū in delitiis habuit, cuius & nos vitæ ſcribendæ non aliquantisper immorari, plerique neſarium videatur: tum quia hic PINELLIANÆ anima dimidium fuit; tum quia parviguit inter nos & mutua beneuolentia, ad extremum vſque vitæ ſpiritum. Neque vero id ſine lectorum voluptate, quos certo ſcio iucundè ſpectaturos, amicorum nobile par, quos cum celebratis illis componere poſſimus, tot annos ſumma concordia ſine vlla querela vixiſſe. At mihi liceat quaſo (ut cum P. Gregor. Nazianzeno dicam)* Greg. Nazian. in laud. Athanaſij. *Δότε μοι μίχρὸν ἔτι ἐντετυφῆ (αὐτὸ δὲ δινυήματι, Detur id amici doctri piūq; memoriæ, quæ nunquam diſcedet ex animo meo, quæ ipſe ſibi aureis in perpetuum catenis deuinxit. Hic fuit PAVLVS ALCARDVS, cui patria Albingaunū Liguſticæ oræ nobile oppidū. Fſ Taurini primū per aliquot annos uerſatus, ubi in Philoſophorum Medicorumque*

rumque album descriptus est, anno MDLXX. Patavium venit, ut insignes aliquot Medicos, qui tunc temporis hic profitebantur, tum audiret tum affectaretur. Hic, ut Genuensē, eundemque eruditum decebat, saepe sapius PINELLVM conueniebat; quo accidit, ut genio conciliante alter alterum certatim amaret, charumque haberet. Nec mirum utique, eum πολυίςωρ πολυίςωρα, Φιλέλληω Φιλέλληω, μισοπονηρός μισοπονηρόν amplectatur: Cūm sit ad connectendas amicitias vel tenacissimum vinculum morū similitudo. Amoris huius eximium illud indicium, quod cum IOH. VINCENTIO tunc obtigisset Neapolim proficisci, uni AICARDO bibliothecam suā commendavit. Ex quo arguas licet, quanti aestimavit PINELLVS AICARDI & probitatem & integritatem, cuius spectatissimæ fidei crediderit litterarios illos thesauros suos, à quorum etiam conspectu plerosque arcere consueverat. Reuersus aliquot post menses IOH. VINCENTIVS, AICARDVM secedere volentem comiter rogavit, ut se cum paulisper maneret, hoc unum eius gratiæ & consuetudini indulgeret, in cuius domo per tot menses solus, & non inuitus fuisset. Annuit ille, non diu se mansurum arbitratus. At cum pestilens morbus annis MDLXXIV. & LXXV. Venetias primum, deinde Patavium peruasisset, in quem Lucretij carmina optime quadrabant,

Lucret. lib. 6.

—— & mortifer æstus
 Finibus Euganeis funestus reddidit agros,
 Vastavitque vias, exhaustis ciuibus urbem.

hunc

hunc declinatærus PINELLVS, ut nemo non faciebat, secessit in amœnissimum agri Patauini oppidum, Euganeorum collium decus, cui Montis silicis nomen, quo mala hæc lues appellere haud valuit. Eo diuertit cum PINELLO AICARDVS, magno amborum bono, cum inuicem longe lateque grassantis morbi molestias excutere suauissimis colloquijs valerent. Huc accessit, quod cum illuc migrasset Venetorum Patauinorumque Patriciorum non minimum agmen, ades PINELLIANÆ iis omnibus paterent, eò doctrina animique gratia confluentibus.

Ut primum abuit pestilentia, reuersus Patauium PINELLVS AICARDVM, cuius suauissimos mores, eruditionem, vitæque integritatem deprehenderat, ut apud se aliquãdiu esset exorauit. Quod sane ambobus optimè verit, cum alter sine altero esse minimè posset, acciditque breui, ut quæ inter ipsos intercessit beneuolentia tam altas radices egerit, ut neque mors illas conuellere potuerit. In PINELLI consuetudine eiusmodi euasit AICARDVS, ut sapientia, animi moderatione, humaniorum omnium litterarum cognitione, non paucos anteiret, interque modestia, & ingenuus pudor et æminebant, ut nemo eum, vix de facie notum non amaret. Linguas nobiliores, Græcam, Latinam, Italicam usque eo callebat, ut si quid ipsi præsci insolitiue interpretari libuisset, prorsus quid adderes non haberes. Ad VI. & XX. annos Patauij moratus, magni semper est habitus, idque ultra vulgarem modum.

Memini ego MELHIOREM GVILANDINVM, rem Herbariam Patauij magna cum laude profitentem, & non minoris apud eruditos nominis, parcum alioqui laudatorem, aduenis quibusdam de AICARDO sciscitantibus respondisse, neminem illo Patauij doctiorem, etiam si gymnasij quotquot erant interpretes adnumerassent. IACOBVM DAVY PERONÆ D. Episcopum Ebroicensem, quem CLEMENS VIII in Cardinalium collegium cooptauit, in quo ambigas utram mirere, pietatēne an multiplicem eruditionem, Roma redeuntem, ubi summa cum fide Regis sui cum Catholica Ecclesia reditum in gratiam procurarat, Patauij anno MDXCVI. MARCVS CORNELIVS Episcopus Patauinus splendidissime excepit. Is ut hospitalitatem tantum commodissime liberalitissimeque haberet, ut sedulo curauit, ita AICARDVM illis diebus in Ebroicensis gratiam domi habuit, quo cum doctis & eruditis sermonibus horis successiuis congregaretur. Hinc ille AICARDVM admiratus dixit aliquando, per id tempus quò sibi in terra Italia esse licuit, præter quatuor aut quinque magnos & eruditos viros, in quibus & AICARDVM reponerat, haud obtigisse ut alios nosceret. Quam amicitiam contractam similitudine studiorum, aluit in posterum uterque communibus officiis, epistolisque doctorum problematum refertis vltro citroque misitandis. Omnia dicta AICARDI factaque citra venditationem animaduertere, qui hominem nouerunt. Et licet frequenter lit-

tera-

teratorum congressibus adesset, non ideo tamen obtrudere
 sese visus unquam, erumpebat sane aliquoties, ne peda-
 tra omnino sententia videretur, at parè, & earatione,
 ut qui aderant animadverterent ipsum ad scopum colli-
 wasse. Quae nimirum serìo doctis familiaria, ut & pau-
 cis se expediunt, & è verbo non temerè prolato virum
 multiscium metiantur. Quae si cui non sufficiunt, is demum
 sciat, HIERONYMUM MERCURIALEM (qui nobis haec
 scribentibus prope octuagenarius diem functus est) edere,
 cogitantem librum illum suum de morbis cutaneis, quem is-
 alim auditoribus suis dictarat, AICARDVM selegisse, qui
 menda tolleret, errores corrigeret, redigeretque in legiti-
 mam & germanam libri faciem. Neque verò imparem se-
 oneri praestitit AICARDVS, qui librum GVILELMO
 SYRLETO laudatissimo Cardinali inscripsit, & MER-
 CVRIALI fecit abunde satis. Ea illi à natura insita hu-
 manitas, ut omnes sibi promiscuè doctos, indoctos, sum-
 mos, infimos, deinceperet. Qua ratione qui illi obtrecta-
 ret reperisses neminem, nisi maleuolum insigniter & male-
 dicum. Verteabat ille sese in omnes omnium propensiones
 Φιλαργωπία quadam, cuius comites mansuetudo mo-
 rum, ac facilitas, lenitasque animi, quarum est animis,
 velint nolint, dominari, pellicereque ad sese alienas quan-
 tumlibet hominum voluntates. Eius opera quisquis
 sus, nihil unquam habuit quod amplius desideraret, seu
 fidei seu diligentia. Quare id est affectus, ut nemo non

A. Gel. lib. 1.
 c. 15.

H a i aude

auderet eius comitatem & industriam periclitari: Inui-
 tarant eum non semel amici, vt profitendi munus in gym-
 nasio Patauino capesseret; neque defuere ex ipsius gymna-
 sij moderatoribus, qui eadem proponerent, quos ille omnes
 unico responso refellebat, imparem se oneri & non trans-
 latitia illi doctrina opus esse, qui alios publicè docere vellet.
 Eadem opera Cardinales, & dynastas non paucos, à qui-
 bus, magnis propositis conditionibus est plerumque euo-
 catus, PINELLI domestica consuetudini posthabuit. Que-
 res in causa fuit, vt AICARDVM PINELLVS eo impensius
 amaret, quò eius sibi consuetudinem cerneret acrius inui-
 deri: cum nihil aequè (vt nescio quis ait) amorem incites
 accendat què, quam carendi metus. At IOH. VINCEN-
 TIO non erat quod metueret, despexerat enim iam pridem
 hic noster inanes honorum titulos, effrenem què pecunia
 cupiditatem, vni mentis tranquillitati intentus; quam
 abiiciat necesse est, qui illis sese fluctibus iaetari patitur.
 Non nesciebat nimirum quantas immodicum honoris stu-
 dium miseris aulicis constituat cruces, didicerat què peruo-
 lutandis nobilium scriptorum monumentis, viro honesti
 otij amanti, nihil aequè fugiendum ac superba, vt Hora-
 tius ait, ciuium potentiorum limina. Meminerat nobilis
 adagij; Procul à Ioue procul à fulmine, appositè ad illud
 eiusdem Poëtae,

Epod. od. 2.

Lib. 2. od. 10.

Sapius ventis agitatur ingens
 Pinus, & cella grauiore casu
 Decidunt turres, feriuntque summos
 Fulmiga montes.

Hanc

Hanc illi mentem, præter alia, iniecerat PINELLI contubernium, à quo videbat omnia hæc, uti apinas tricasq; contemni & reici. Optimum AICARDO visum, docti sapientisq; cõuictum, à quo fratris loco haberetur, Principum virorum consuetudini præferre, quos nonnũquam deprehendas Phryxæos arietes, personamũe Aesopicam illam, cui extrema species, & præterea nihil. Interiore se quandoque animi motu ad Ecclesiasticam vitæ rationem corripisentebat, at abstinuit, quia cùm MARCO CORNELIO EPISC. PAT. charus esset supra quàm dici possit, videri noluit eo instituto prouentus aliquid amplioris aucupari. At in morbo qui postremus illi fuit, decreuerat cùm primùm conualesceret, animum religione liberare, mecumque, si PINELLO superstitem esse contingeret, aut Veronæ cum PTOLEMÆO OLIVETO, quod vitæ restitisset absoluere. AICARDI liberalitas eo magis enituit, quò minus ipse diues fuit. Neque enim valuerunt rei familiaris angustia. continere animum magna cogitantem, quin erumperet sæpe sapius collatione insignium beneficiorum. Res domestica non omnino ampla ut diximus illi fuit, cuius ne experiretur tenuitatem, PINELLVS quò officis quò beneficis eximiè inuit. Neque sanè iis quibus minima fortuna sunt, præclusus omnino est aditus liberalitatis, si Aristotelem audimus, cum diuitem faciant (inquit ille) non possessio sed usus. Amicis hic noster omnia largiri, ut ut pretiosa, consueuerat, modo animaduerteret incunda

Rhet. lib. 1. c. 3.

esse quæ donaret. Inde iocari nos cum ipso, esse in potestate nostra, quicquid haberet, ablurosque, cum libuisset, ne petentes quidem. Monstrabat aliquando amicorum cupiam numismata quedam argentea recondita & selectiora, cumque notasset in eximia quæpiam oculos (ut fit) coniectos, misit sub vesperam familiarem, qui amicam domi conueniret, numismataque suis verbis donaret. Ut fuit elegantiarum omnium amator, librorum, nummorum, gemmarum, tabularum, nulli unquam peperit impense, deterruitque PINELLVM aliquando, qui magnos in his comparandis. AICARDI spiritus non semper approbat. Quod tamen nullum inter ipsos unquam disfidium peperit, cum alter alterum summè diligeret, PINELVSque AICARDVM filij, hic illum parentis loco haberet.

Philostr. lib. 4. Recte enim Tyanæus, causam esse amoris similitudinem, quæ in sapiente in affinitatem euaderet. At quod dictum mirum, cum familiaritas pariat contemptum, nemo unquam illorum ad id dilapsus, ut alterum minus, quam amicitie leges ferunt, amaret suspiceretue; ut enim (inquit Plinius lun.) de sculptore, pictore, fiatore, nisi artifex iud care, ita nisi sapiens non potest perspicere sapientem. Horatij carmina in ipsos quadrabant.

Lib. 1. epist. 10.

Lib. 1. od. 13.

Felices ter & amplius,
 Quos irrupta tenet copula, nec malis
 Diuisus querimonis,
 Suprema citius soluet amor die.

Et sanè, cuius oculos non præstringat, cuius animum nõ
 all-

alliciat doctorum hominum par, volentium idem idem-
 que nolentium? Thesuros & opes nemo sanus pretulerit
 his bonis, quæ eo maiora, quo rariorem huiusce notæ a-
 micitiâ reperias. Neque non norat hæc IOH. VINCEN-
 TIVS, homo si quis alius perspicax, & acer in iudicandis
 rebus. Ideoque largitionibus & congiariis PAVLVM sibi
 deuinctum frequenter voluit, ut illi suppeteret unde
 partam existimationem sustentaret. Ideoque, non multis
 ante obitum annis, aureæ præceptionis memor, ante mortem
 amico benefaciendum, donavit illi inter vivos IV. millia Ecccl. c. 14.
 aureorum, è corpore grandis pecuniæ quam Romæ ha-
 bebatur. Quatinus AICARDVS, idem qui semper, à PI-
 NELLO impetrauit, ut non nisi mortis causa donaret,
 quasi iam tunc animo peruideret præmoriturum se, & li-
 beralitatis riuum ad caput unde manarat, turbato ordi-
 ne reuersurû. Quod si AICARDVM PINELLO superstite esse
 cõtigisset, non dubito quin ipsi IOH. VINCENTIVS biblio-
 thecam suam legasset. Cum enim AICARDVS decedens
 libros suos PINELLO testamento reliquisset, ille tum mihi
 qui aderam, en qui rerum humanarum lus? is mihi bi-
 bliothecam suam legatam vult, cui ego meam volebam.
 AICARDI bibliothecula (ita enim præ PINELLIANA o-
 perosa illa & voluminum sane multorum videtur appel-
 landa) selecta erat, classicis quæ auctoris reserta, vete-
 ribus nimirum, quorum lectionem ille amicis decantato
 carmine subinde commendare consueverat:

Mori-

Moribus antiquis res stat Romana vitisque.

Enn apud Cic.
in li. 6. de Rep.

Horum plerisque eruditissimis ad marginem notationibus illustrarat, veluti Polybium, Cæsaris commentarios, libros vniuersos Ciceronis, de Officiis præsertim, Plauti comædias, Cornelium Celsum, aliosque non paucos, quos ille veterum exemplariorum collatione meliores fecerat & austiores, quos ni suppriment ij ad quos PINELLI bibliotheca peruenerit, animaduertent breuis omnes, qui hæc nostra legent, non fecisse nos gigantem è pumilione. Commentarium in Aristotelis Ethica elaborauerat præterea, in gratiam ALOYSII ORICELLARII, præstantissimi adolescentis, qui nunc Romæ in conspectum dat quicquid è PINELLI & AICARDI consuetudine sibi olim cõparauit. Fastidiebat AICARDVS immanem copiam librorum, quos IOH. VINCENTIVS coëgerat, dicit ab eis que nolle sibi tot libros, & alia eius generis donari, quæ possidentiu animum raperent in diuersa: quæ profecto vera esse nemo negabit, nisi qui bibliothecam non modo in suum (ut fecit PINELLVS) sed & in aliorum usum instruxerit. Qui enim ostentationis gratia librorum strues affectant, na illi ridiculi sunt, qui Musarum delicias, superuacaneam suppelletiliæ faciunt. Adde, congeriem tot auctorum sine vlllo delectu, quorum plerisque mos est, recentioribus præsertim, aut veterum scrinia compilare, aut meras nobis nugas obtudere, horum qui acervos domi habet, quid miru si minimè sapiat? & sane vidit superior ætas in librorum inopia

Senee. lib. de
tranq. c. 9.

inopia viros magnos, quibus cura fuit antiquos auctores, probos videlicet atque eruditos, lectitare. Obiit AICARDVS anno MDXCVII. IV. ID. AVG. festo martyris Laurentij die, cum octo aut ad summum decem dies aeger decubisset, laborassetque primum lateris doloribus, incidisset deinde in malignam febriculam. Tertio postquam egrotare coepit die testamentum condere voluit, quod est IOH. VINCENTII manuscriptum. In eo ut amicos vivens dilexerat, & manuscriptis fuerat persecutus, ita & amoris in eosdem sui moriens extare optarat illustria monumenta; quicquid enim ille Patavij habebat inter amicos, quicquid domi, inter affines & fratres partiri constituerat, vir amicorum ad miraculum amans. Testamentum nimirum speculum morum frequenter est, in quo datur intueri, an testator quos amavit serio amaverit necne? Detrahatur ibi persona captantibus, & subdolis amoribus preteritionis adspersitur labes. AICARDVM utinam omnes illi imitarentur, qui amicos iustos & legitimos nacti. Quid enim pulchrius, quam gratè pieque eos prosequi iudicio supremo, quos indiviuos vitæ comites habuimus? quid turpius quam eorum memoriam cum vitæ exitu interstrimulam velle?

Quibus in testamento legavit quidpiam, & quidem cum honorifica appellatione, fuerunt, IOH. VINCENTIVS primum, cui libros suos fere omnes reliquit. Quanquam ille (exceptis manuscriptis quibusdam, impressisque non-

J nullis

nullis ad marginem adnotatis) reliquis abstinerit, eam mente, ut pretium illorum AICARDI fratribus representaret. Imo ut audiui, constituerat eiusdem sororibus mortis causa donare IV. illa aureorum millia, quae ad se ex PAULI morte redissent, ut haberent quò expeditius haberent.

Post IOH. VINCENTIVM, honorati ab AICARDO inter ceteros CÆSAR NICHESOLA PATRIC. & CAN. Veronensis, Latinè græcèque peritus, tabularum, signorum, numismatum, gemmarum amator si quis alius: munificentia adhec, vitæque splendore insignis, & plerisque è dyastarum ordine apprimè charus; & PTOLEMÆVS OLIVETVS PATRIC. itidem CANONICVSque Veronensis, quem suavisissimi amici, Dominiq̃ue elogio in testamento persecutus est, nec sanè iniuria. Ut enim præterea minus nobilium scientiarum cognitionem, in quibus Mathematicarum disciplinarum peritia excellit, vitæ sanè candor, & aurea morum integritas, AICARDVM ad eò raptim in amorem sui pellexerant, ut quod amplius adiceret nihil haberet. Me hic tertium nisi collocem, haud faciam rectè. Exigit enim id suo prope iure mutua inter nos benevolentia, quæ corpora quatuor, totidemque animos, unum corpus, unam animam effecerat. Quæ nos Patavij studiorum morumque similitudo coniunxerat, eadem nos alibi comitata est, quam semper honoratam, sacrosanctam semper habuimus. Neque aliunde vindemiales illæ no-

stra

stra ferie, quas in agro tum Vicetino, tum Veronensi, & ad Benacum quandoque, cum amicis quotannis exigebamus. Hinc illa deliberatio, curaturos nos aliquando, ut pictor quispiam insignis, nos in tabula iconicos delinearet, appposito videlicet emblemate aliquo, indice futuro apud posteros amicitia nostræ. At invidit mors honestissima deliberationi, eripuitq; nobis potiorem animæ nostræ partem. Suppellectilis domesticique instrumenti quod supererat AICARDVS distrahi iussit, & pecuniam que inde redigeretur familiaribus, PINELLI arbitrato, distribuâ pro salute animæ suæ. Fratres, sorores, affines elegantissima epistola consolatus est, biduo triduois antequam moreretur. Me autem ille per amicitia iura obtestatus est, ut adesset sibi, & præstarem, ut sedulo feci, officia suprema. Nec vero quidquam eorum omissum quæ Christianam hominem decent, migrantem è vita hac ad meliorem & beatioram. Ita ille obiit intempestive quidem si annos quos vixit spectemus, & commoda nostræ; at tempestive satis si uberes sapientiæ proventus, & innocentis vitæ rationes dispiciamus. Quæris (inquit aureus Philosophus) Sen. epist. 93. quod sit amplissimum vitæ spacium? Vsq; ad sapientiã vivere. Quæ sane cogitatio, illustribus ingenis ad sapientiã consequendam acre incitamentum sit necesse est. In hos enim bacchatur mors, quæ præclara quotidie ingenia suffuratur, ut innuat nimirum vitreas esse laudes nostras, tunc demum cum splendeant frangi solere. AICARDVS

DI obitum nemo amicorum non defleuit, inter quos fuit LAURENTIUS PIGNORIVS, qui dolorem suum, & PAVLI in se merita, ut poterat contestaturus, in viri optimi memoriam, qui sibi bonarum litterarum semitam digito velut ostenderat, hac apposite cecinit:

Qualis honos pelagi vitreis emergit ab vndis
Gemma nitens, quæ mattis amor, quæ gloria conchæ,
Tale decus tulerunt te orbifata improba nostro,

AICARDE: ah properè heu nimium decus addite cælo.

Hanc iacturam PINELLVS ægerriamè tulit, diuque nullo luctus leuamenta admisit, cum illum sibi ipse videret ereptum, quem (ut ille semper præ se tulit) habuerat in omni vita fratrem verius quam familiarem, is me aliquando conantem lenire desiderium quod sui reliquerat AICARDVS, ita est allocutus: Nunc demum ex PAVLI morte sentio quam nullus prope sim. Ille mihi studebat, mihi laborabat: ego nihil (neque pœnitebat sane) inconsulto ipso audebam, amicos ille mihi parabat, paratos retinebat, consilio si quid impeditum aderat expediebat. An non hæc mihi, oro te, deflenda, ægrotanti præsertim, seni, peregrino, & quod caput est, mercenariorum familiaris iniuriis exposito? Hæc ille, vera sane, & citra ullam assentationem. Postremis enim iis annis, quos æger PINELLVS exegit, etate præsertim ingravescente, si qua inciderat litteraria questio, si quis recens prodierat liber, in AICARDE præclara diligentia totus conquiescebat. Abstinit ille per aliquot dies ab ædium parte inferiore, ne conclauia

vide-

videret, in quibus AICARDVS diem obierat, in qua etiam non nisi post annos aliquot ingressus est, ne recrudesceret vulnus, quod ex amici iactura ad intimas usque animæ partes adactum senserat. Abiecerat utique omnem spem in posterum aliquem AICARDO parem reperiendi, nec opinione sua frustratus est; doctrina enim & probitas eius indicaturæ, raro admodum inter se conveniunt, ævo præsertim nostro, quo rerum nomina speciosa, rebus ipsis ablegatis, in pretio sunt. At non fecit AICARDI mors, ut ille deliciarum suarum obliuisceretur, litterarum inquam, & hominum qui illas amarent. Decreuerat enim domi habere LAVRENTIVM PIGNORIVM, probe cognitum sibi ex AICARDI familiaritate, cuius ingenium ille prædicare solitus, bonarum artium cupidum supra conditionem, cuiusque lucubrationibus ipse PINELLVS multum tribuere visus. Huius non irritum conatum in exponenda vetustissima tabula ærea, quæ fuit PETRI olim BEMBI CARD. summopere eruditi laudant. Intactum sane aliis opus, & quod non modo ævi nostri hominum, sed & posterorum p̄ausum mereatur. Dabit is alia propediem, antiquitati, cuius ille supra modum studiosus est, non obscuram faciem prælatura: ab illo ego non minimum adiutus in his consarcinandis, ut qui PINELLVM observare, & convenire terque quaterque quotidie solitus, eo cum fructu, ut PINELLI in re litteraria curas incerrimas nemo illo hodie melius norit. Domo raro egrediebatur

diebatur postquam AICARDVS vita functus est. Festis tantummodo diebus ad templa duorum ANTONII IVSTINÆÆ, ut sacris matutinis interesset, cetero qui intra domesticos se parietes continere solitus. Extra urbem nemini visus, nisi cum processit (ut diximus) ad pestilentiam declinandam, & cum Neapolim ad inuisandos affines. Amicis vero ut secederet instantibus, equum obsecrabat, rhedam, lecticam, ipsam adeo cymbam incommodam sibi. Frater ipse, quem non perfunctorie amabat, nunquam ab eo impetrare potuit, ut iterum Neapolim proficisceretur, incassum precatu incassum obtestatus. IULIVS frater, COSMVS & CÆSAR fratrum filij, non semel Patavium profecti, ut ipsum abducerent, irritis conatibus recessere. Hic ille iam diu sibi & Musis vivere decreuerat, ubi litterarum bonarum amorem hauserat, ubi doctrinarum suavisimos fructus degustarat. Nichil sibi posthac negotij cum patriæ ab hoc otio auocamentis fore tunc aperte denūciarat, cum tot Neapoli turbarum pertæsus, sæpe sæpius inclamaret, ô Patavium, ô Patavium, quandiu abero abs te?

At que causa cur unam urbem omni orbi terrarum prætulerit? Patavium (ut nobilissimæ urbi quod bene de nobis merita est, rependamus) litterarum cupientes præ ceteris omnibus, amœnitatis & otij philtro allicit mirum in modum. Insigniores duas, mea quidem sententia, in terram Italiam colonias Troiani deduxerunt, Romam, & Patavium.

Patauium, aduenarum ambas frequentia celebres, dissimilitamen & prope diuersa ratione. Illa enim laboriosis hominibus, honorum diuitiarumque cupidis, haec otiosis doctrinarum amatoribus patet, quos

*Pax secura iuuat, felicitis & otia vita,
Et nunquam turbata quies, somni que peracti.*

Statius lib. 7.
Sylu. ad Claudiam uxorem.

Nullibi enim (Europam ut libet peruagare) Academiam reperias, in qua Musarum altrix quies litteratos aequae ad se inuitet. Hic nemo est, qui aduenarum vitam curiosius exploret, hic seu genio indulgere quis velit, seu ipsum defraudare, nemo erit qui impense curet. Animaduertentat haec PINELLVS, narrabatque Patauij omnes, peregrinos quantumuis, perinde viuere ac si in patria essent; Germanos enim, Gallos, Polonos, eandem vitæ victusque rationem asseruare, cui domi assueuerant, quod nullibi videas. Aduenis enim alibi vsitatum transire in mores incolarum, & patrios auersari. Bononiae namque, ne longe abeamus, Germani, Galli, Hispani, Italicissimi omnino, conformantque sese ad ciuium consuetudinem; at Patauij nihil tale. Cuius ea possunt esse rationes: vel quod Venetorum moribus, honestæ huic ad placitum viuendi licentiae Patauii assueuerint, ideoque nihil ad se pertinere putent, quo quis corporis cultu utatur, quid agat, quid meditetur; vel quod hic aduenarum frequentia non nisi æquis conditionibus se in ciuitatem, ut ita dicam recipi passasit. Huc ergo peregrini se lubentes tamquam in portum

reci-

recipiunt, quotquot litterarium otium amant, quâ sibi lubricationibus, quâ aliis publicè interpretandi munere cōsulturi. Clementia præter hæc æris aduenis omnibus, sub alio quantumlibet cælo natis, domestica & familiaris, non minima in causa est, cur qui hic aliquandiu vixerint, honoribus quamvis & dignitatibus in patria & alibi aucti, ad Patavinam tamen libertatem quoties meminerint suspirarent. Neque hæc non usus PINELLVS, in cuius victu & vestitu elegantiam quidem & splendorem, sed non ultra priuatum modum notas. Vestibus ille sericis in perpetuum abstinuit, laneis usus, sed optimis & præstantissimis, luxum & fastum quacunque ratione declinans, Socratis imitator, cui Sicyonij calcei habiles quidem aptiq; ad pedes visi, at sibi non conuenientes omnino. Domum qua parte se in conspectum interiorem dabat, instruxerat ornaratq; Geographicis grandioribus tabulis, iconibusq; illustrium virorum. Anno enim MDLXXXII. cum NICOLAUS PRIMVS Patricius Epidaurius Patavij diem obisset, PINELLO amicorum principi tum legauit non paucas clarorum imagines, quas domi habebat. Arripuit studium hic noster, grandiq; accessione bibliothecam, conclauia, atrium, eiusmodi ornatu honestauit. Vt enim plerisque moris fuit libros illi suos inscribere, aliisue inscriptos largiri, ita non defuerunt, qui imaginem suam bibliotheca eius dicatam vellent. CAROLVS CLVSIVS hæc ad ipsum; Meis litteris significabam, me Francisco Raphelengio meæ plantarum historię exemplar maiore & nitidiorẽ charta expressit.

Cicero lib. 1. de
orat.

expressum tradidisse Francofurtum, ut inde ad illustrem vestram dominationem ablegaretur. Et MATTHIÆ LOBELLI effigiem mittere etiam volui, quam existimō Ill. V. D. non fore ingratam. *Multi autem, qui imaginem suam haud passu euulgari, PINELLI studio perspecto, à proposito facile declinarunt, inter hos IOSEPHVS SCALIGER, qui effigies patris & suā his verbis comitatus; Effigiem meam tibi mitto, nobilissime PINELLE, magis quia ita visum est, cui nihil negare debeo, quam quoddam libenter id faciam, paucis enim id concessi, & si qui impetrarunt, ab inuito expresserunt. Quandoquidem igitur nefas mihi denegare, quod tuo iure à me exigere potes, age fiat, & habeat illa locum in angulo quodam, ubi non obruatur splendore illarum Heroicarum imaginum, quibus totum Musæum tuum ut audio collucet. Ad patris imaginem hæc; addidissim illi comitē imaginem patris, si nactus essem qui cera bene fingere posset qualem protomen habeo, os senis elegantissimè referentem: Si erit copia eiusmodi artificis dabo operam ut habere possis. Quæ fere omnia etiam Gallicè scripsit ille ad N. Episcopum Valentinum nobilem Gallum, qui PINELLO amicissimus, quibus referendis supersedimus, ταυτολογίαν vitaturi.*

Hæc imagines elegantissimis carminibus exornauit HIERONYMVS ALEANDER iunior, qui domesticum & familiare ornamentum, HIERONYMVM CARD. illum magnum, ab ineunte usque adolescentia emulatus, Musarumque delicias AMALTHÆOS, auunculos suos, doctos viros, & in his PINELLVM cum Patavij studiorum causa degeret, officiosissime coluit:

*Quæ præclara tuos ornant simulacra penates,
Heroum PINELLE decus, virtutis alumne,*

K

Quam

Quam mire pascunt animos, ac lumina fallunt,
 Dum tacitis spirant verbosa silentia labris,
 Immoſque oculis voluunt radiantibus orbes?
 Magnanimi hic Reges, auro gemmisq; coruscant
 Ostentant frontem, quam maiestate verendam
 Mirantur, pictaq; omnes sub imagine honorant.
 Illic sanguinei viſuntur fulmina belli
 Heroes, quos nunc etiam ſpirare furorem,
 Et rigidum vultu iures accendere Martem,
 Parte alia Tyrio decorat fucata veneno
 Purpura longeuos pulchro velamine patres,
 Queis pia religio mundi commiſit habenas,
 Candidaq; in nitido ſe carbaſus implicat oſtro.
 Nec minus intentos rara ad ſpectacula formæ
 Alliciunt matronæ oculos, radiisq; micantes
 Haud vanas pictæ flammas iaculantur amoris.
 Vos quoque, quos vigili ſtudio, multoq; labore,
 Mercurius Pallasque ſuas duxere per artes,
 Conſpicuis tabulis ſpatioſa hæc atria ſeruant:
 Viuida pallenti fulget ſapientia vultu,
 Hi mentes animoſque trahunt, oculosq; morantur.
 Sed velut ætherei, qui gemmea gaudet Olympi
 Mœnia ſcrutari, & diuûm percurrere ſedes,
 Frigida Hyperborei miratur plauſtra Bootæ,
 Nimboſasq; Hyadas, claramq; Lycaonis vrſam,
 Et Lunam, & ſerę qui noctis nunciuſ, idem
 Lucifer auroram rutilanti prouocat ore,
 Cunctaq; per tacitum labentia ſydera mundum,
 Nil tamen ille magis, quam Solis ſuſpicit ignes,
 Hunc lucis fontem dicit, rerumque parentem,
 Sic variis quicunque animata coloribus ora
 Circum aulam aſpiciunt, in te vnum lumina figunt,
 Te te admirantur ſolum, te cernere gaudent,
 Nec mentes oculõſue queunt ſaturare tuendo,
 Semideûm PINELLE genus; tu maximus ille es
 Vnus, qui reliquos clariſ virtutibus anteis,
 Nectare quem Diuûm pauit Tritonia virgo,

Cælestesq; dedit depromere pectore sensus,
Ac solem veluti toto splendescere mundo.

Habitu corporis IOH. VINCENTIVS gracili fuit, statura grandiori, colore candido, valetudine non nimis firma. Coquina cupedias iamdiu aspernatus: munditiarum tamen, optimorumque eduliorum appetens. Vini eiusque diluti ita parcus, ut toto anno Patauini dolij quadrantem circiter absumeret. Aqua utebatur hausta è Medoaco flumine, quam uti Romæ sit de Tiberina, fictilibus vasis asseruabat, percolandam donec limus subsideret. Vino capiebatur albo magis quam rubro, leni, non tamen dulci, generoso, austeroque, pellucens cupiebat, ex cuius lætis in solo aprico, & optima nota: circa panem & ceterum victum eadem diligentia fuit, quam explicare pulchrum profecto esset, utileque iis qui valetudine imbecilla ad studia doctrinarum minus valentes accedunt. Hec mihi probe nota, qui per multos annos VICETIÆ in patria moratus, PINELLO vinea, obsoniorumque præstantissimorum apparatus quotannis curabam. Nec difficile sane, cum ubertas agri nostrati non Italis modo, sed & exteris probe cognita sit. Oculorum illi acies obtusior fuit; tum quia dextrum oculum tormentario pulvere perlitum cum fratre puer offenderat; tum quia ex visus imbecillitate frequentes floccos sibi ante oculos concurrere conquerebatur. Qua de causa cubicula viridibus aulais exornabat, præsinisque adhibitis è vitro orbiculis.

Cicer. Tuscul.
quæst. lib. 5.

reficiebat visum. Hepate adhac utebatur iniquè calido, unde illi facies plerunque rubicunda. At quo minus corporis oculis valebat, eo magis animo viguit, in opera præfertim amicis præstanda, quos opibus & consilio supra eorum votum enixè iuuabat; C. Druso nobili illi I. C.^o persimilis, qui cæcus optime videntibus dux in consulendo adhibebatur.

Liu. lib. 22.

A PINELLO ego non pauca didici, quorum selectiora quedam suppressere, & aliis inuidere turpis animi sit. Quamuis plane videam, eius generis plurima & superius relata, & inferius esse referenda. Monebat ille cum obstinatis & refractariis hominibus ea ratione agendum, ut sinamus illos errare quandoque, mitius acturos in posterum, neque suæ omnino sententiæ confisuros. Monumentum comprobabat auctoritate NICOLAI de PONTE, quem nostra ætas Ducem Reip. Veneta tanto oneri parem vidit. Is cum in nescio qua legatione collegam haberet ingenij quam par esset feruentioris, dicebat, permittamus eum impingere, ut & nostro consilio uti discat aliquando. Quod sane & de Q. Fabio Max. legimus, qui Magistrum equitum Minutium huiusmodi nactus, elati animi, & plurimum sibi confidentem, eodem consilio habuit in posterum morigerum, & obsequentem. Narrabat PINELLVS, se ex DONATO IANNOCTIO, viro magni suo ævo in Italia nominis, didicisse, decedendum de via, declinandumque tantisper, cum equos alia sue e genere bestiarum quæ pauperum

riens

riem facere possint, cicures quātumlibet, obuias habemus; hac enim cautione toto vix anno mille passus confici, propulsariq̄ue ingentia pericula, quæ tum demum cum nobis acciderint, magno velimus redempta. Belluas ille ut caueremus monebat, quibus addimus nos efferos homines immanesq̄ue, à quorum consuetudine eò magis nobis impendet periculum, quæ minus hominum munera quæ sunt, modestiam, æquitatem, morum facilitatem amant. Admonere præterea consueuerat eos qui ad longum iter se attingerent, ut ne dies certos ad præscriptum itineris desinarent, neue pecuniam parcè conficerent; accidere enim nobis repentina pleraque, & inopinata, quæ domi initas rationes non impediunt modo, sed & planè evertant. Prudentiam non versutiam magnificiebat; ingenui animi ratum ea dicere quæ sentias non plani in morem elabi passim, dataq̄ue opera ita loqui, ut sententia contra naturæ institutum, sermone tegatur magis quam aperiatur. Candidas enim (ut in prouerbio est) & apertas esse Musarum ianuas, neque homines quidem appellandos eos, qui uno eodemque fundunt ore calidum & frigidum. Eleganter sane L. Annaeus Seneca pronunciauit; Si certè viuendum est,

Senec. ep. 87.

tanquam in conspectu viuamus, sic cogitandum, tanquam aliquis in pectus intimum inspicere possit, & potest. Quid enim prodest ab homine aliquid esse secretum? nihil Deo clusum est. Interest animis nostris, & cogitationibus nostris interuenit. Namque qui bonum vitrum profiteatur, cordis sensa, cum opus sit in propatulo habere, tanquam si is, qui cum loquitur, cogitationis intima oculorū acie introspiceret, meminissetq; eiusdem dicti, neminem posse

K ;

perfo-

Idem cap. 1. de
element.

personam fictam diu sere, ficta in naturam suam cito recidere.
Cognatum vafriciei mendacium, vix dici potest quantum
odisset. Seruili ingenij, parum certe liberalis esse dicitur a-
bat mentiri subinde, & veritatem pulcherrimam virgi-
nem, cuius nitor & forma respuant omnem cultum, furo
& tenocinus mendaciorum interpolare. Vidi ego non se-
mel, dimissos ab eo parū honesta missione familiares, quod
huius vitij labeculis adpersos agnouisset. Ab illis ipse non
alia de causa (si quando quidpiam interrogasset) exigebat
ingenuam respsionem, EST & NON, ablegatis omnino
verbis quibus se opinari profiterentur. Huiusmodi ho-
mines affirmabat, quibus asseuerare aliquid religio sit,
non nomine Stoicorum, sed stolidorum appellandos, vt qui
vix vnquam compotes sui, diffidere sibi plerunque, & in-
anibus concuti soleant terriculamentis, quibus de mentis
statu, si quem habent, deiecti, in opinionum salo perpetuo
estuiabuntur. Non nimis equus illis erat, quorum sum-
ptus censum superarent, optima sententia memor, stultum
esse id sequi, quod assequi non possis. Priuatos ideò homi-
nes, nec multarum sane opum, ægreferebat in conquirendis
veteribus nummis, gemmis, tabulis, signis patrimonia
prodigere: studium hoc beatis tantum & luxu affluentibus
conuenire, apud quos multa eius generis reperias, qua
singula tenuioris fortunæ hominum multas congeries ob-
ruere specie & pretio possint. Quod ad tabulas attinet, his
consulebat qui pinacothecas supra vires instruerent, vt

exem-

exemplari quopiam contenti essent, quod Bonaroti, Raphaelis Urbinate, Titianus proxypon bona fide referret. Præstare enim veteres illos pictores recetioribus, quos graphices non ita studiosos, viuidorum colorum lenocinio vulgi plausus captare stomachabatur. In familiaribus amicorum colloquiis, sermonis varietatem amabat, docendi percupidus & discendi; ut enim agros multiplici conscriamus semine, ita ingenia, quæ Clemens Alexandrinus agros animatos appellat, non usdem semper meditationibus excolenda.

In Pædag. li. 2.
cap. 10.

Sermones veterum auctorum dictis, plerumque Grecorum, distinguebat, condiebatque nonnunquam dictis iocisue, quos vel vetustas, vel illustrium virorum recens auctoritas commendaret. Horum omnium copiosam adeo suppellectilem sibi comparauerat, ut nemo unquam ab eius congressu discesserit nisi doctior. Ipse vicissim colloquentes in omnem partem versare, ut erueret quod sibi hætenus minimè cognitum in promptuarium seponeret. Qua ratione aliquem nullius pretij hominem cum vellet designare, dicebat ab eius colloquio diuertisse se inanem semper & vacuum. Si quid noui Patavij accidisset, rei seriem amabat ab omnibus quotquot eum inuisebant, cognoscere, quasi tum primum inaudisset. Afficiebatur enim varietate illa narrationis, quam ipse callidus verborum aestimator, in sermonis auctore, cui amoris odiiue cause adessent, deprehendebat. Neque hoc sine fructu,

erue-

eruebat namque latitantem se penumero veritatem, euentusque causas acu (ut in proverbio est) solerti ratiocinatione tangebatur. Eodem consilio rumorum, si qui percrebuisent, auctores inuestigare consueverat, quod hac ratione disquirere se posse confideret, verine an falsi quidpiam continerent. A leuibus enim hominibus vix alios quam inanes sermones prodire. Cuiusmodi nescio quem narrabat Romæ olim tabellarij aduentum, veluti magnum quidpiam, in aurem insusurrasse GABRIELI SILVAGO Patrici. Genuensi contubernali olim suo, leporum ac facetiarum, perinde ac bonarum litterarum studioso. Ridebat suavissimè, si quando in aliquos Regum molestos amatores inciderat, quos neque officij, neque spei beneficiorum uè acceptorum ratio, sed inconsultus quidam genius permoueret. Horum è re dicebat fore, si aulas eorum quibus insaniebant inuiserent, multa ibi conspecturos, que amorem abigant, odia prouocent non pauca. Illorum nonnullos eburneis aureisque simulacris persimiles, externa illa Imperij, felicitatisque specie, latere intus non ut in illis asseres, clauos, araneorum telas, sed animi vitia plerumque vix vlli ferenda. Horum consuetudine si quis utatur, animaduersurum breui, quam perniciosa sit; ignis enim in morem illuminare que remota sunt, que admotâ, comburere. Et hæc præcepta PINELLVS ita animo infixerat, ut quamuis domi quotidie audiret magnorum regum acta, non ideo tamen visus fuerit unquam gratiæ odiuè causa incessere

incessere quempiam, aut de aequitatis semita declinare. Quod illi in uniuersa vita apprime placuit, ut se amicis omnibus praestaret eundem semper; ἀδίαφορέῳ frequenter & cum primis commendans, & neutram in partem moueri. IOH. VINCENTII sapientiam una certe, quando alia non suppeterent, constantiae laus commendaret, ut qui in proposito susceptoque consilio permanserit semper; Patauij ille habitare constituit, huic deliberationi incassum admota preces affinium; & amicorum domum conducit, utitur ea per triginta & amplius annos, migraturus nunquam, si per dominam licuisset; familiarium quidam ad triginta annos, quidam ad extremum vitae spiritum eodem domino ussi; Viuendi denique rationem, quam sibi ab ineunte adolescentia praescripserat, remisit nunquam. Quae faciunt, ut dogma hoc praecipuum Stoicæ sectæ paucis complectar, illustraturū quæ diximus cum magna PINELLI laude. Constans hoc ille vitæ institutum ὁμολογίαν vocabat, quam Cicero conuenientiam appellat; conuenientem nimirum per virtutem consentientemque vitam, cuius origo à diuinarum humanarumque rerum scientia sit. Hoc fundamento nititur vera sapientis felicitas, cum sapientia nihil aliud sit, Seneca de-

I. Lipf. Manu
duct. lib. 2.
Dissertatio 27.

Epist. 20.

per velle, vera oportet velis. *Qua ratione impulsus nescio quis, aiebat sapientem καθ' ἀνάλογον ἢ σύμφωνον ἔην.* Recte sanè. Nisi enim sapienti, sua non placent: omnis stultitia laborat fastidio sui. Nec aliunde quam à constantia compositus ille perpetuo, mitisq̄ue sapientis animus, quem à vulgi turbis secretum, propria & mansura semper opes beant. Ex quibus non magno negotio eliciamus nos, non nisi sapientem esse eum qui vitam ad certam constantiæ normam dirigere velit, neque se de hoc statum mentis dimoueri patiatur. Animum enim insipientis quot fluctuationes agitent, nemo non videt. Haic nihil certi, nihil explorati; viuere in diem, & quouis vitiorum aestu abripi assueto. Hæc qui in PINELLO non laudat, ne ille aut inuidum se, aut tenebrionem profiteatur necesse est. Expressit enim hic noster nostro auro T. POMPONIVM ATTICVM, nobilem equitem Romanum, cuius ea præcipuè laus litterarum monumentis commendata, quod in summa Principum virorum gratia, summa etiam moderatione usus sit, quodq̄ue pari fastigio steterit in utraque fortuna. In constanti hoc vite instituto nihil in moribus non aptum aut inter se conueniens obseruasses. Modestiam enim, ut in Boteri carminibus habetur, iam tum à puero IOH. VINCENTIVS sibi desponderat, cuius ^{cum} in hac nostra narratione non obscura frequenter indicia prodierint, nolui tamen indiciam præterire; ut detur nimirum intelligi, quam prudenti pocillatore usus, labra adimbue-

Corn. Nep. in
vita Pompon.
Attici.

rit calici voluptatis. Nemo in ipso unquam inconsultam famæ sitim deprehendit; adeo parcus patriæ, gentis, affinium laudator fuit. Actiones suas, aut eleuare, aut obtegere silentio; dicta etiam si quando præclara, ut non semel excidissent, adscribere alius solutus. Quæ ratione ambitionem, tragædorum, Erynnim procul à moribus suis amandarat, cum assurgeret, caput aperiret, decederet de via, non religiosis modò viris quot quot obuios habebat, sed & his qui perfuncti ullis honoribus, Patriciis Venetis, Gymnastij interpretibus, aliisque non paucis, quorum plerisque nobilitate, opibus, doctrina maxime præstabat. Cum plures illum obsoleta nostris penè moribus Illustrissimi appellatione, multis tamen illi capitibus conuenienti, compellerent, abstinuit tamen pertinacissimè ab ea, & ne posthac ita vocaretur, ab amicis deprecatus est; corripuit etiam repressitque amicis verbis eos, qui ipsum honoris gratia Excellentem, seu Excellentissimum nominarent, eo prætextu, quod hæc non sibi, sed magnis in re litteraria viris deberentur, vixque possent ad se traduci, qui adolescens relatus in albū scholasticorum, vitæ institutum, cui semel assuevit, deseruit nunquã. At de spectur haberi se, redigiue in ordinem, non ferebat; uti & iniurios in familiares suos, quorum estimationem perinde tutabatur ac suam. Appellari se in aliqua scriptione minus honorificè quam decebat, enixe prohibuit. Exemplo sit PHILIPPVS PLEGAFECTA ciuis meus, nobilis ille polytropia & variorum rerum usu, qui non ita pridem in patria obut. Hic in com-

De Sestertis

mentario de Sestertiis, quem Romæ ediderat, PINELLVM nostræ ætatis summum Criticum appellavit, ea mente, ut penes corypheum amicorum (eo enim loco IOH. VINCENTIVM habuit) rei litterariæ arbitrium esse pronunciaret. At non huic ita visum, cum induci nomen suum, vel in aliud commutari epitheton illud postularit. Ægerrimè tulit habitam mentionem suam à nullius præcij scriptoribus, obsolescere hac ratione arbitratus nomen suum, cuius cura magno cuique præcipua. At vero non ita penitus hominem exuerat, ut à laudatis viris amicisque profectas laudes aspernaretur; quæ si veræ sunt (referebat Picus) nos ipsos nobis, si falsæ, illorum nobis amorem voluntatemque commendant. Ut Romam non migraret, ostendimus iam quibus artibus fratrum cognatorumque petitiones eluserit: cui tamen proposito, præclaro licet minimeque populari, non defuturos obtrectatores compertum habeo; amasse illum, videlicet otiosam & desidiam vitam, quam cum laboriosa illa commutatam noluisse, quod ad eximios honores patere sibi viam utique desperasset. At valeant hi cum somniis suis, desinantque tum demum virtuti maledicere, cum legerint, quæ ego mox retulero, non sine admiratione. Ad CLEMENTEM VIII. PONT. MAX. recens declaratum, cum DOMINICVS PINELLVS CARD. venisset gratulandi causa, quæ sivit ille de IOH. VINCENTIO, num valeret, atque ubinam moraretur: sumque Cardinalis Patavij degere etiamnum respondisset.

set; hortatus illum est Pontifex, ut suo ipsi nomine salutem diceret, Romamque inuitaret, eius sibi aduentum iucundum omnino futurum. Nouerat illum Patauij CLEMENS, ut diximus, & viri moribus doctrinaque valde permotus, apud se iam ante constituerat Romam illum Patauio aduocare, in vrbe & Pontificatus sui ornamentum. Cardinalis cum IOH. VINCENTIO nulla interposita mora accuratè egit, ut CLEMENTIS desiderio satisfactum vellet, patereturque se in lucem & conspectum hominum ab ocio literario, cui pridem assueuerat, cum nominis gloria & gentiliū commodo auocari: non defuturos in vrbe viros eiusdem ordinis, quibus eadem studia cordi sint, apud quos esse, quorum congressibus perfrui posset. Hac & alia, quæ Cardinalis ad hominem excitandum studiosè collegerat, IOH. VINCENTIUM minimè exorauerunt ut Patauium desereret. Quinimò ad Cardinalem rescripsit epistolam modestiæ plenam, in qua enixè petebat, ut ageret suis verbis optimo Pontifici gratias ingentes: non licere sibi etate confecto, imbecillæ adhuc valetudinis, morem gerere Sanctitati suæ; tanti beneficij oneri imparem esse: gratias quas referre non possit pro dignitate, animo habere, curaturumque ne vnquam è memoria dilaberentur. Inuoluit silentio hæc omnia eo studio PINELLVS, ut etiam fratri, ad quem singulis hebdomadibus litteras dabat, celata esse voluerit: essetque voti compos effectus, nisi frater de tota re factus fuisset à Cardinali certior, ut mihi ipse

Neapoli aliquando confessus est, cum haud modicè remissè ad eò animi moderationem, quà admiraretur quà commendaret. Capuæ Archiepiscopatum (ut audio) eodem ardore quo non pauci appeterent, reiecit; neque se nobilissimæ Urbis præstantia, amplissimi Sacerdotij prouentibus, affinium precibus, de proposito dimoueri passus est; ut qui optimè nosset, in quas ærumnas incidant ij qui se muneribus Ecclesiasticis incogitantes urgeri simunt: obeundas ipsis molestias complures, nisi officij sui esse desertores turpiter maluit. Quæ sanè GASPAREM CONTARENVM nobisß. Cardm. impulerunt ut diceret, amplissima Sacerdotia plus in se oneris quàm splendoris habere, quoque maiora illa forent, eò molestie plus sollicitudinisque continere. PINELLO sanè in patria & alibi, satis ampla patuisset quorumuis honorum via, modo ipse non noluisset; at maluit ille, ut prædicauerat de adolescentente PAVLVS MANVTIVS, ab omni honorum cupiditate sola virtute contentus, longissimè distare. Recepissent eum Patavini lubentes in ciuitatem, magno splendore publicæ illorum rei futurum. At is Scholastici nomen ne dimitteret, quod arripuerat semel, constantissime recusauit. Ortus Neapoli & educatus, Neapolitanum dici se non ferebat; non quod affines, quos Neapoli splendore opibusque præstantes habebat, non amaret; sed quod Genuam patriam agnosceret, in qua à sexcentis iam annis gentilitij decoris primordia, & libertatem in oculis ferret: pulcherratus

Epist. 16. lib. 7.

ratus eius civitatis primariū esse ciuem, quæ propriis consiliis, non alienis nutibus, auitum imperium tutaretur: hanc patriam vocabat, huius se desiderio teneri asserebat, dolebatque quòd eò nunquam accessisset, ubi omnibus charus, amicorum & affinium copias recenseret. Ostentationem quæ saperent repudiauit semper; ideoque neque se unquam ad fastigium studiorum, quod vocant Doctōratum, emeritum licet, promoueri passus est: quam deliberationem egregie tutatus est in omni vita. Et cum Patavij complures clarorum virorum cætus cogerentur, quos Academias appellamus, Eleuatorum, Occultorum, Aethe-
 reorum & aliorum, nulli unquam nomen dedit; amplissimi viris Basilio, Gregorioque Nazianzeno in hoc non impar, qui ab ambitione & theatrāli quadam ostentatione procul abhorruerunt.

f. licet Patriæ fructu
 se huius appellati
 vbi huiusmodi - S

Nazianzeno.
 ratio in laud.
 Magni Basilij.

Morum integritatem adeo adamavit, ut cum adolescens Patavij domum conduxisset è regione adium clarissima tunc temporis femina Constantia Fulgosia, ad quas animi causa horis subsociis ventitabant, quotquot Patavij tunc ingenij laude florebant, nunquam tamen eodiuerberit PINELLVS, pudori suo labeculam quampiam adspergi posse ratus, si de instituto genere vitæ aliquantulum remisisset. Quod sibi propositum ne excideret unquam, vitreas fenestras, per quas in lectissima matrona, eiusque pulcherrimarum comitum cubicula introspectaret, pessulo obfirmatas perpetuò voluit, quod (ut aiebat)

existi-

existimaret, nolle illas spectari se, molestâq; laturas si quis earum acta parùm tempestiuè exploraret. Interdixerat sibi conuiuiorum, & chorearum præsertim, celebritatem, quod iis mulierum virorumque parùm sanis conuentibus auocari se à studiis extimesceret, eorum exempla animo uoluens, qui harum illecebrarum turbine in voluptatum scopulos acti, existimationis naufragium fecerunt. Maeste animo vir clarissime, qui adolescentibus nostris Canona expressisti, ut ad tui conspectum voluptates blandissimas dominas procul haberent, modò gloriæ culmen attingere aliquando exoptarent. At quoniam hunc nostrum sæpe sæpius curiosum appellauimus, non diximus ea mente, ut alienorum exploratorem vitiorum notaremus, cui fuerit curæ alienum dedecus ob oculos ponere, inquirenti videlicet in dicta omnium & facta; longè aliis illum moribus imbuerat natura, ne per annos quidem xx. & amplius scientem quales in vicinia essent ij inter quos vix vnus domesticus paries interiectus. Ea nobis voce propositum fuit nobilem animi propensionem exprimere, quam ille ad omnes inuestigandæ veritatis rationes acerrimam conferebat, aliarum omnino rerum, quarum huc non tenderet cognitio, negligens & incuriosus. Hinc fiebat ut spectaculorum minimè amans esset, irrideretq; eos, qui pompas, fabulas, saltationes, bastiludia spectaturi irent. Cumque Vicetia anno CIO. IO. LXXXV. Academia uti vocant Olympicorum, regio prope apparatus, Sophoclis Oedipum tyrann-

tyrannum, Italicè redditum ab *Vrsato Iustiniانو* Patric. Veneto, agendum decreuisset, confluere que eo turmatim è vicinis urbibus docti passim & indocti, substitit tamen ille domi, preces que meas & amicorum quotquot aderamus auersatus est, sibi suffecturam confessus *AICARDI* in eo genere diligentia, quem nolenti similis, permisit tamen fabula nobiscum interesse. Ferrariam itidem cum Pontifex *Maximus Clemens VIII.* aduentaret, ut eam urbem ditioni Ecclesiasticæ suis auspiciis incruento bello restitutam inuiseret, nuptiis que *Hispaniarum Reginae*, *Flandrie* que Comitum, dictus ibi esset dies, cuius, & Pontificis gratia, *Ferrariae* cõuenirent *Italorum procerum flos*, *Cardinales*, *Regum Dynastiarum* que *exterorum legati*, & tota pene *Italia auulsa sedibus suis*, vnus *PINELLVS* prætulit nobilissimo conuentui quietem *Patauinam*, & audire maluit quam inuisere, quid ætitarum esset in frequenti illa procerum virorum celebritate. Non illum Pontificis *Maximi* minimè obscura erga se beneuolentia, non purpuratorum patrum amor, quorum plerosque officis sibi & studiorum similitudine deuinxerat, non affinium charitatis, quorum haud pauci inter *Principes viros* illius conuentus numerabantur, flexerunt ut pedem porta efferret, coniceret uè se in turbas illas, è quibus non nisi post insignem bonarum horarum iacturam regredi liceret. *Venetas*, proximo & commodo traiectu, ut appelleret, spectatum *Regum seu Ducum aduentum*, statum que ac *Salem-*

Epist. 2.

nem inaugurationis Serenissimæ Principis MAUROCE-
 NÆ GRIMANÆ diem, nunquam adduci potuit, maluitq̃
 solus Patavij esse (discesserant enim ciues pene omnes) quã
 vulgi se conuersationibus inepte immiscere: memor di-
 cti Senecæ; vitato quæcumque vulgo placent. Patavij, v-
 bi debebat, ubi habitabat, si quid incidisset eiusmodi
 spectaculorum, quæ curiosos allicerent, perstitit ille in pro-
 posito nihilominus, neglexitque eò adicere oculos, unde
 animus doctior redire non posset. Quo in genere eximium
 illud fuit, quod narraturi sumus, documento futurum iis
 omnibus, qui sapientiæ laude censeri volunt, ne temere
 credant, meminerintque esse germanas sorores, unoquæ
 partu editas, credulitatem & pœnitentiam. MARCVM
 BRAGADENVM, Cyprium chymistam illum, Patavio Ve-
 netias traicientem, nemo non accurreret ut de facie no-
 sceret. Nec deerant qui se beatos arbitrarentur, quod Pa-
 stotum Hermumise aureas volentes undas cernere da-
 retur, atque adeo contrectare: continuit se domi subridens
 PINELLVS, narrauitque mihi, qui eum tunc forte conuene-
 ram, chymistarum insigniora quedam tum dicta tum fa-
 cta, quibus me sub vesperam usque lubentissimum deti-
 nuit. Sentiebat nimirum vir magnus cum maximo ora-
 tore, quem legerat ita scribentem: Me autem quid pudeat
 qui tot annos ita viuo, ut à studiis nullo me vnquam tempore aut
 commodum, aut ocium meum abstraxerit, aut voluptas auocarit,
 aut denique somnus retardarit. Quare quis tandem me reprehendat,
 aut quis mihi iure succensat, si, quantum ceteris ad suas res
 obcupdas, quantum ad festos dies ludorum celebrandos, quantum

Glc. in orat.
 pro Archia.

ad

ad voluptates, & ad ipsam requiem animi & corporis conceditur temporis, quantum alij tribuunt tempestiuus conuiuuiis, quantum denique alceæ, quantum pilæ, tantum mihi egomet ad hæc studia recolenda sumptero: *Liberalitas etiam, qua magna in viro nobili laus; in PINELLO non minimum enituit, cum vel beneficia minima rependeret maximis, vel dignos conquireret studiosè, in quos aliquid conferret. Modum tamen rationemque ad amussim adhibuit, ut ne videretur agere preposterum quidpiam. Cauit enim sanè quàm accurate, ut bonos tantum sibi obstringeret, ut beneficia tempestiue collocaret in eos qui officium agnoscerent, quosque res muneri data oblectaret: patebit hoc ex iis quæ hic exscribemus, in quibus animaduertemus profecto, si non immanes profusiones, at conuenientiam saltem, qua munera non vilescerent. In me ille olim audiuerat ab Episcopo Vicetino collatum honorem Canonicatus, cum munere adiuncto Theologica schola; disquisiuit statim, quid eius mihi tractationis præceptum esset, cumque Genesim cõperisset sacrorum voluminum caput, de industria selectum, ea ratione, quod mihi primum in Ecclesia Vicetina; & in patria id muneris demandatum esset, instruxit is me, nihil tale cogitantem, elegantissimo librorum commentariorumque apparatu, quò desumerem quæ liberet ad ornatum interpretationis meæ, quibus adiunxit aureorum monitorum centuriam, quibus quatenus progrediendum, ubi sistendum, deliberandumque cum laude insuscepta interpretandi ratione, quæ mihi insistenda vestigia,*

qua methodo utendum, per amanter doctæque præscripse-
 rat. CÆSAREM NICHESOLAM quod inaudisset politi-
 cæ rei studiosum, luculentarum de eare conscriptionum fa-
 sce ideo voluit locupletatum, quod sibi, præclaris sane opus
 artificis horologium, minutum tamen, dono dedisset. Ab
 Archiepiscopo Bariense salgama quedam cum accepisset,
 renunciassetque illi Archiepiscopi familiaris, habere se in
 mandatis à domino suo, ut in comparanda librorum ali-
 quot non contemnenda serie, PINELLI opera vteretur,
 præuertit hic noster, conquistosque, & redemptos sua
 pecunia libros, tradidit Archiepiscopi familiari, frustra
 IOH. VINCENTII fidem obtestanti, frustra domini sui
 mandatum inclamanti. At non Italos modo, sed & trans-
 alpinos homines sibi demeruit, si quando opera sua indige-
 re animaduerneret. Cum nobili Gallo, cuius nomini par-
 cimus, recte factorum conscientia contenti, amicitiam Pa-
 tauij contraxerat, colueratque mutuis officiis. Hunc do-
 mum redeuntem, & Mediolani politiam curiosè, ut ad-
 uena eruditi consueuerunt, explorantem, coniecerunt in
 carcerè Hispani, suspectum duplici nomine, & quòd Gal-
 lus esset, & quòd haberet tunc temporis solertissima natio,
 cur suspicionibus per finitimorum bella indulgeret. Vix
 hæc inaudiuit PINELLVS, cum Mediolanũ ad IACOBVM
 Menochium, & ad IACOBVM Mainoldum, Senatorij
 tunc ordinis clarissimos, sibi que amicissimos viros, litteras
 dedit enixè rogans, ut dimitteretur vir nobilis, quem
 male

male consultus discendi ardor, nihil hostile cogitantem, eò loci protulerat. Mercatoribus etiam mādavit, vt pecunia iuuaret, curarent q; ne quid illi deesset. At Gallus longioris moræ impatiens, cum dies eius missionis aduētare, muliebri veste ex arce proripiēs sese, primis excubiis deceptis, à secundis in ponte sublicio deprehensus, prodēte virum gressu vltra muliebrem modum, in arctiorem custodiā datur, non sine capitis discrimine, quæ tamen omnia bene illi verterrunt, cum IOH. VINCENTIVS quæ auctoritate, quæ testimonio, libertatem ipsi amicorum ope impetrasset.

Neque non munificus in suos fuit, qui in alienos adeo liberalis; NICOLETTÆ GRILLÆ Agapiti clarissimi Trier archi filia, virgini lectissimæ, quæ fratris filio Cosmo Duci Acheruntino conuenerat in manum, nuptiarum causa dono dedit vniones duos, in aurium ornamento, precise indicaturæ. At hæc largitas cum illa minimè conferenda est, in quam PINELLVS mirè propensus: cum videlicet egentes, qui nō sua culpa rei familiaris iacturam fecerunt, opibus iuuamus. His ille, & probis quidem præ ceteris, nunquam defuit. Deo Opt. Max. animo lubenti hanc operam nauare solitus.

IASON DENORES Cyprinus, ante patriam acerbissima Turcarum dominatione oppressam & afflictam, vir opulentus olim & fortunatus, ac primariæ apud suos nobilitatis, quiq; in Gymnasio Patauino Philosophiam de moribus aliquandiu cum laude est interpretatus, Patauij die obiit anno MDLXX. huic viuenti vt omnia abunde

prestavit amici officia, ita eiusdem uxorem & filios; cum
 sibi moriturus commendasset affectus suos, impone sivit.
 CAROLVM TECTIVM Mathematicū amicū suū vitæ
 Patavij functum, pecunia sua non modo extulit magnifico
 funere, sed & sepulchro, & nobili honestavit elogio: haud
 passus perire memoriam eius, quem interioris notæ ami-
 cum habuerat, quem agrum omnibus officiis recreauerat.
 Imò quod multi laudabunt, imitabuntur pauci, affinem
 ipsius & heredem institutam, litibus implicitam, cum sol-
 uendo non esset, suis opera & sumptu gratis explicitam vo-
 luit. Hinc fiebat ut in probos & litterarum amantes,
 inopes tamen, si quando incidisset, nihil relinqueret inten-
 tatum quò eis opitularetur. Hæc demum germana vocan-
 da est liberalitas, cui non maiora præmia proposita sunt,
 sed ingenua virtutis forma, sed candidus bonorum amor.
 Apage captiosos illos, qui se liberales videri amant, ut pa-
 ria sibi, atque adeò maiora rependantur. Et quia non in-
 frequenter fit, ut qui mutuò pecuniam accipit, amicus esse
 desinat, cõsueverat hic noster bonæ frugis pauperibus, num-
 mos non quot ipsi mutuos poscerent, sed pauciores elargiri.
 Inopem enim amicū (sive mutuò des sive neget) inimi-
 cum mox experiare necesse est, negantem auersatur, quod
 nullum sibi in ~~mutuo~~ opibus paratum subsidium, auersatur
 dantem, quia qua ratione alienum æs dissoluat non videt.
 Eximium illud, quod ter in anno quateruè, sub insigniores
 quosdam profestos dies, sibi in vicinia curabat describi
 quot-

quotquot maxime egerent, monasteria item, & inopum per urbem stationes, quibus viritim nummos diuidi citra ostentationem imperabat. Pestilentia ut diximus in agro Patauino grassante, haud facile dictu est, quam semunificum pauperibus praeberit, quibus etiam antidota aduersus imminentem morbum largiri consueuerat. Haec nimirum verae liberalitatis artes sunt, quae eò magis alluciant oculos animumque, quo minus aeo nostro, deprauatis videlicet moribus, munificentiam amamus, captare assueti & captari, speque lucri potioris, speciosa virtutum nomina aucupari. Hospites quibus domum suam patere perpetuò voluit, lautè satis habebat, amator in hoc quoque genere munditiarum. Mensa apparatus, & obsoletiorum seriem qui viderunt, in sane domini mores unico argumento peruidere soliti. In hospitum verò gratiam, sobrius alioqui & abstinens, remittebat aliquantisper de proposita viuendi ratione, amicorum id ratus consuetudini indulgendum, & genio mensae communis.

At inhibendus mihi demum progressus orationis meae, impar videlicet magni viri virtutibus assequendis, quas nostratium & exterorum nemo non suspexit, non admiratus est. Diuertam igitur (inuitus licet) ad morbum eius & mortem, in gratiam eorum qui nosse velint, quantam in uno homine fecerimus bonarum artium iacturam. Nec sanè indignum quod expendatur, cur IOH. VINCENTIVS adeò infirma valetudine usus sit, qui sobriè admodum

vixit-

vixerit, qui in victus ratione omnia ad normam exegerit, qui demum honestarum voluptatum lineas nunquam transilierit. Et hæc profecto in eam me sententiam compellunt, ut arbitrer duabus potissimum de causis hoc PINELLO accidisse; aut quod maiori animi studio quam valetudo ferret, libros peruolaret, quorum est uniuersa trahere ad se animi corporisque munera; aut quod nimis familiariter cum medicis versaretur. Horum siquidem nonnullis, familiaritatis vel existimationis specioso obtentu, est in votis (venia sit dicto) homines torquere per varia artis experimēta. Quæ ut in medicos, quos sibi PINELLVS optimos, optimo euentu, prolata ut licuit vitæ, delegerat, minimè cadunt, ita me in alteram illam sententiam procliuiorem reddunt, per libros illi, ut plerisque aliis, animo valere, corpore imbecillo uti contigisse. Visus ipsi ut diximus hebes, legentem, nec ideo intermittētem torquebat, hepate adhæc utebatur supra modum calido, stomacho autem infirmo, crurū altero minus valuit aliquando; stranguria illi familiaris, quæ per tadia diuturni morbi ipsum confecit, atque adeo exanimauit. Quæ tamen tantum abest ut ipsius constantiam conuellerent, ut firmauerint potius: suspexerimusque nos virum in aduersis rebus æquè fortem, ac in secundis temperantem aduerteramus. Ad præscriptos enim sibi in victu & curatione medicorum canones, ita se composuit, ut abstinentia, qua ille usus, vix fidem habeat in egrotante, qui per annum cum morbo

morbo luctatus est, de quo medici iam olim desperassent, qui sibi etiam posset in solatium aliquid indulgere. Quo factum, ut contra sententiam medicorum vitam in annis protraxerit, accepto ferendam dubio proculeximia illi, ad quam animum intenderat, medicis obsequendi voluntati. Versatur quippe in hominum ore frequenter, recte se habitura omnia, si agrotanti cum medico perito cōueniat. Viribus se ut quotidie destitui animaduverterat, rationem excogitauit qua falleret sese, auocaretque animum à molesta illa cogitatione. Ea fuit, ut crassiores è lecto culcitrās amoueri sibi, reponique leuiora stragula curaret, aestiuas adhuc interulas indueret, quadras etiam, scutellas, cyathos, aliaque è ministerio ad eandem rationem tenuiora sibi apponi iuberet. Neque dispari solertia cum erigere se, ut consueuerat, in cubitum minimè valeret, adhibuit in eam rem funis vicariam operam, quem de laquearibus suspendi iusserat, apposito in imo paxillo, ad quem se iniectis manibus alleuaret. Famulos nunquam passus est in cubiculo pernoctare, quod diceret iniquum esse, ut penderent illi pœnas uigiliarum quæ domino obtigissent. At nos qui uiribus quotidie minus valere, & ad interitum properare uidebamus, in eam curam enixè incubueramus, ut ne intestatus discederet, nobilissima bibliotheca distractioni obuiam ituri, quam Dux fratris filius, animi quodam presagio, nimium quantum auersabatur. Ille uero ne palam tenderet contra studia nostra, annuenti si-

℞

milis

milis, rem verbis proferre cœpit, duabus (ut ego quidem sentio) impulsus rationibus, vel quod corpore æger, animo tamen valeret, consideretque conualiturum se, & cauturum, ut dicitabat, sibi minori negotio rebusque suis; vel quod arbitraretur testationem supremae voluntatis eos tantum decere, quibus heredes ad manum non essent. Habere se domi lectissimos affines charissimorum fratrum filios, quibus cum deferrent sanctissima sanguinis iura domesticas facultates, non passurum se, ut minus officiosum quam par esset, morientem patrum experirentur, qui viventem omni officij genere essent prosecuti. Horum alter COSMVS nomine Dux Acheruntinus, & magnus regni Neapolitani, ut diximus, Cancellarius, patruo, supra quam dici possit dilectus est; modestia enim, animi candore, ingenij acumine, discendi studio, patrum adeo referebat, ut ille mihi narrauerit aliquoties periucunde, COSMVM à se diligi, quod se non tantum ore, sed & ratione studiorum referret. Nouerat quippe librorum optimorum amantem, nobilem bibliothecam sibi comparasse, quam instituerat patrum supplementis subinde reddere ampliorē; ut enim librū quempiam rariorē sibi deesse animaduerterat, ad IOH. VINCENTIVM confugiebat, qui libraria ipsius suppellectili auctum volens, libros optimos, quorum in hunc usum quotquot nanciscebatur exemplaria comparabat, in eius bibliothecam Neapolim transuehi curabat. Huic ille bibliothecam suam, ni fallor, destinarat, optime
 actum

actum ratus si libros ad eum qui amaret nosceretque, ta-
 cito iudicio sineret peruenire. Huic nos (ut & hoc obiter
 dictum sit) qui memoriam PINELLI colimus, eiusdem
 iconicam imaginem debemus, quam PINELLVS nemini
 non pernegasset. Impetrauit hoc à patruo COSMVS,
 cum primum Patavium venit, eo consilio ut Neapolim
 abduceret. Cum enim IOH. VINCENTIVS adolescentem
 animaduertisset indolis magna, maximeque in litteris ar-
 bitraretur profecturum si vixisset, ipsum amare supra af-
 finitatem cœpit, eoque, ut discedentis imaginem penes
 se detinere deliberaret, absentis utique desiderium leni-
 turam. Non renuit ille, exposuit tamen esse sibi in votis
 patruum imaginem, quando patruum non liceret, Neapolim
 asportare secum, ut patri cognatisque hac saltem ratione
 obtemperatum iret. His auditis abnuere IOH. VINCEN-
 TIVS, haud commissurum se unquam, ut gloriolam ca-
 ptasse eo factò videretur; tum demum à patruum constantia
 metuens petitioni suæ COSMVS, obtestari cœpit admo-
 ne-
 reque, videret quid ageret, certum sibi esse, nisi inuicem
 exoret, non stare promissis. Præbuit ille se difficilem diu,
 annuit tamen, & adolescentis optimi precibus, iconem
 suam est elargitus. Pictor huic rei adhibitus FRANCI-
 SCVS APOLLADORVS Venetus, Patavij iamdiu habi-
 tans, cuius in ea arte studium ad antiquorum artificum
 laudem proximè accedit. Hic nobis penicilli ductu PINEL-
 LIVM, DVCEM ipsum, & AICARDVM in tabulis quas

ego adseruo, suauissimum amicitiae nostrae monumentum, ita expressit, ut nihil ultra desideret qui illos de facie nōrit. Et hinc studiosis ferè omnibus (quot quot in Italia nominamus) oblata nobilis occasio, bibliothecas & Musæa ornandi IOH. VINCENTII imagine, quam auidè à plerisque arreptam scimus, qui egregie nōrant, inter PINELLI laudes præcipuam illam seriò commemorari, de ambulantis musæi, & spirantis bibliothecæ. Neque aliunde MARCVS VELSERVS, reipublicæ perinde literariæ, atque Augustanæ suæ nobilissimus II. vir, exhibuit nobis incisam in æs artificii plane manu, elegantissimam eiusdem PINELLI iconicam effigiem, quam ipse, & in gratiam hominum transalpinorum, & in testationem periucunde quæ sibi cum PINELLO intercesserat amicitiae, vulgandam curauit. Nec mirum, cum ille tanti faceret quam cum IOH. VINCENTIO habebat animi studiorumque coniunctionem, quippe de ipso iam defuncto scribens ad CÆSAREM NICHESOLAM, eo se demum capite, inquit, laudari malle, quòd PINELLO intimè amicus esset, quàm alio quouis, insigni licet, factoque ad gloriam utcumque comparandam. His demum aliisue de causis, ut ad testamentum redeamus, non ualuimus nos PINELLVM de semel arrepto consilij sui statu dimouere. At qui, si à condendo testamento, non tamen à Christianæ pietatis officis abhorrebat, elemosynas in pauperes largiri, Deo se, sanctisque omnibus commendare haud vnquam grauatus est. Per annum quo eger in

lecto

lecto decubuit, expiare animum confessione, eundem sanctissimo Christi corpore non semel piè admodum reficere consuevit. Familiares profectò quotidie decumbenti sibi septem quos pœnitentiales vocant Psalmos recitantes exaudiebat, neque ideò Deum sibi & cœlites omnes oratione propitiare intermittebat. Me sane ille nunquam dimisit, quin rogarèt, ut ipsi Deum, vel quotidianis precationibus, vel sacrosancto Missæ sacrificio conciliarem: gaudebatque cum ex me postridie audiret, facta quæ imperasset, faustis officium meum, qualecunque id esset precationibus, & cumulata gratiarum actione prosequi solitus. Ad monasteria Deo deuotorum hominum, & virginum sacrarum, non raro familiares destinabat, qui collata in eleemosynam stipe, aegrotantem dominum illorum precibus commendarent. Ad Aram D. Antonij Plyßiponensis, cuius nomen quaqua patet Christianus orbis celeberrimum est, sacrum fieri pro se impenso studio expetebat, diuinam sibi opem eo precante affuturam confidens, quem Deus vi miraculorum excellere voluisset. Huic affinia illa, quod cum die festo aegritudine prohiberetur quin sacro interesset, consueuerat è domesticis religiosiorem dimittere, qui & suam vicem quatenus licebat expleret, certamque inter pauperes à se pecuniam diuideret, in expiationem eius delicti, cuius ille tenuem etiam conscientiam auersabatur. Et si quando diuinis officiis hebdomadæ uti appellant maioris, exaudiendis (quod raro admodum contingit) impedi-

batur, nihil antiquius habuit, quam ea domi ut recitarentur curare. Beatissimam Virginem eximiè coluit, eiusdemque festos dies. Quocirca paucis antequam obiret diebus, sub diem Deiparæ Virginis assumptioni sacrum; mihi ille tum, aduentat inquit tempus persoluedi tributum. Ego qui à morbo peius quotidie se habentem noueram, loqui illum de agrotationis molestiis existimabam, quarum monitu adfuturam propediem sentiret mortem, quæ naturæ pensum exigeret; at is ut me hærentem vidit, explicuit sese, de animo videlicet intellexisse sacra confessione purgando, eodemque reficiendo sanctissimo CHRISTI Domini corpore, ut quotannis eo die præcipuo cum sensu pietatis consueuerat. Amortis ille meditatione haud quaquam alienus fuit, cum optime sciret, naturam mortis ostiariæ munus iniunxisse, quo amota corporis sera, nostris animis aditum in cælum affectantibus, viam veluti postliminio aperiret. Cavit tamen cogitationem hanc ne plus nimio ostentaret; imo dedit operam, ne ab amicis, & familiaribus in ea deprehenderetur, turpe id sibi, & parum conueniens antea actæ vitæ instituto ratus, quam ita composuerat, ut in omnem euentum citra sollicitudinem aut curam obtemperatum iret legibus, quas Dei opt. max. administra natura in genus humanum sanxisset. Hoc ille præstabat, animum in alias curas traducendo, litterarias præcipuè, quarum suauitati iam tum à puero assueuerat. Memini ego cum ipsum semel adhortarentur medici,

*ut ab his abstineret, non renuisse quidem pro ea qua ipsos
 prosequatur reuerentia, at post eorum discessum, con-
 uersum ad me in hæc uerba, Ego uero in hoc morbo, diuti-
 no ut uides & permolesto, tantis premor cruciatibus, ut
 nisi eorum amaritiam iucundissimorum mihi studiorum
 dulcedine diluam miserimus profecto sim. Anatomes
 professor clarissimus HIERONYMVS FABRICIVS ab A-
 QVAPENDENTE, qui cum CAMILLO FRASCATO egro-
 tantem quotidie inuisebat, amici aliquando miseratus,
 quem ad exitum uitæ festinantem his cogitationibus di-
 stineri permolesto ferebat, admonuit, ut hæc abiiceret,
 decurrendi sibi uitæ spatij modicum quid superesse, ad-
 hortationem hanc esse officij sui, quod in maximo amici di-
 scrimine si deserat impius sit: animum se uoluisse religio-
 ne semel liberare, ne ullus ipsi unquam esset conquerendi
 locus. Subrisit ille, & perquam facetè, ut ut morti pro-
 ximus, à me sanè inquit si obiero, non est, quod obrurga-
 tionem metuat quispiam. Mox seriò, compositus ad gra-
 nitatem subdidit, agere se illi gratias; imminere sibi, nec
 imprudenti aut inscienti postremum uitæ actum, datu-
 rumque operam ut concluderet non indecore. Et quidem
 multis antequam decumberet diebus, de ualetudine ut
 fit percunctantibus, respondebat, iam diu ferri se ad metam
 sagittæ in morem; obrepere sibi festinam præcipitemque se-
 necutem ut eo responso monstraret.*

*Deceßit Prid. Non. Aug. MDCI. animo pridie ritè ex-
 piato;*

piato; cum enim animaduertissemus nos, qui egrotanti as-
 sidebamus, aduentare iam mortem, inuimus recte fa-
 cturum si abstergeret sacra confessione anteaacta vita la-
 bes, proceptoque sanctissimo Domini corpore, ad supernum
 se iter compararet. Deliberauerat ille, ut diximus, exe-
 qui hæc in assumptæ Virginis beatissima venerationem,
 eiusdem festo die. At ex horum frequenti usu vegetio-
 rem fieri animum probè sciens, eo præsertim tempore, quo
 sibi erat cum morte colluctandum, gessit nobis morem, ad-
 hibitoque Sacerdote, qui tum ipsi erat à confessionibus, Eu-
 charistiam in crastinum sumere distulit, ut ad sacrum cõ-
 uiuium paratior accederet; decreuerat autem, ut retulit
 confessarius, tum demum testari, & heredibus suis eo pa-
 tẽto prospicere, quorum in se beneuolentiam postremo hoc e-
 logio fraudare parùm officiosum ducebat. Porro Sacerdos
 consilium laudauit, adiecitque optimum fore si non in cra-
 stinum differret. Excepit is, reuicere se consulto testamenti
 factiõnem in crastinam diem, ut præsentis Dei ope, rem
 non ita facilem aggredereetur. Vesperis cœnauit hilari;
 meque intuens, qui ibi pernoctare desieram ab aduentu
 CÆSARIS PINELLI, qui patruo ut adesset Neapoli ad-
 uenerat, monuit, ut domum abirem, aduentasse iam no-
 ctem, viderem ne per tenebras aliquid caperem detrimen-
 ti. Ast ego negavi me discessurum, velle siquidem apud
 CÆSAREM cœnare; quod ille subridens probauit. Ego sa-
 nè animum induxeram per eam noctem emanere eo consi-
 lio,

lio, ut sanctissimam Eucharistiam percepturo adesset, at Deus opt. max. eam mihi mentem (ni fallor) iniecit, ut viri in re litteraria memoria nostra facile principis, extremum spiritum exciperem, & piis de more precibus prosequerem abeuntem. A cœna ipsius temporis nescio quid sermonibus extraximus, quousque illi visum instare cœnae nostrae tempus. Tunc is me discedentem affatus, erupit in hæc postrema verba: Tibi gratias mi GVALDE, presagienti similis, & supremum valere pronuncianti. Tum CÆSAREM ENIXE intuens salutavit alacriter. Quo factum ut nos in eam spem veniremus, producturum vitam ad aliquod tempus. At veluti in lychno intermoriens flamma erigit se subinde, & cum proximo defectu collectis viribus luctatur: ita PINELLI vires collegerant sese aduersus impendentem mortem, & in corpusculo illo, quod vis diuturni morbi exederat, suprema munera peragebant. Ad mediam noctem iusculi aliquantulum, ut à medicis imperatum, exhauserat, cum reclinantem se in pulvinar, inuasit deliquium ita vehemens, ut non multo post vitam eriperet; accurrimus nos à familiaribus excitati, nec sanè intempestivè, cum ego spiritum è corpore proficiscentem Deo & cœlitibus omnibus, precationibus sollemnibus commendarem. Ita ego eodemmet Augusto mense ante quattuor annos ALCARDO adfui, hoc vno in charissimorum mihi capitum iacturis fortunatus: cetera parùm felix; quod eausa luctus ad manum essent, neque mitigaret dolorem

absentia, quæ omnes emollit asperos humanarum vicissitudinum euentus. Annos PINELLVS erat natus VIII. supra LX. nec ideo tamen non decepsit immature; præproperum enim semper illius est funus, mea quidem sententia, qui hominibus præest esse adiumento, vt hic noster insigniter fuit. Cadaver medici exsecuerunt, deprehensiq; in vesica lapides quatuordecim magnitudine iuglandibus pares, & prægrandis vnus, cruentus, aspera cute, & aculeata in renibus; in vesica verò arena & calculorum subsiderat nimio plus satis. Elatum est funus ad D. ANTONII, quò frequens PINELLVS religionis causa conueniebat, vbi condi AICARDVM curarat, cui etiam nobilem memoriam destinauerat, posteris indicio futuram illius in se meritorem, & sui in illum amoris. Exequia sacrificiorum funebrium frequentia, & larga in egenos distributione nobilitate. Laudatus publicè non est, quod excluderentur omnes angustia temporis ab opere aggrediendo, quod sui magnitudine, sublimia quæque ingenia deterret. Et vero quis illaudatum dicat, quem in vnum conspirantes quotquot aderant Patavij eruditorum voces, in funere non tralatiticijs laudibus ornaverunt. Quicquid enim scripsit Corn. Nepos de Attico, ibi de PINELLO constanti prædicatione inaudisses, per XL. annorum spatium iniurium fuisse nemini, inuisse omnes; in ius de sua re inuisse nunquam, infimis communem, principibus parem, gratissimum omnibus. Libros illi non otiose peruolutatos, sed

ad

ad exemplum instructionemque vite, neque maiorem operam cognoscendis naturæ arcanis, quam excolendo animo impendisse. Nemo tum Patavij, qui litteras & humanitatem haud perfunctoriè amaret, nõ accessit ad CÆSAREM, ut clarissimæ demus per eam iacturam extinctum splendorem doleret. At eius generis officio quamplures mecum perfuncti, quod scirèt extare illas gravissimas causas doloris mei, amissum mihi patrem, patronum, amicum, qui me amaret, sueretur, diligeret, cui per xx. & amplius annos fuissèm intimè familiaris, quem & Patavij dum essem quotidie non inuisere, & absens non per litteras ferme quotidianas salutare, nefas haberem. Constituerat ipse (ut ex eius per antiquo familiari audivi) etiam apud posteros mutuam benevolentiam nostram, insigni aliquo edito amoris monumento contestari, quod ut auerterit mors, non ideò minus debere me illi sentio, felicitatis & existimationis meæ (si quid mihi earum contigerit) parenti, & auctori. PINELLO enim & AICARDO adhortantibus, à patria non procul (quod magno quis emptum velit) nactus sum tutissimum asylum fortunarum mearum, domum MARCI CORNELII Episcopi Patavini, quem uti exemplar ævi prioris, & miratur nostra, & suspiciet posterior ætas. In suam me is familiam illectum, suavitatem morum, & animi candore, ea complectitur benevolentia, ut habere videatur iusti fratris loco. Probitas nimirum, & humanitas solitaria non sunt, sed amant dare se in conspe-

Etum, contrectari, & moderato usque nitefcere opes suas. Et vero non alia ratione hominem homini deum fieri contingit. Horum ego mutuo amori, quae dixi, accepta serare magna ex parte, ingratus profectus sum. Quid enim optandum magis, quam mihi in patriae pene dixerim conspectu, in suauissimi fratris oculis, qui me à semetipso diuelli egerime tulisset, patronum optimum obtingere, per quem apud PINELLVM & ALCARDVM, quos ille propter multas ingenij & humanitatis suauitates amabat, esse quotidie liceret?

Audisti quisquis haec legis, priuatas doloris mei causas, vidisti iacturam: at detrimentum, quod Italia, & uniuersa penè dixerim Europa, in eodem passe sunt, quo satis digno genere orationis prosequemur? Eiusmodi viros parè profert natura, opes suas in abdito habere iamdiu docta. Methonis fortasse annus transigendus iis qui alterum PINELLVM expectant, cuius studium humaniora studia restituat in pristinum splendorem, cuius opes in nobiles libros colligendos impendantur, cuius dignitas viris doctis patrociniis sit. Aetas sane nostra si quem feret eiusmodi, is (ita me Deus amet) non alius erit à NICOLAO FABRICIO Gallo, domo Aquis Sextiis, clarissimo adolescente, qui Romae & Patavij vix dum plenam pubertatem egressus, eo ardore PINELLVM & PINELLI studia est complexus, ut omnibus nobis, & doctis viris quotquot hic capiuntur litteris, miraculo sit.

Post

Post patrum obitum CÆSAR PINELLVS Patauij
 substitit per aliquot dies, tum vt creditores (si quis forte erāt)
 haberent quem adirent, tum vt bibliothecam ad COS-
 MVM patrualem transuehendam Neapolim curaret; cu-
 ius semissem hereditario sibi iure obuenientem COSMO
 dono dederat, cui, vt nos audiuimus aliquando, mens
 fuit CÆSARIS liberalitatem pari officio compensare. At
 humana hæc studia quã parui Deus pendat, & sæpe aliàs,
 & tunc in pretiosa illa bibliotheca perspectum fatis. Eius
 nobis iacturæ historiam pertexere in animo est, vt nimij
 rei litterariæ amatores, excitentur recēti exemplo ad com-
 paranda sibi met ipsis bona illa, quæ nec vis temporis abo-
 lere, nec iniuria hominum interuertere possint. Et sane ri-
 dendum nescio an plorandum sit, congestas bibliothecarum
 opes miseris modis quotidie dissipari, nec ideò minus deesse
 homines, qui summa cura in id incumbant, vt heredes o-
 nerosam sibi sarcinam prorsus abiiciant, vel controuer-
 sam coniciant in domesticas latebras, ubi cum blattis &
 tineis perpetuò pugnet. Patauij animam vix egerat PI-
 NELLVS, cum nescio quis ad Senatum Venetum detulit, è
 republica non esse, asportari Neapolim, cum IOH. VIN-
 CENTII libris, intima quæque Venetorum consilia. Col-
 legisse illum per XL. annos, quicquid legatis Venetis lega-
 tione perfunctis adnotare, & in Senatu exponere moris
 est: opibus & gratiæ illius patuisse tabularia Senatus,
 rei videlicet Venetæ amatori: at defuncto ipso minime fe-

rendum, ut arcana imperij euulgarentur, & in hostium fortasse manus inciderent. Probauit Senatus quæ dicebantur, imperauitque Patavij Pretori, ut capsas librorum centenas & amplius sisteret, obsignaretque ex his in XIV. coniecimus libros manu scriptos, quarum binæ nihil aliud continebant, quam commentarios & acta rerum Italicarum, exterarumque. Has oportuit ex compa-
 Et deferrî in domum Pretoriam, ubi delectus habitus CCC. eiusmodi commentariorum, qui statim Venetias amandati. At nos, qui videramus Pretorem Senatus imperio abusum, suspicionib. æquo plus indulgisse, Venetias perreximus, iacturam nimis grauem nobilissimæ bibliothecæ deprecaturi. Et cecidit ad votum res. Delegauit Senatus nobis nonnullos eorum ciuium quos à Secretis habet, mandauitque ut recensioem Pretoris inspicerent, dimitterentque nobis omnia, quæ res Venetas minimè attingerent. Ita factum ut ducentæ solummodo conscriptiones nobis perierint, quæ in arcanum Tabularium cõditæ sunt, appositæ ibi scheda, in qua notatum, decerpta hæc imperio Senatus è PINELLIANA bibliotheca. Præcesserat hæc turbas familiaris cuiusdam furtum, qui per summum scelus quæstum è domini morbo captans, pleraque eius generis, non animaduertenti subtraxit, distraxitque. At detrimenta hæc omnia vili æstimanda, præ hoc ipso quod mox enarrabimus. Bibliothecam Venetias deuehendam curaueramus, ut inde mari Neapolim impendio minori ap-
 pelle-

pelleret; at ne qua vis maior, ut in nauigatione solet, pef-
 fundaret uniuersam, interciperetue, placuit in tria nau-
 gia captas conici, quæ recta Fortori portum in Apulia pete-
 rent, excipiendæ à ciue meo Hieronymo Velo Episcopo La-
 rinate, quem PINELLVS dilexerat, VRBANO etiam VII.
 Pont. Max. charum, & ad summa quæque destinatum,
 ni mors optimi Pontificis conatibus obuiam iuisset. Na-
 uium harum altera cum trium & triginta captarum sar-
 tina in piratas Turcas incidit, qui prædæ opulente inhi-
 antes, cum chartas & libros inuenissent, gaudio in ira-
 cundiam uerso, inutiles sibi merces abiicere ceperunt in
 mare, quousque captiui nauarchi monitu delinti, & tot
 exhauriendarum chartarum tedio fatigati, ab impotenti
 cepto destiterunt. Ita nauigium exarmatum, nautæ in
 vincula coniecti, merces reliquæ in triremem comportatæ,
 & libri (ut ille monuerat) relictæ beneficio alicuius, qui
 cum nauigio in littus eiectos colligeret, asportaretque. Ita
 plane factum: cum enim fluctus maris nauim destitutam
 eiecisset in littus, è regione Firmanae colonie, conuolarunt
 ad expositam prædam piscatores, alique; quorum nonnul-
 ti libros domum asportare, quidam papyros in frustra dis-
 sectas ad rimas nauigiorum cum glutino adhibere, non pau-
 ci, specularium vice, tuguriorum fenestris aptare, & pro-
 fectò memini audire me à quopiâ, per tractum sane quam
 patentem littoris illius, aliud tum omnino haud compa-
 ruisse, quam laceras schedas, quæ proiectas in littus, quæ

in salo fluctuantes. In nunc qui sine modo hac amas: Reges magnos emulare, heredum improbitas, latronum iniuria, domesticorum fraus, elementa adeo ipsa perdent delicias tuas. Audi, audi, quisquis incubas librariis illis thesauris; I consultum publicæ utilitati, euulga ingenia magna, lucubrationes non tuas publici iuris fac, permitte ut alij proficiant nullo tuo detrimento, non minima tua cum laude: Quæ tu sponte rei litterariæ perennitati commoda ueris, ea uniuersa effugient Adrastie manus. At Firmianus præses ut primum hæc percepit, edixit deferri ad se quicquid ibi chartarum librorum uel eiectum fuerat, collectumque; ea mente ut domino restitueretur, si quem dies abtulisset. Me tunc Venetiis commorantem male percussit hic rumor; ingemuique fatum nobilis bibliotheca, cuius genius cum IOH. VINCENTIO peruisse mihi semper non dubius argumentis uisus. CÆSAR Neapolim uersus proficiscebatur, nec mihi certum, ubi litteris assequerem abeuntem, consultius ergo uisum COSMVM de tota re facere certiozem, atque interim curare, ut MARCVS Episcopus Pat. OCTAVIVM CARDINALEM BANDINVM, qui tum Anconitana Marchiæ legatus præerat, oraret ut naufragam bibliothecam conquiri, & asseruari imperaret. Hæc de re tum ego litteras etiam dedi ad HORATIVM MARTIARIVM Vicetinum, primum Episcopum ciuitatis sancti Seuerini, excitatæ annis ab hinc circiter MLIII. in uetustissima Septempedana colonia ruinis. Dux, perlectis litteris

teris meis, non segniter agendum ratus, certos homines in Picenum allegavit, qui Cardinalis legati opera, præmiis pœnisque propositis, è tribus & triginta capsis, duas & viginti coëgerunt. Ita compertum perusse XI, librorum octo, iconicarum imaginum duas, mathematicorum organorum vnã: librorum iactura quam grauis, incertum adhuc nobis, ea de causa quam asseremus infra. At siue impressos siue manuscriptos attigerit, in vtramuis partem deploranda. Et ne vlla bibliotheca pars à turbis vacaret, libri illi quos à IOH. VINCENTIO diximus Romam missos, vt affinis spes faceret profecturum se illò quandoque, diem functo Abbate Rauascherio, cuius illos fidei commiserat, ab Apostolica quam vocant Camera, cum reliqua Abbatis domestica suppellectile obsignati, & penè distracti sunt. Inhibuit tamen CARD. PINELLVS, profuitque IOH. VINCENTIVM CLEMENTI Pont. probe cognitum fuisse. Quare libri redditi, & Neapolim amandati. Patani non nemo studiosus doluit, sublatum ex ea ciuitate tantum thesaurum, quem homo talium rerum sciens, exquisita opera, per tot annos, è manubiis selectarum eius regionis bibliothecarum congesisset. Et profecto si quis hæc bonarum litterarum subsidia iterum Patani videre se non desperet, desipiat necesse est. At quamuis suspiciones, furtæ, piratæ, præstantissimam vti narrauimus bibliothecam afflixissent, recreabat nos tamen ea cogitatio, quod in Ducis maris peruenisset quicquid reli-

P

quum

quum erat. Huic enim communia cum patruo studia, doctos amare, libros in deliciis habere, bibliothecam inter Europæas non exigui nominis breui concinnare. Destinarat huic suburbanum amœnissimum Iulianum nomine, ubi opes in hoc genere suas exponeret asseruaretque, futuras perpetuo, ut cauturum se dicebat, patrum & gentilitij nominis ornamento. Prefectum huic destinarat THOMAM SEGETVM domo Scotum, è patruo ut diximus contubernio eruditum adolescentem. Quæ meditantem distraxit profectio Genuensis. Vxor à patria iam diu absens, flagrabat desiderio reuifendi affectus suos, quos puella vix nubilis Genuæ reliquerat. Annuat indulgens maritus, filiosque secum deducit, marem alterum GALEATIVM nomine, sceminam alteram nomine LIVIAM, impuberes ambos. Excepere Genuæ cognati & affines magno apparatu, & ut ciuem decebat, in comitia sua peramanter inuitarunt. Ibi cum per aliquot menses moram traxissent, COSMO Genua discedere meditati, Mediolano Venetias pergere placuit, tum in gratiam uxoris, quæ Italiæ miraculum perlustrare auebat, tum ut patruo (ut ille non semel ad me scripserat) monumentum Patavij in D. Antonij excitaret, pro gentis splendore, constitueretque annuam pecuniæ vim, erogandam in sacra quotidiana pro eiusdem anima noxis expianda. Et quia non ignorabat COSMVS quantopere AICARDVM cum viueret charum habuisset PINELLVS, ratus est sui officij esse, ut quo-

quorum animos amor mutuus coniunxerat, eorundem cineres idē tumulus asseruaret, Scipionis gloriam pari exemplo emulatus, qui præconem laudum suarum poetam Ennium, condiscipulum in eodem monumento præcepit. Quare COSMVS Patavij apud Galileium, in Academia res Mathematicas magna cum laude profitentem, hospitio peramanter exceptus, nihil antiquius habuit, quam locum in eo quod diximus templo maximè conspicuum seligere, intimum videlicet parietem ostij maioris, quem ipse pro dignitate marmoribus, signis æneis, parergis elegantissimis exornasset. Qui tamen haud impetratus, fastidio quorundam, qui (alia permissa intra templum statione) nobilissimæ adis structuram deformari iactabant novitiis ornamentis. Patavij ille anxie scrutatus est, an patruus quippiam deberet cuiquam, an è domesticorum numero alicui non abunde factum esset satis. Et quamvis obtulisset se nemo, deposuit nihilominus apud me non exiguam aurisummam, dividendam arbitrato meo in pauperes quosdam, quibus PINELLVM patruum, si testari contigisset, legaturum aliquid coniecerat. Patavio Venetias se contulit me comitante, gnaro videlicet civitatis, & rerum earum perito quas peregrinis spectare operæ precium foret. Cessit ad votum res, privataque & publica omnia, que visu digna, nobis patuere. In navali etiam (quod non nisi principibus viris & non passim deferri solet) lautissimo conuiuio excepti fuimus, commonstrataque omnes quot-

quot ad sunt bellicæ rei instructissima officina. Quæ omnia
 COSMO Venetiis hilarè comiterque exhibita, tum in pa-
 trui memoriam, quem suspexerant uiuentem Senatorum
 & Patriciorum plerique, tum in gratiam ipsius, qui mo-
 destia animique magnitudine sibi omnes vixdum in primo
 congressu demereret. Vxor adhuc ornatissima fœmina,
 omnibus de rebus quæ matronam decerent, ornate & co-
 piose differere solita, viris grauissimis miraculo fuit. De
 litteris illi, de re Poëtica, nautica, bellica, de gemmis, tabu-
 lis, signis, sermo multiplex, qui varium ingenium prode-
 ret, supra sexum ætatemque. Scripsit illa Venetiis Genuam
 ad Liuiam matrem, quam fuisset lautè regieque ad gentis
 marem excepta, sibi que tum demum contigisse, quod exi-
 stimasset nunquam, ut scilicet longe maiores apud exteros
 sibi honores, quam in patria in affinium sinu deferrentur.
 Profecturis instructa triremis S. C.^o decreta est, quæ Lau-
 retum usque vectaret, cum amplissimis mandatis, ut
 vna & altera triremis quatenus opus foret exhiberentur,
 sarcinis & comitatu comportando, Lautia in super decre-
 ta, & cibaria publico ere. At rerum humanarum quæ vi-
 cissitudo est, vix Venetiis egressos, & adhuc in conspectu
 littoris positos, turbauit primum improuisus & subito ir-
 ruens Ducis morbus, tum venti vis subaduersa, quæ co-
 mites impulere, ut relegerent iter, & Venetiis commora-
 rentur quousque conualesceret COSMVS. At morbo quo-
 tidie inualecente, Patavium Dux deuehi se imperavit, me-
 dico-

*Alicorum opera, quos ea urbs celeberrimos habet plurimum
fidens. Eò aduectus, me curante diuertit in domum BENE-
DICTI GEORGII Patr. Veneti clarissimi viri, qui ad
IOH. VINCENTII exemplar factus, Venetiis aequè su-
spiciebatur, ac Patavij ille. Eadem studia, iidem mores,
mutuis semper exultam officiis amicitiam pepererant.
Huic ego dum viueret supra votum charus, cuius memo-
riam non sine lacrymis valeam commemorare, erepti vi-
delicet ab immatura morte tum primum, cum laudatissi-
mi patris honoribus omnibus in patria perfuncti, vesti-
giis insistens, ad gloria metam aequis passibus properaret.
Patavij COSMO medici præstantissimi HIEONYMVS FA-
BRICIVS, HERCVLES SAXONIA, & ÆMILIVS CAM-
POLONGVS frustra manus admouerunt. Morbi enim
vi grassante latius, quàm ope medica coërceri posset, post
xv. dies acerrimis doloribus capitis, & corporis uniuersè
cruciatu febrique confectus, & vehementissimo delirio
exagitatus, decessit. Adsumus religiosissimè morienti
LAVRENTIVS PIGNORIVS & ego, qui vixdum elapso
anno supremum hoc officium patruo præstiteram. Obiit
COSMVS anno MDCII. prid. Kal. Nouemb, annos na-
tus III. & XXX. de quo Virgilianum illud legitime pro-
nunciasset,*

Ostendent terris hunc tantum fata, neque vltra
Esse sinent.

Æncid. lib. 6.

Vita siquidem innocentia, morum candore, paucos inue-

P 3 nisses

nisses pares. Auitæ religionis prima illi cura, inter delicias qua urbanas qua domesticas, semper fuit. Quotidie sacro interesse, in hebdomada saltem semel refici pane cælesti consueuerat. In societatem sodalium D. Francisci, quos Capucinos vocamus, ex priuilegio cooptatus, de illis mereri optime nunquam destitit. Cœnobium iisdem & Ecclesiam in sua ditione excitauerat, magna in eos sustentandos erogata quotannis pecunia vi. Ex eorundem numero impetrauerat sibi apud quos animi noxas confessione expiaret, sequæ sacrosanctæ Eucharistiæ sumptione intimè recrearet. In pauperes annuatim diuidebat duodena & amplius aureorum millia, nobiles puellas honeste collocando, subleuando eos qui non suo vitio ad inopiam redacti essent, senio confectis, debilibus, languentibus, opibus suis eximie consultum volens.

Næapoli ante aliquot annos firmus & valens testatus erat, præterieratque bibliothecam, & IOH. VINCENTII monumentũ, patruo adhuc superstite, quorum recordatus fortasse cum ægrotaret, petierat ab ALPHONSO SOTO, quo Patauij confessario usus est, ut morbo non remittente admoneret Codicilli, quem decreuerat testamento adidcere. Et sanè bibliothecæ statum, & amplificationem, patrique memoriam animo complexum vidimus, quotquot cum illo Patauij familiarius versati sumus. At præclaris cogitationibus inuidit improuisum delirium, quod optimum iuuenem de statu mentis deiecit miserandum inmodum

modum. Maritum optimum, & indulgentissimum, (& has funeris appendices liceat mihi persequi, amoris & benevolentiae ergo) vxor infelicissima luctu perpetuo profecuta est, creptum sibi à patria & affinibus procul, iniquissimis temporibus, cum virum dolens, cum quo vixerat sine querela, quo sospite vix ullam sibi matronarum Neapoli praeferrì optime norat : relictos sibi paruulos filios, non qui mœrorem leuarent, sed quorum conspectus luctum auferret, quorum orbitas matrem cruciaret. Neapoli in more positum est, ut mulieres in charissimorum sibi coniugum funere incidant capillos, cum defuncto offerendos, testes doloris, & indicio futuros interceptum sibi morte viri capitis si quoderat ornamentum. Consuetudinis memori, huic nostrae forcipes diu pernegata à familiaribus, & subtracta ferramenta omnia, quibus propositum exequi posset, donec filiolus matrem angi diutius nõ ferens, auratam forcipem è loculis puerilibus promès, matri obtulit, admonens capillos recideret sibi, & memoriam patris suprema illa contestatione recoleret. Laudauit illa filij pietatem, & sibi dicto citius obsecuta, spissam & flauentem comam in feretrum comiecit, operuitque caput nigra palla, qua circumfluente contexta, humi cubans in abdito seposita cellae angulo, dolor habenas laxauit. Audiuimus nos ibi tum eam conquerentem, sermonisque nitorem admirati sumus, & ingenij alacritatem. Quo factum, ut tragicos poetas minus improbaremus, quos frequenter animaduertas inducere

ducere in scenam dolore & mœrore confectas, Electrans Hecubamue, ornatè tamen & copiosè differentes. Graue vulnus influxit domestica rei prematura mors Ducis adolescentis. Honos enim summi Cancellarij, in quem vti diximus impederat ipse LXX. M. aureorum, è familia exiuit, neque translatus in filium est, vti pater presagio fortasse quodam mortis aduentantis admonitus, tunc temporis maximopere nitebatur. Venetiis quidem puero factum nobile omen, quod nemo tum animaduertit, breui obuenturam illi Ducis appellationem, quam à morte patris natus est. Ostendebatur ipsis in ea ciuitate locus in aede Marciana, vbi copia gemmarum & vnionum ad miraculum vsque, cumque ad mitram ventum esset, quæ ibi auro, gemmisque distincta asseruatur, in usum Ducis inaugrandi, puero spectanti oborta est de repente cupiditas mitræ gestandæ, quod vbi intellexit Prefectus Senator, qui tum aderat, mandauit ministris vti obsequerentur puero, cui ad eum honorem iam tum præsternebat mœrore obstam viam, importunum patris optimifatum. Ducissæ erepto sibi vt narrauimus viro, nihil antiquius habuit, quam cadauer Neapolim præmittere, & Patauio discedere domum versus, tum quod eum terrarum tractum odisset, in quo naufragium fecerat deliciarum suarum, tum quod hiems, cuius ibi magna vis, quotidie appropinquaret. Comites habebat reditus, quos & aduentus; CÆSAREM PINELLVM, & IVLIVM SANGRIVM, ex primaria Neapoli nobi-

nobilitate elegantissimum virum, quibus me adiungere tum precibus tum obtestationibus ita enixa est, ut alieno maxime anni in hyemem vergentis tempore, non optime valentem, pertraxerit in sententiam suam, eius miserum, quæ cum lacrymis distitaret, neminem præter me tum adesse, quicum causas luctus sui conferre posset, à quo mœrorem sibi leuari posse confideret. Romæ illam Neapolitanæ aliquot matronæ exceperunt, ubi me dimisit perinuita. Mihi vero, iter protinus remetiri constitutum erat, quod haud passus vir illustrissimus OCTAVIUS CARD. PARAVICINVS SACRI ROM. IMPERII Protector, cui propriæ dotes, probitas, humanitas, solertia, splendoris non minus, quàm aduentitij amplissimæ dignitatis, & auitæ gloriæ tituli contulerunt. Hic me multos iam annos adductum sibi (absit verbo invidia) unice fouet, exiguorum plane conscium meritorum, nec videntem quid ad amandum me ingenium acerrimum allicere possit, nisi perenne studium bene de unoquoque merendi, & ingenua mea apud omnes eius gratiæ contestatio, quam me præclarissimi viri humanitati debere sentio. Hinc ego hyemem Romæ exegi totam, ubi mecum IOH. VINCENTII interitum litterati omnes & singuli doluerunt. Nec defuerunt qui perquirerent an bibliotheca eiusdem esset venalis, elabi sibi quod nollent è manibus tantum thesaurum. Principem inter hos locum obtinuit FRIDERICVS BORROMÆVS CARD. Archiepiscopus Mediol. qui pietatem

ℚ

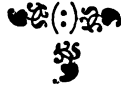
Chri-

Christianam ita cum studio litterarum coniunxit, ut præter absolutum CAROLI patruelis sanctissimi viri exemplar, quod refert ad amussim, habeat Italia in hoc etiam genere quem exteris gentibus ostentare possit. Is Mediolani bibliothecam instruit optimorum librorum refertam, innixam adhæc firmis legibus, quæ ab omni peculatorum iniuria tutam diu præstent, conquistis etiam undique eruditis viris, qui agmen ducente Gratia Maria Gratio, viro docto & spectata fidei, tantas opes custodiant pro dignitate: quò utinam respexisset PINELLVS noster, cuius delicias, reliquas à piratarum iniuria, heredum discordia male perdidit. COSMO filius octennis heres obuenit, de cuius tutela dum inter matrem & testamentarios tutores diutius disceptatur, libri interim penè madentes, ut è mari collecti in capsas tumultuariè coniecti, nulli dubium an cum tineis pugnent; ne dicamus, quod aliqui retulerunt, asportatos plerosque, & diuulsos miserandum in modum. Ineptos dicam nos an prorsus amentes, quos perennium bonorum oblitos, fluxa hæc & incerta sollicitant? hæc in causa fuerunt, ut non solum bibliotheca pessum iret, sed etiam & monumentum, quod IOH. VINCENTIO parabatur, evanescat omnino. Supremis tabulis COSMVS nihil addere potuit, actus in delirium ut diximus importuna morbi vi: heredibus quid animi sit ignoramus. Ut ut se res habeat, cessantibus his, quos par erat hæc curare, CÆSAR NICHESOLA, PTOLEMÆVS OLIVETVS, &

ego

ego, cogitabamus & hoc postremo munere IOH. VINCEN-
 TII & PAULI AICARDI memoriam commendare po-
 steritati, perpendentes nimirum, quam turpe sit eorū pror-
 sus obliuisci, quibuscum suauissimè & coniunctissimè vi-
 xerimus. Et quoniam, ut inquit ille, celo Musa beat,
 meas partes duxi, auctarij non omnino ingrati loco, car-
 minibus aliquot, quibus olim IOH. VINCENTIVS lauda-
 tus est, mulcere animum lectoris. In his ego perquirendis
 haud sanè anxiam, imo translaticiam operam posui, quod
 eius vitam descripserim qui laudata agere, quam laudari
 malebat. Mihi verò ad scriptionis meae calcem de proxi-
 mo iam decurrenti, contestari illud lubet, narrationis meae
 fidem oculatam esse, haustumque ex intima viginti &
 amplius annorum consuetudine, quae mihi cum PINELLO
 intercessit, & praescripsisse me mihi veri rectique lineas,
 ultra quas minime transsilirem. Inopiam rerum diffiteri
 aut excusare consilium non est; cum nemini non pateat
 quantas immatura COSMI mors offuderit scriptioni no-
 strae tenebras, quas ego dispellere frustra diu nixus sum.
 Exoptabat ille perfici propositum hac de re meum, exhi-
 buisset aduersaria, schedia, indices librorum, epistolas ad
 patrum scriptas à doctissimis viris: instruxisset ille me
 elegantissima suppellectile notarum, obseruationum, ad-
 uersariorum; at ille dolendus deflendusque nobis abiit,
 abstulitque secum inuidia fati vniuersos amores nostros.

*Mibi viam tentasse. auiam plane, & difficilem satis erit,
ipsamque velut digito intendisse alicui, quem iuuerit Bo-
nus Euentus, ea proferendo, quibus nos destituti, exegi-
mus. tamen aliquid non sine fructu, & delectatione
studioforum, quibus hac nostra Da-
mus, Dicamus.*

HIERO-

HIERONYMI

125

ALEANDRI.

Vstum & sagacis consilij virum,

Dic luctuosa Pieri barbito,

Quem nuper ereptum, gementi

Hesperia illachrimat dolore.

Quem non inani gloria turbine,

Non fraudulenta cura pecunia,

Non murmur aura blandientis,

Per miseras agitavit aulas.

Miscet venenis pocula luridis

Aula, & ferinis induere artibus

Edocta mortales, dolosa

Iam potior cluet arte Circes.

At ille doctis inuigilans libris,

Queis comparatis undique, nobiles

Instruxit edes, innubarum

Amidum studiis dicatas,

Late potentis vim sapientia

Scrutatus, alto mentis acumine,

Pulchris Minerue filiabus

Artibus ingenium beavit;

Caliginosis promere noctibus

Sensus repostos callidus in diem,

Oblivioso invidit Orco.

Nomen, & egregios honores.

Hinc astrosi trans freta Bosphori,

Trans Martialis littora Iberia,

Ignara leti fama, clarum

Nomen agit volante penna.

Sed quid minuto singula carmine

*Proferre tentem? Siderei greges
Sub nocte lucentes serena,
Et numerum fugiunt arena.*

*At non perennem concoquere est datum
Felicitem, hac instabili in pila
Terra, procaci quam rotatu
Sors agitat, properante dextra.*

*Erupit Orci faucibus horridis
Morbus, cruentarum Eumenidum genus,
Qui dente saevus calculoso,
Ah miseros lacerabat artus.*

Obiit. n. mor-
bo calculorū.

*Intaminata non tamen insitum
Mentis vigorem, spargere tabido
Quiuit veneno, qui potenter
Se laqueo explicuit tenaci.*

*Et nunc inanis per spatia aetheris,
Graui solutum compede corporis,
Decora virtus ferre gaudet
Ignifero super astra curru.*

*Vates ut olim quem rapuit Deus,
Flamma quadrigis undique lucidis,
Postquam retorta vestis ictas
Verbere dissociasset undas.*

*Qui celsa caeli nubila permeans,
Ductusq; diuum numine, spiritum
Maeroris astu fluctuanti
Discipulo duplicem reliquit.*

*At non recedens tu mihi spiritum
PINELLE linquis. Quin potius meam
(Fides dolori si qua danda est)
Tecum animam super astra tollis.*

127

HENRICI BEN-

THE ANGLI

*Vsis amicū nomen, inertia
Ritu sepulta, non tacito feret
Latere plectro, qui sororum
Docta nouem sacer ora Phæbus.*

*Libethrideo gurgite proluit:
Nec fas micantes sub tumulum faces
Virtutis abdidisse; nec fas
Ingenuos meritorum honores
Obluiones carpere liuidas,
Impune Stabit dum Claria decus
Phæbus caterua, sub virenti
Plectra mquens Heliconis umbrâ,
Amica Phæbo nomina candidâ
Stabunt PINELLI, sculpta simul nota
Notâ perenni: nec rigentes
Marmoreo tituli triumpho
Aut are durant, qualiter inclytis
Inscripta si quos Delphica litteris
Laureta seruabunt, futuro
Mnemofidum memoranda saclo
Et me canori per iuga Cynthius
Amæna collis duxit; & inclytas
Edixit aternis merentum
Carminibus celebrare fastos.
Fæcunda docto nostra PINELLIO
Sensere sese tempora, quem sibi
Cinxere nascentem benigna
Fronde sua puerum sorores.*

Phæ-

*Phœbum & Camœnas inter, ad vltimum
Hinc vsque vita quod fuerat fuit:*

*Princepsq; Mœcenasq; vatum
Et Claria Deus alter umbra.*

*Nunc qua disertis gloria vatis,
Vitaq; functis vita manet bonis,*

*Hanc Phœbus adiunctaq; Phœbo
Castalia referunt Camœna.*

IOANNIS BOTERI

AD IOANNEM VINCENTIVM

PINELLVM SYLVA, CUI TITVLVS,

OTIVM HONORATVM.

EX LIBRO DE REGIA SAPIENTIA.

*VNC scribenda, super genibus, mihi carmina tanta,
 Debita PINELLO, docta praesto esse sorores.
 Huc & aues laetis hilarantes cantibus auras,
 Et Zephyrus placidis demulcens ora flabellis,
 Inuitant, condensa umbras coryleta ministrant,
 Et riuus gelidis argentens adfuit undis:
 Et memoranda viri foret alta Aeneide virtus.*

*Omnipotens rerum genitor mortalibus aegris
 Inferuit, sparsitq; inter praecordia, flammam;
 Equeis mirus amor fame, atque immensa cupido,
 Terrigenum mentes stellanti attollit olympo.*

*Prædulci laudis studio, immortaliter omne
 Raptatur mortale genus: pueriq; senesq;
 Laudem adamant; laudē exquirunt matresq; viriq;
 At non una placet cunctis via, plurima certat
 Turba armis, studiisq; feri clarescere Martis.
 Pellaus iuuenis, lata inter nuncia, plorat
 Nil sibi vincendum, forti à genitore relinquit
 Undecies centena hominum se millia Caesar
 Iactauit rapido misisse in Tartara ferro.
 Præter ciuilibus bella illaudata furoris.*

Tantus amor fame armorum virtute paranda.

*Pars, cui obstat gelidus circum praecordia sanguis,
 Castra odit, tristesq; tubas, saeuosq; tumultus:
 Tendit at urbanas caelo se tollere rebus.*

*Artibus his Cicero, Romana his Lalius urbe,
Exemere olim informi sua nomina vulgo.*

*Plerosque, ingenij audacis pernicibus alis,
Confisos, inuenta iuuat sua credere luci,
Doctorum late manibus versanda virorum.
Scriptorum hinc est omne genus, qui praelia Regum
Tristia, qui terrarum oras, qui sidera cæli
Describunt, radiisq, notant, causasq, latentis
Natura ante oculos ponunt, aspersa nitentis
Splendore eloquij; neque enim tibi fœda probari
Scripta putem, tetra illuue, cacisq, tenebris.*

*Deniq, quotquot auent dulci quoque viuere fama,
Tentare ac moliri aliquid conantur & ardent
Egregium, ventura ferant quod secla nepotum
Laudibus. Hi viuos ducunt de marmore vultus;
Pyramidum hi miras tollunt ad sidera moles.
Hanc visum cælo mortalibus addere curam,
Hos stimulos, qui si cessent, languescere cernas
Omnia. Præduris horrebunt sentibus arua;
Deseret alma Ceres campos, collesq, Lyæus;
Nulla artes, nulli flore bunt denique mores.*

*Cornipedem acer eques ferrato calce fatigat,
In cursumq, adigit: sinuoso carbasa Coro
Impellente, secant Neptuni carula naues.
G L O R I A dia homines acuit, stimulosq, sub imo
Pectore vertit agens. His, ceu calcaribus, aceti
Temnunt cæli iras, ponti discrimina temnunt:
Et dulcis patria obliu, obliuq, suorum,
Atque sui, in fluctibus, in tela feruntur, & ignes.*

*Tu solus laudem assequeris PINELLE sedenda,
Comprehendisq, manu, quam vix attingere cursu,
Vix alij remis, atque aura prendere possunt.*

Quid causa esse rear? non sat sententia constat.
 An quia pernici fugientes illa volatu
 Sponte sua sequitur, nitidisq; amplectitur alis,
 Atque eadem cupidos motis fugit auia pennis.
 Ignotosq; sinit Stygiis fluitare sub undis?
 An quia nonnullis ipso contingit ab ortu,
 Vt cari, clariq; hominum celebrentur amicis
 Plausibus ac votis, siue id felicia cæli
 Sidera, diuino nutu, siue oris honores
 Efficiant, habitusue aliquis, naturaq; multis
 Affinis, similisq; & amori nata serendo?
 Praeclara ambitio! quod cunctis prosit, & obsit
 Omnino nulli, atque omnis virtutis, & artis
 Ingenuæ studiis vigeatq; & floreat unum?

Hæc causa est, ni me penitus sententia fallit,
 Hæc seges, hi laudum fontes, hæc semita, qua te
 Sublimem monstrat, qua se via lactea ducit.
 Arte hæc tantum alios superas, infraq; relinquis,
 Quantum ulmi corylis, quantum ulmis Herculis ar-
 Herculeis syluis abies altissima præstat. (bor.)

Altum alij teneant, pelagoq; ferantur aperto,
 Credant vela Notis, credant Aquilonibus atris:
 Per medias Syrtes, Siculiq; pericula ponti:
 Per concurrentes rapidis Symplegadas undis,
 Tendere iter, cursumq; iuuet, neque facta procellis
 Saxa reformident; ausint tentare Maleam,
 Ausint infames, saeva Acrocerania, rupes.
 Tuta tibi ac tranquilla placent, & nescia fluctus,
 Vel tibi nobilitas, titulis insignis auorum,
 (Nam quis Pinellos nescit? Genua ipsa, superba
 Sit licet, in primis numerat vos gentibus ultro)
 Vel tibi opes, fratresq; opibus belloq; potentes;

*Vel (quia diuini contemnis more Biantis
Non tua) tergeminos excelsa parasset honores
Virtus, & digna imperiis, & digna tyaris.*

*At res humanas pendenti vilia cuncta
Visa tibi, prater pacata gaudia mentis:
Gaudia diuitiis Phrygij meliora tyranni.*

*Cetera vel ferro deleta, vel ignibus hausta,
Fulmine vel tacta intereunt, vel lapsa feruntur
Sponte sua, in praecipitium ruunt, & victa fatiscunt.
Cuncta ruunt, firmumque nihil tegit arduus aether.*

*Qualiter Oebalij studio rosa culta coloni,
Sole oriente rubet, pallefcit sole cadente,
Talis vita hominum. Fluit, ac mutatur in horas;
Et nunc stagna secat Zephyris tranquilla secundis:
Nunc afflicta vadis, aut duris cautibus haeret.*

*Nonne vides quam dira lues, & fœda repente
Tempestas, Venetum florentem inuasit urbem?
Vt nunc mœsta sedet pelagi Regina frementis,
Tonsa comam, lacerata genas, percussaque palmis.
Pectora, natorum aspectans infanda suorum
Funera? cœlicolas votis prostrata fatigat,
Astra ferit clamore, vndas manantibus auget
Fletibus. Ipsa etiam cautes, ipsa æquora, quanquam
Sæua, gemunt, dominam tantos haurire dolores.*

*Ecce aliquis, Cererem missus Bacchumque parare,
Adfert pro victu virus. Conuiuia lætæ
Turbantur, dum læta alibi connubia iungunt,
Dum saltus dant, & tacta testudine plaudunt,
Ecce cadit, subita morte, immatura puella,
Et sponsum pheretrotro mutat, talamosque sepulchro:
Atque aliquis veterem tandem complexus amicum,
Oscula dum figit misero, letale venenum*

*Inspirat, (res mira) cadit qui peste carebat,
 Viuit is, in cuius latitabat mersa medullis.
 Urbem alius trepidè fugiens, pestem hausit in ipsa
 Aut cymba aut rheda. Crebrò quod vere salubre,
 Mortiferum est. Mens cæca hominum, atque ignara futuræ
 Coniugis ante pedes coniux procumbit, & ipsum.
 Attonitum casu, letalibus afficit auris.
 Euadunt famuli, natiq̄, & sola relinquunt
 Tectâ fuga, trepidatq̄, metu vicinia tota.
 Non aliter, quam cum cælo graue fulmen ab alto
 Finitimas tetigit flammis ardentibus ades.
 Ex ipso infelix suxit puer vberè mortem,
 Mortem ager tepido inclusam medicamine suxit.
 Funera funeribus cumulantur, mortua viuis
 Corporibus permixta iacent: inuenta magistris
 Deficiunt; nec iam vlla facit decreta Senatus:
 Tantum orat, supplexq̄, manus ad sidera tendit.
 Interea crescit virus, lateq̄, vagatur:
 Non socer à genero, non hospes ab hospite tutus.
 Si qui tabificum forte euasere venenum,
 Illos certa domant ieiunia: squallida pallent
 Ora fame, & rigidis hærent vix ossibus artus:
 Genua labant miseris. Complexa pignora matres
 Expirant animas: trepidi clausere tabernas
 Artifices; pendent opera imperfecta per urbem.
 Quid multa? vrbs itala decus, & clarissima gentis
 Gloria, tot grauida imperiis, tot clara triumphis,
 Vel Parthis, Scythiaq̄, iacet miseranda tyranno.
 O hominum tenui quam pendent omnia filo.
 I nunc, tolle animos, & rebus crede secundis.
 Nec vero (vt video) credis fidi sùe, nec omni
 Committis, nimium cupidus, tua carbasa vento.*

Cura tibi egregiis animum complere capacem
 Doctrinis, nomenq; tuum secernere vulgo,
 Laudibus ingenij: queis haud secus undique flores,
 Quam variis late pubescens floribus hortus,
 Facundo quem terra solo, quem Dadala multa
 Arte manus coluit, mites qua surgit in auras
 Pausilypus, clarus Sinceri carmine collis.

Eloquij vis nota tibi, seu tollere caelo
 Magnanimùm res, ac decora immortalia Regum,
 Seu placare feros, seu mens impellere segnes,
 Seu retinere hilari caros sermone sodales.
 Nunc ruis, ut mixtus tonitruq; & grandine nimbus,
 Nunc tanquam infusus pratis florentibus amnis;
 Nunc velut aestivo percussus sidere riuus.
 Seu Romana rapit, seu te facundia Graiùm,
 Latantur veterum manes, animaq; virorum.
 Seu te Hispana trahit forte altiloquentia, seu te
 Gallica mollities, seu te sermonis Hetrusci
 Mundities splendorq; iuuat, tibi tempora necet
 Fronde Arnus merita, Rhodanusq; & diues Iberus.
 Nimirum non fortè volant tibi inania verba;
 Verba sed è pleno manantia pectora veri.
 Natura tibi mersa patent arcana tenebris,
 Qua vis materia, partes infusa per omnes.
 Instabili varias iungat sibi fœdere formas,
 Quamquæ habet excutiat, quam non habet, expetat ultra.
 Inconstans, nullaq; colat connubia lege,
 Qualis adulteris infamis fœmina crebris.
 Sitne eadem stellis gemmantibus, atque caducis
 Rebus materies late subiecta? quid astris
 Debeat inferior moles, atque ipsa voluntas?
 Sit ne aliquid præter lumen, quo Phæbus & orbes

Actha

*Aetherei afficiant ignem, mare, nubila, terras.
Et qua mixta gerunt ignem, mare, nubila, terras.*

*Quae nam causa sali spumantis conciet aestus
Tam varios? neque enim Siculi freta feruida ponti,
Et Gessoriaci motu turbantur eodem.*

*Et mare ab Euxino Aegaeum quod manat in equor,
Sic fluit, ut nunquam conuersis ressuat undis.*

*At vero Herculeas fauces quod verberare plangit,
Sic fluit, ut semper conuersis ressuat undis.*

*Adde quod occasus solis petit equor Eoum,
Occiduumq; ortus. Dariena hinc littus, & inde
Percussa resonat tellure, atque astra laceffit.*

*Quodque mihi auditu mirum accidit atq; aspectu,
Cerulea dum Venetis rapior per stagna phaselis,
Septima cum caelo sese luna extulit alto,
Atque octaua, iacent maria, atq; immota recumbunt,
Et nona incipiunt rursus feruere sub ortum.*

*Qua ratio cur tam varij tibi Cynthia vultus,
Tam varij cur suserrantibus aethere flammis?
Cum te orbis supra positi voluantq; rotentq;
Cur nil ipse mones sphaeras Saturne minores?
Quanta adhibenda fides Chaldaeis, quanta futuros
Aeris incerti motus audentibus olim
Descripsisse, velut prognata oracula Delphis,
Ortaeue Chaoniis in syluis? talia nemo
Euocet aetherias melius te lucis in oras.*

*Quid virtus sit, quid vitium, quis terminus ultra
Quem ne queat pulchrum, nequeat consistere rectum.
Quis finis, quod res omnes referantur, & ipse
Haud vsquam. Quo sint virtutes federe nexa;
Quid reliquis tribuat prudentia dia, quid isti
Contra illa referant, haec tu altis fontibus hauris,*

Tacm-

Faecundasq; tuos ingenti gurgite campos.

Qua ratione vrbes frenanda, atque arte regenda.

A te vtinam tandem tua discere patria posset.

Consiliis parere tuis praestantibus illa

Si posset, faelix belloq; & pace vigeret,

Libertate domi, foris inclita Marte superbo.

Non Regum nutus agra obseruaret, at ingens

Viribus, & terras frenaret, & aquoris undis

Iura daret, Cypri Reges, Syriaq; feracis:

Horrerent Ligurum classes, Thracumq; tyranni,

Rursus & Aegaeum, Genuam, Euxinumq; per aquor,

Multa cauis Genuam resonaret rupibus Echo.

Nunc iacet, heu dum bella gerit ciuilia, & amens

In sua districtum conuertit viscera ferrum.

Tu, quoniam spes nulla, premis sub corde dolorem.

Iam quid Caesareas leges? quid iura piorum

Pontificum memorem tibi nota? quid abdita caeli?

Natura vt triplex subsistat hypostasis vna,

Compleat immensum vt diuinus spiritus orbem,

Omni mole carens, atque omnis corporis expers:

Qua vis tanta vnda, vt corpus contingat, & agræ

Detergat menti labes, & vulnera sanet?

Qua Stygio vis tanta igni, vt percellat & vrat

Infectos vitii animos, & crimine nexos?

Omnia si memorare velim, sol fessus anhelos

Oceano demittet equos, & dicere stultum est,

Omnino, qua cuique oculis cognoscere promptum est.

Non ita tu sophiam tamen amplectaris, & artes.

Gracia quas peperit nobis, & maxima Roma,

Vt fugiat te quid rerum toto orbe geratur

Interea. Mundum ingenio complecteris omnem,

Gallia quid paritura noui? quem Belgica tandem

Belli habitura modum? quem discors Sarmata Regem?
Quid nunquam maturat Iber? qua cogitat arte
Romanus firmare pater, queis viribus agras
Christadum res, & Parthos arcere furentes?
Cretané, an Melita tempestas horrida, que nunc
Infestis Thracum fremit atque horrescit ab oris.
Impendet? Caesar trepidam munire Viennam
Apparat, an Budam premere & vexare frementem?
Hoc melius quàm tu, magni haud nouere Tyranni.
Inde gerendarum præsto experientia rerum
Tanta tibi, seu de belli ratione mouendi,
Seu de pace graues edisseris inter amicos,
Conticuere omnes intentisq; auribus hærent.

Nec verò te sola iuuat prudentia rerum,
Moribus hanc pura niue candidioribus ornas.
Nyantemq; ex se, virtutum robore firmas.
Ac veluti Regem meditatus forte magister
Aemathium Cous, sic lumina miscet, & umbras,
Sic oculos, sic arte manus, sic temperat ora,
Vt caueat ne sit præclarior illa colorum
Munere, quam laude ingenij, manuumq; labore.
Haud aliter mira instituens tu ducere vitam
Illustrem ratione, caues præstantius almis
Virtutum titulis, ne quid miremur in illa.

In primis vero diuina MODESTIA visa,
Cui numero ex omni dicas, qua dicere amantes
Verba solent, miseris nimium heu iam nota puellis.
Hanc tibi connubio sociasti: hanc pectore toto
Hausisti, hanc geris ore, oculis hanc lenibus apte
Exprimis, hæc animi motus, hæc corporis omnes,
Immissis pressisq; velut moderatur habenis.
Huius ope, humana media inter crimina vita,
Est rerum varios motus, hominumq; labores,

Totq̄ viros, gente ex omni, tua limina vulgo,
 Mellifica vt volucres fului pratoria Regis,
 Qui celebrant, purum labis trahis integer auum.
 Qualis Sarmatici tranquilla Borysthenis vnda
 Tendit inoffensos, olei immerfabilis instar,
 Per torrentem Hypanim cursus, tetrumq̄ per amnem
 Illimes tutatur aquas, ac lene fluentes;

Qualis & occiduis Libya flagrantis ab oris,
 Haud olim Hesperis ignotus classibus amnis,
 Carmanos siquando petunt, Serasúe repostos,
 Millia per decies sena, altum excurrit in aquor.
 Sic vt aquas nullus pelagi contristet amaror.
 Talis tu pelago felix versaris in isto,

Mortalis vita illecebris intactus, & agri,
 Sic quasi agens aliud, vitas contagia sacli.

Quòd si audire aliquid ceu fit, tibi forte necesse,
 Si quid amicorum causis impendere cura,
 (Et quis amicitias coluit studiosius, aut quis
 Aut opera, aut auro socios plus iuuit egentes?)

Quod Peneus facit ipse facis. Quà Thessala Tempe
 Perpetua herbosivestit clementia veris,

Euroton exceptum, sed non (mirere) receptum,
 Transportat Peneus, vitreo nitidissimus amne,
 Lientem, piceoq̄ vndas horrore nigrantem,
 Certum per spatium, donec se eiecerit vltro.
 Ipse suos peragit liquenti gurgite cursus,

Non te vexat amor fului insatiabilis auri,
 Contentum modico, non aula more, nec arte
 Seruili, teque indigna, venaris honores,
 Præmia virtutis, Non te importuna cupido,
 Stultaúe credulitas, abducit tramite recto.
 Sat te sola beat moderata gloria mentis.

Non solum paribus PINELLE impendis honorem,

Exteriorq; loco cedis, dicisq; salutem,
 Appellasq; prior, verum omni parte minores,
 Sponte gradum conferre, paresq; incedere cogis.
 Nec magis extenuat quisquam sua, nec magis alitè
 Fert aliena: haud ut tamen admireris, & ornēs
 Indigna, & cygni plumas affingere coruo
 Te iuuet, aut falsis blandiri vocibus vlli.
 Seruile est mulcere aures, blandumq; sonare.
 Turpe, ut amicitias veneris, prodere verum.
 Recta virum & sincera decent, ac nescia fuci.

Extrema Aethiopum fertur regione tepentum
 Mons humeros inferre palo, atque accedere caelo.
 Sic ut nulli agitent immota cacumina nymbi.
 Vere sed aeterno vigeant, & sole nitenti,
 Insanas hyemes, fremitumq; Aquilonis, & Austrī
 Audit sub pedibus, motura & fulmina gentes,
 Largificosq; imbres, tempestatesq; sonoras.
 Haud aliter tu (qua magna indulgentia Christi est)
 Intentus caelo, atque animi inuariabilis alta
 Pace fruens, vitā speciem hanc, & fumea rerum
 Lumina, quae multorum oculis tam lata videntur,
 Ceteraq; incerti rides miracula vulgi.
 Usque adeo sedit tibi amica modestia cordi.
 Hec magnas inter laus est tua maxima laudes:
 Ut varios interspecti rosa veris honores,
 Quos placidas iactat Chloris, spargitq; per auras.
 Non igitur mirum, si tot tibi iungis amicos,
 Ingeniis, nec non illustri sanguine claros,
 Pene omni de gente. Tagus quos turbidus auro,
 Quos oleis vestitus Anas, quos Rhenus apricis
 Vinetis, quos lentus Arar, quos Vistula praecipis,
 Quos modicis Sebetus aquis, quos gurgite vasto
 Proluit Eridanus, celebrant tua tecta frequentes.

*Qualiter Assyria rutilum Phœnica volucres.
 Quinetiam hinc Ligurum princeps vrbs, nobilis inde
 Parthenope, certant inter sese acriter, vtra
 Te ciuem, natumq̄, suum sibi vendicet olim:
 Nec vero Patauinà nihil conetur, & ausit
 (Quamquam heu fessa malis) tanto pro nomine sedes.*

*Nimirum, non sic affinis pondera ferri
 Allicit ad sese magnès, aut lumina primo
 Mane dies, virtus vt, sole nitentior ipso,
 Ignotos notosq̄, trahit, iungitq̄, volentes.
 Atque ea pricipuè, qua re ipse excellis in omni.
 Hinc amor, & laudum tanta argumenta tuarum,
 Hinc decora egregia, hinc otii florentis honores.*

*Quos quanquam ingenti virtute tueris, & auges,
 Haud virtute tamen tenuis PINELLE minori,
 Immo eadem penitus; nimirum ea gloria demum est,
 Non qua hominum ex sensu, verum ipso à numine pendet.
 Cetera more niuis, primo languentis Eoo,
 Labuntur, tenues sensim disiecta per auras:
 Gratia, amicitia, atque aggesta talenta talentis,
 Et demum quidquid vulgus miratur ineptum.*

*Filius ille patris summi, qui missus ab astris,
 Vitam morte sua nobis dedit, alitis instar,
 Qui pascit charos, pèr fesso pectore factus:
 Humanas quàm tempfit opes, quàm tempfit honores,
 Quàm populi plausus? urbem cum posset, & orbem
 Frænare imperiis, atque omnia regna trophais
 Insignire suis, famamq̄, extendere factis,
 Vitam ignotus, egens, exegit, proditus hosti.
 Raptatus, vinctusq̄, manus, casusq̄, flagellis,
 Heu niueos artus! Quis cetera carmine tentet,
 Soluere que in lacrimas possint, gemitusq̄, colubron:
 Et tibi sunt imis percepta, & fixa medullis?*

I N D E X
 IN VITAM IOHANNIS
 VINCENTII PINELLI

A.

BBAS Rauascherius. pag. 113
 Abſtinentia Ioh. Vincentij.

96.

Academia priuatæ Patauinz.	87
Academia Olympica Vicetina.	88
<i>Adiurocía.</i>	81
Adhortatio ad bonorũ librørum ſup- preſſores.	112
Aemilius Campolungus.	117
Agapikus Grillus.	93
Alexander Granella.	45
Alexander Oliua Cardinalis.	45
Alexander Parmæ Dux.	36
Aloyſius Oricellarius.	64
Alphonſus II. Aret. Ferrariæ Dux.	19
Alphonſus Sotus.	15. 118
Amalthæi Patauini.	73
Ambitionis & oſtentationis acerti- mus hoſtis Ioh. Vincentius.	87
Andreas Auria.	9
Annulus Signatorius Ioh. Vincentij.	14.
Antonius Gueuara.	6
Antonius Perenotus Card. Granuel- lanus.	33
Antonius Perſius.	48
Antonius Poſſeuinus	38. 49
Antonius Querengus.	35. 36
Apollinis Delphici reſponſum.	17. 18
Archiepiſcopus Barenſis.	92
Auguſtinus Iuſtinianus.	45

Auguſtinus Valerius Cardinalis. 17
 Aulicorum & ambitioſorum infelici-
 tas. 68

B.

Barifoni fratres.	45
Bartholomæus Maranta.	5. 10. 11
Baſilius Magnus.	87
Benedictus Georgius Patric. Venerus.	117
Benedictus Octavianus.	52
Beneuolentia Ioh. Vinc. erga ſuos.	43
Bibliotheca eiufdem numerusque li- brorũ.	25
Ornamentis variis inſignis.	26
Magno ordine diſpoſita.	27. 28. 29.
Paulo Aicardo commendata.	56
Bibliotheca Coſmi Pinelli ampliff.	114.
Bibliothecam nobiliſſimã inſtruit Fri- dericus Borromæus Card.	121. 122
Bibliothecæ Pinellianæ miſerabiles ſa- turæ.	109. 110. 111. 112. 122.
Bibliotheca Piſaurenſis Ducis Urbini.	30

Bibliotheca ſelecta Pauli Aicardi.	65
Biſcioli, fratres.	45
Bona vera quæ.	109
Bononia.	72
Borromæus iun. Card.	19. 39

C.

Cæſar Baronius Cardinalis.	19
Cæſar Benedictus Epiſcopus Pi- ſaurenſis.	17

S 3

Cæſar

I N D E X.

Cæſar Nieheſola.	66.92.100.122	Laudes eiufdem.	98.171.118
Cæſar Pinellus.	70.104.105.109.112.	Profeſſio Genuenſis cum vxore & liberis.	114
120		Genus exceptus magno apparatu.	114
C. Liuius Drufus.	76	ibid.	
Camillus Fraſcatus.	103	Mediolano Venetias pergit.	ibid.
Capuz Archiepiſcopatum renuit Ioh.		Patauii Venetias ſe contulit.	115
Vincentius.	86	Ibi perhonorificè exceptus.	115. 116
Carolus Cardinal. Borromæus.	122	Morbus, teſtamentum, mors eiufdem.	116. 117. 118
Carolus Cluſius.	38.55.72	Mors illius græue vulnus infixit domeſticæ rei, &	120
Carolus Sigonius.	34.37.38	multas offudit Pinellianæ vitæ tenebras.	123
Carolus Teſtius.	28.94	Curioſitas in Ioh. Vincentio qualis.	88
Cicero quàm fuerit ſpectaculorum ſincurioſus.	90	D.	
Claudius Puteanus.	36	Dicæ & monita ſelectiora Iohan. Vincentij.	76.77.78.79
Clemens VIII. Pont. max. quo anno Ferrariam profeſtus.	19	Diligentia eiufdem in perquirendis libris.	24.26
Romam Ioh. Vincentiũ inuitat.	85	Dominicus Pinellus Cardinalis.	4.
Clementia Rauaſcheria Ioh. Vincentij mater.	6	18. 94. 113	
Clementis Alexandrini dictum.	79	Donatus Ianoctius.	76
Conſtancia Fulgoſia nobilis matrona.	87	E.	
Conſtantiæ laus.	81	Eccleſiaſtica munera quantis moleſtiis ſint obnoxia.	86
Conſtantineus Patricius.	52	Edmundus Bruzius Angluſ.	43
Conuiuiorum & chorearum celebratam fugiebat Ioh. Vincentius.	88	Eleemoſynæ à Ioh. Vincentio è largite.	93.84
Cofmus Pinellus Io. Vincentij pater.	5	Eleutherij Mirabelij teſtimonium de familia Pinella.	3
Cur Genua profeſtus ſit Neapolim.	ibid.	Ennij poëtæ ſententiæ.	30. 64
Laudatur à Maranta & à Folieta.	ib.	Ennius conditus in ſepulchro Scipionum.	115
amplæ illius diuitiæ.	7	Eyicius Puteanus.	52.53
eiufdem obitus & teſtamentũ.	ibid.	Exiſtimationis propriæ, & familiarium ſuorũ deſenſor Ioh. Vincentius.	85
Cofmus Pinellus iunior, Galeatij filius.		Face-	
9.70.109.112			
comparauit à rege Hiſpaniarũ magni Cancellarij Neapolitani dignitatem.	9		
Imago eiufdem.	99		

F.

F Acetè dictum Ioh. Vincentij in extrema vita.	103
Familiarium suorum cura.	49
Fanufius Campanus de familiis illustribus Italiae, liber nondum editus.	3
Ferdinandus Imperatus.	39
Ferdinandi regis Catholici obseruatio.	51
Ferraria ditioni ecclesiasticae restituta.	19.89
Firmana colonia.	111
Flandriae Comitum matrimonium.	89
Fortori portus in Apulia.	111
Franciscus Accursius.	52
Franciscus Apollodor ^o nobilis pictor.	92
Franciscus Forteccia.	45
Franciscus Maria Urbini Dux.	40
Fuluius Ursinus.	41

G.

G abriel Seluagus.	80
Gabriel Fallopius.	14
Galeatius Pinellus primogenitus Cosmi senioris ad bellicam gloriam adspirauit.	7.8
Laudatus à Folietta.	8
Philippo II. Hispaniarum regi charus & ab eodem titulo Marchionatus exornatus.	ibid.
ab eodem rege Dux Acheruntinus declaratus.	ibid.
polytropia delectatus.	ibid. & p. 9
eiusdem mors.	9
Galeatius Cosmi iunioris filiolus.	114
Galeatij filioli Cosmi iunioris pietas in matrem.	119

eiusdem nobile omen. 120

Galiardi, fratres.	45
Galileus Galileus.	29.115
Gallus nobilis Mediolani periclitans in gratiam Ioh. Vincentij liber dimissus.	92.93
Gasparis Contareni Card. dictum.	86
Genio indulgere circa studia nil utilius.	17
Genio sinistro, & intuita Minerva agere, nil peius.	ibid.
Genuam patriam agnoscebat, nō Neapolim Ioh. Vincentius.	86
Genuæ laudes.	87
Gorgias Leontinus auctor extemporales eloquentiæ.	21
Gratia Maria Gratius.	122
Gregorius Nazianzenus.	55.87
Guidus Vbaldus è Marchionib. Montis.	17
Guidus Panciroli.	36
Guilelmus Sirletus Cardinalis.	59

H.

H ercules Saxonia.	117
Hieronymi Aleandri iunioris carmina.	73.74.75
Hieronymus Cardanus.	73
Hieronymus Fabricius ab Aquapendente.	103.117
Hieronym ^o Mercurialis. 21.34.35.55	56
Hieronymus Setipandus Card.	15
Hieron. Velus Episc. Larinās.	111
Hippolytus Aldobrandinus qui postea Clemens VIII. Pont. max.	11
Horatius Cornæthinus.	35
Horatius Marciarius Episcopus.	112
Hospitalitas Ioh. Vincentij.	95

I N D E X

I.

I acobus Dany Card. Perona D.	58
Iacobus Maynoldus.	92
Iacobus Menochius.	ibid.
Iafon Denores.	93
Icones illuſtrium virorum apud Ioh. Vincent.	72
Ildoualdus VI. rex Gothorum ortus ex familia Pinella.	3
Illitterati quādo litteratis ſint præponendi.	44
Imago Ioh. Vincentij à litteratis expectata.	100
Inſirma eiufdem valetudo.	95
Innocentij VIII. Summi Pont. auiæ Pinellorum gentilis.	4
Inſipientis animus plurimis fluctuationibus agitatus.	82
Integritas morum Ioh. Vincentij.	87
Ioh. Vincentij Pinelli, natiuitas, pater, mater, fratres, & Iocores.	56
à ceteris fratribus in ſummo honore habitus.	7
arbiter in fratrum & affiniū diſcordiis.	ibid.
profeſtus eiufdem in ſcientiis.	10.
11.21	
quo anno Patavium venit.	14
quot annos in ea vrbe vixit.	18
ab Italis & exteris officioſè obſervatus.	ibid.
à Cardinalibus & inſigniorib. viris viſitatus.	19
multarum linguarum peritiſſimus.	20
Profeſſio eiufdem ad Conciliū Tridentinum.	ibid.
ſi ex vniuerſa Europa libri mittun-	

tur.	25.26
Iteratas librorum editiones cum primis conferebat.	27
Quibus libèter libros commodabat, & quibus difficilè ſe præbebat.	30
Nomen ipſius inſcriptum in omnibus penè noſtræ ætatis optimis libris.	37
Arbiter in Gymnaſio Patavino controuerſatū virorum litteratorū.	41
Chariſſimus Venetis ingenuis & litteratis.	42
Vtrū aliquod opus cōpoſuerit.	48.49
Neapolim proficiſcitur.	56
quā ægrè tulerit Pauli Aicardi mortem.	68
calculus circa veſtitum & ornatum domeſticum.	72
corporis habitus & valetudo.	75.76
ad eruendam veritatem alicuius rumoris quomodo ſe gerebat.	79.80
In aduerſis æquè fortis, ac in ſecundis temperans.	96
Inuenta eiufdem ad reſellendas moleſtæ morbi cogitationes.	97
Quā difficilè ſe præbuerit eiufdem imaginem petentibus.	99
Dies eiufdem obitus.	103
Funus eiufdem.	106
In veſica lapides.	14. deprehenſi. ibid.
Iohannes Aldobrandinus Card.	17
Iohannes Coreſius.	52
Iohannes Franciſcus Muſarus.	20
Iohannes Paulus Vernalio, Ioh. Vincentij Præceptor.	10
Iohannes Picus Mirandulanus.	17.84
Iohannes Simon Caracciolus.	6
Ioſephus Moletius.	29
Ioſephus Scaliger.	39.73
	Iulia-

I N D E X.

Julianum oppidum à Cosmo Pinello seniore emptum, & regiè instructū. 7. 114		M.	
Julianus Medices.	48	Marcus Antonius Genua.	16
Iulius Negronus,	45	Marc. Bragadenus Cyprius Chy- mista.	90
Iulius Pinellus.	70	Marcus Cornelius Episcopus Parauini. 33. 58. 61. 107. 112	
Iulius Sangrius.	120	Marcus Velferus Duumuir Augustanus, 14. 100	
Iurifconsultorū libri in pretio qui.	25	Maria Angelus Accursius.	52
Iustus Lipsius.	19. 52. 53. 54. 55	Mariam Virginem deuorissimè col- bat Ioh. Vincentius.	102
Iuuenalis dictum de Demosthene.	18	Maurocenæ Grimanæ inaugurationio.	90
L.		Matthias Lobelius.	73
Lactantij dictum.	1	Medicorum nimia familiaritas sæpe nocet.	96
Laurentius Pignori ⁹ . 26. 68. 69. 117		Meditatio mortis Ioh. Vincentij.	102
Laurentius Tertius.	45	Melchior Gailandinus.	58
Leonardus Sgutta.	52	Methodus Ioh. Vincentij in conscri- bendis epistolis ad amicos.	22 23
Leo XI. Pont. max.	48	Michaël Sophianus.	52
Liberalitas Ioh. Vincentij.	91	Modestia Ioh. Vincentij.	82. 83
Liberalitas vera quæ.	92. 93. 94. 95	Mons Silicis oppidū agri Patauini.	57
Librorum lectio quam vtilitatem affe- rat.	8. 9	Monumentū pulcherrimū designatur à Cosmo iuniore Ioh. Vincentio, & Aicardo.	114. 115
Librorum speciosis titulis fides non habenda.	26	euanesceat cum ipsius Cosmi morte.	118
Librorum strues affectare ostentatio- nis gratia quàm sit ridiculum.	64	122	
Librorum manuscriptorum Ioh. Vin- centij quot capsæ.	110	construere ipsum cogitant Nichefola, Oliuetus, & Gualdus.	ibid. & 123
Litteratorum hominum varij fines, & quis illorum optimus.	1. 2	Mors bacchatur in bonos.	67
Litterati improbi cacodæmonibus æ- quiparantur.	44	Mos mulierum Neapolitanarum in funere vitorum.	119
Litteratorum luctus & mæror, pro- pter mortē Ioh. Vincentij.	106. 107	Munus legendi in Gymnasio Patauino qua de causa refutauerit Aicard.	60
Eisdem litteratis maximum detrimen- tum.	108. 113	Musarum ianuz candidæ & apertæ.	77
Liuiæ Cosmi Pinelli iun. filiola.	114	Musices laus.	11
Liuiæ Squarciafica, vxor Galeatij Pi- nelli, & ampla eiusdem dos.	8	Mutum poscentibus quem se præsti- terit Ioh. Vincentius.	94
Ludouicus Septalius.	38		

I N D E X.

N.

Nayplus appellant Hispani Neapolim, ut summam illius excellentiam ostendant. 4
 Neapolis vrbs multis encomiis celebrata. ibid.
 Neronis nummus singularis, Laurētij Pignorij cōmentario illustratus. 26
 Nicabius Ellebodius. 52
 Nicolaus Fabricius Gallus. 108
 Nicolaus de Ponte, Dux Venetorū. 76
 Nicolaus Primus, Patric. Epidauri. 72
 Nicoletta Grilla, Ducissa Acheruntina. 93
 eiusdem summæ laudes. 116
 epistola ipsius ad matrem de Venetorum splendida hospitalitate. ibid.
 eiusdem mœstissimæ lachrymæ. 119

O.

Ocravius Cardinalis Bandinus. 112
 Octavius Card. Parauicinus. 121
 Octavius Sanmarcus. 2
 Oedipus Sophoclis, regio apparatus Vicetæ recitatus. 88
 Ordinis laus. 31
 Ordo circa pecuniarum numerationem Ioh. Vincentij. 32

P.

Pacis & cōcordiæ studiosus fuit Ioh. Vincentius. 47
 Patavinum gymnasium. 12
 Patavij laudes. 70
 Patavij cur aduenæ libenter commo-
 rentur. ibid. & 71
 Patavini aëris clementia. 72
 Patavina libertas commendata & expetita. 71. 72

Patavini libenter recipissent Ioh. Vincentium in suam civitatem. 86
 Patavina priuatæ Academiæ. 87
 Pauli Aicardi vira, sciētia, & virtutes. 57
 eiusdem morbus, mors, & testamentum. 65
 Paulus Comitulus. 45
 Pauli Gualdi incomparabilis iactura propter mortē Io. Vin. 105. 107. 108
 Paulus Manutius. 2. 15. 16. 25. 52. 55. 86
 Paulus Tægus. 3
 Peregrinandi vtilitas. 9
 Peregrinantium prudentia. 77
 Pestilentia Patavium & Vēnetias peruaſit. 56
 Petrus Pitæns. 38
 Phasma tergemi Solis. 37
 Philippus de Monte, musicus. 12
 Philippus Plegasceta. 83. 84
 Philosophiæ & humaniorum studiorū laus. 17
 Pinellæ familiæ viri semper in reipub. Genuēsi ad sumos honores euecti. 4
 Pinella gens quam antiqua in republ. Genuēsi. 86
 Pinellæ gentis summa nobilitas & antiquitas. 3
 Pinelliana vita explicata sine fuce & fallacia. 123
 Pinellianæ vitæ diuisio. 9
 Pinellorum familia honestata plurimis priuilegiis. 4
 Plinij iunioris dicta. 40 62
 Plutarchus de Solone. 47
 Principum virorum consuetudo sæpe pernicioſa. 80
 Prudentiæ laus, & quæ sit vera prudentia. 14

I N D E X.

Prudentia, non verſutia laudatur. 77
 Ptolemæus Oliuetus. 91.66.122

Q.
 Fabius maximus. 76

R.
 Anutius Parmæ Dux. 36
 Reginæ Hispaniarum matrim. 89

Regum & magnatum moleſti amatores. 80

Religio & Chriſtiana pietas Ioh. Vincentij. 100

Richardus Eſius. 45

Robertus Bellarminus Cardinalis. 19

Roma & Patavium quàm ſint diſſimiles. 71

S.
 Seuerini oppidum. 112

Sapientis quid proprium. 82

Scipio Amiratus. 12 13

Seggi ſeu Curia Neapolitanæ. 6

Sermonum hominum mores exprimuntur. 20

Seruorū aliquorū praua natura. 51

Similitudinē cauſam eſſe amoris. 56

Sobrietas Ioh. Vincentij. 75

Societas I E S V. 45

Solonis dictum. 21

Sorores Ioh. Vincentij præſtantioribus.
 Patriciis Neapolitanis in matrimonium collocatæ. 6

Spectaculorum minimè amans Iohan. Vincentius. 88.89 90

Spero Speronius. 40

Studiis debilitantur corpora. 96

Sumptus ſuperflui. 78

Symbola & emblemata elegantiffima

Ioh. Vincentij. 13.14

T.

TAbula Aegyptiaca Petri Bembi
 Card. à Laurentio Pignorio de-
 clarata. 69

Testamentum ſpeculum morum. 65

Theodorus Rendius. 52

Thomas Segetus. 52.53.55.114

T. Pomponius Articus. 82.106

Tolerantia mira Ioh. Vincentij. 24

V.

VAfricies, ſimulatio, & mendacium
 damnantur. 14.77.78

Vberti Folietæ nobile encomium de
 gente Pinella. 3

Venetia miraculum Italiae. 114

Venetis Senatus conſulti decreto tri-
 remes conceſſæ ſunt Cosmo Ducl

Acheruntino, & cibaria publico
 ære. 116

Vicerini agri vbertas. 75

Viri docti, quos in cõtubernio habuit
 Ioh. Vincentius. 52

Vitæ ampliffimum ſpatium quale ſit
 iuxta ſententiam Senecæ. 67

Vitam cuius rei aſſimulabat Iohan.
 Vincentius. 103

Vlyſſes Aldourandus. 38

Voluptatum blanditiæ quantum affe-
 rant detrimentum viris ſtudioſis. 88

Vrbanus VII. Pont. Max. 111

Vrſatus Iuſtinianus, Patric. Vener. 89

X.

Xenophon quid de ordine & diſpo-
 ſitione. 31

Corri-

Corrige.

IN epist. ad M. Vellereum pag. 8. v. 2. *obuersatur.*

In Quereugi carmine v. penult. *plaudant. v. vlt. colat.*

In Stephonij carmine v. 12: *Gemas. v. vlt. interire.*

In Famiani carminis inscript. STRADAE. post v. 10. de-
est hic versus, *Hunc hi te moriente partum Amoris. v.*
14. exprobrabit.

In carmine Pignorij v. 7. *alias.*

EXCV DIT

AVGVSTAE VINDELICORVM

Christophorus Mangus,

ANNO MDCVII.